

A

KEGYES-TANÍTÓREND
KECSKEMÉTI FŐGYMNASIUMÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

az 1894/95-iki tanévről.

KÖZLI
PERGER JÓZSEF
IGAZGATÓ.

KECSKEMÉTEN,
NYOMATOTT TÓTH LÁSZLÓNÁL.

1895.

A

KEGYES-TANÍTÓREND
KECSKEMÉTI FÖGYMNASIUMÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

az 1894/95-iki tanévről.

KÖZLI
PERGER JÓZSEF
IGAZGATÓ.

KECSKEMÉTEN,
NYOMATOTT TÓTH LÁSZLÓNÁL.
1895.

TARTALOM.

- I. Pályázataink története.
 - II. Tanári kar.
 - III. Előadott tananyag; tankönyvek.
 - 1) Rendes, kötelező tantárgyak.
 - 2) Rendkívüli, nem kötelező tantárgyak.
 - 3) A jövő évre előirányzott tananyag és tankönyvek.
 - IV. Kidolgozott írásbeli feladványok.
 - 1) Magyar nyelven.
 - 2) Érettségi feladványok.
 - V. Adatok az intézet történetéhez.
 - 1) Az intézet beléletéhez.
 - 2) Az intézet külső viszonyaihoz.
 - 3) Az intézet jötevői.
 - 4) Könyvtárak.
 - 5) Szertárak.
 - 6) Önképzőkör.
 - 7) Gyorsirókör.
 - 8) Segélyző egyesület.
 - 9) Az intézetnél rendszeresített pályázatokról.
 - 10) Ösztöndíjak, jutalmak, segélyezések.
 - VI. A tanulók érdemsorozata.
 - VII. Statisztikai kimutatások.
 - 1) A tanulókról általában.
 - 2) Az érettségi vizsgálatokról.
 - VIII. Értesítés a jövő tanévről.
-

Pályázataink története.

Addig, a meddig az írók meg- és átéreztek a nemzetnek korszerű szellemi szükségleteit s azok kielégítése végett irták tudományos és szép-irodalmi műveiket, nem volt szükség oly anyagi ösztökélésre, mint a minő divatba jött a későbbi korban, midőn csak jutalomtételre, vagy a jutalom kilátására hozták létre elmeműveiket. Zrinyi Miklós nagy eposza a nemzeti hangulat kifejezése volt; Pázmány munkakedvét a korszellem szükséglete ébresztette fel. De irodalmunk hanyatlásának szomorú korában nem jött létre oly mű, mely tette serkenteni tudott volna; nem született oly szellemi termék, mely által a nemzeti szellem és nyelv a tökéletesedés útján előbbre haladt volna. Sőt a nyelv terén kétségbeejtő volt a hanyatlás. A népies, erőtlő duzzadó, sajátos kifejezéseket: idegenből fordított, bágyadt, erőtlen gondolatfűzések váltották fel; a nyelv ősi beszédfordulatait elfelejtették, velős egyszerűségét terjengősséggel váltották fel, a nyelv törvényeit meg nem tartották: egy szóval, erőszakot követtek el a nyelv szellemén.

E jelenségen nem is lehet bámulnunk, ha figyelembe vesszük, hogy főuraink s nemességünk idegen nyelven beszélve, nem tudták már eredeti nyelvszépségeinket, oly törvénykönyv pedig, melynek betüire hivatkozva a visszaéléseket javítani, irtani lehetett volna, még nem létezett. Híjával volt irodalmunk egy tudományos alapra épített magyar nyelvtannak, e szükségesen pedig önszántából segíteni senkinek sem jutott eszébe.

E hiány pótlásául tűztek ki 20 arany pályadíjat GÖRÖG DEMETER és KERÉKES SÁMUEL, a „Hadi és más nevezetes történetek“ című, Bécsben megjelenő folyóirat szerkesztői 1789-ben s a melyet NUNKOVITS GYÖRGY, pécsi nagyprépost 30 arannyal megtoldva 1790-ben másodszer tűztek ki a legjobb magyar grammatikára. Ez tehát az első pályakérdés, melyre öt mű érkezett s FÖLDI JÁNOS, debreczeni tudós munkája találtatott legjobbnak, melyből később, többek közreműködésével, a Kazinczy által rosszhirűvé kürtölt Debreczeni Grammatika lett.

Az 1790. év végén a II. József által elnyomott nemzeti nyelv jogainak megvédését érdeklő, újabb pályakérdéseket tűztek ki ugyanazon jutalomtevők. 1. Micsoda ereje van az anyai nyelvnek a nemzet természeti tulajdonságainak fentartására. 2. Mennyire segíti a nemzet valóságos boldogulását az anyai nyelv gyarapodása. 3. Mennyire szükséges a magyar nemzetnek a deák nyelv tudása? E pályakérdésekre feleletet adtak Gáthi István és Vedres István, a magyar nyelv közdivatúvá tételét s általa a nemzet boldogulását hirdetve. Munkáik: „A magyar nyelvnek a magyar hazában szükséges voltát tárgyazó hazafiúi elmélkedések“ ezimen 1790-ben Bécsben jelentek meg.

1805-ben a lelkes Kulcsár István ismét a nyelv ügyét érintő tételket tűzött ki, a melyek az akkor már szélteben-hosszában megindult nyelvújítási mozgalmak közt az eszmék tisztázását óhajtották. E tételek voltak: Mennyire ment már a magyar nyelv kimíveltetése. 2. Micsoda módok és eszközök által kellene azt nagyobbra vinni. 3. Miképen lehetne ezeket fogatosakká tenni? Feleltek e kérdésekre Kis János és Pánczél Pál s pályadolgozataik 1806-ban kerültek nyilvánosságra: A magyar nyelvnek mostani állapotjáról, (Pest) czimmel.

1807-ben Teleki László gróf hirdetett pályázatot, hogyan lehetne létesíteni az akademiát? Felelt rá Fejér György.

1808-ban és 1809-ben Prónai Sándor báró ezekre a kérdésekre kívánt feleletet: honnan erednek a magyar nyelvbéli különbségek és fejtsék ki a nyelv történetét. Ezek azonban megoldatlanul maradtak.

1814-ben Döbrentey Gábor lelkesítésére, néhány erdélyi mágnás 1000 váltó forintot adott össze eredeti tragédia jutalmazására, melyből a két legjobb mű nyerjen jutalmat. Pályázott erre Katona József is Bánk bánnal, de a díjat Tokody János Pártosság tüze és Bolyai Farkas művei vitték el.

Ugyancsak 1814-ben az akadémia létrejövését akadályozó kormányintézkedések ellensúlyozására addig is, míg az akadémia létesülne, Marczibányi István magyar művek jutalmazására díjat alapított, melyet 1817-ben adtak ki először Virág és Pethe munkáinak. A Marczibányi-féle jutalomosztások valóságos nemzeti ünnepekké váltak. Gyulai Pál Vörösmarty életrajzában így ír rólok: 1820-ban maga a nádor osztotta ki a jutalmakat, melyek elsőjét Kisfaludy Sándor Regéi nyerték. A jutalmazott írók ha Pesten voltak, kardosan, magyar diszruhában jelentek meg s beszédeket tartottak. Majdnem oly pompával, zajjal ment véghez ez ünnepély, mintha főispáni beiktatás lett volna. Valóban ez ünnepély emelni kezdte az írók, Verböczy népe szeme előtt. Az irodalom mintegy fölvétetett a rendi al-

kotmány sánczai közé, vagy legalább azok az írók, kik a Marczibányi-jutalmat nyerték. (80. lap).

Ezek voltak az első országos jutalmazások és az első jutalmazottak. Annak felelevenítése érdekében munkálkodtak, a mi legjobban el volt hanyagolva, a nemzeti nyelv, dráma és akadémia érdekében.

Az 1830-ban végleg megalakult Akadémia s az 1836-ban létesített Kisfaludy-Társaság alaptőkéinek kamatai képezik innen túl a jutalmakat s mindkét intézet által hirdetett pályázatok sok becses művel gazdagították irodalmunkat.

A szabadságharcz leveretését követő, nagy nemzeti gyász korában a szellemi téren is szélesend állott be; csak egy-egy allegorikus elegia jelezte a költői ér lassú lüktetését, a tudományos művek alkotásában azonban lanyhaság állott be. De az 1859-ki Kazinczy-ünnepély új erővel kapta meg a sziveket s az 1860-ban tartott Széchenyi gyászünnepély hatása alatt bátrabb hangon kezdett megszólamlani a nemzeti költészet és tudomány. Az írók különösen a történelem kutatására adják magukat, hogy abból merítsenek reményt a jövőre, annak tanulságaival buzdítsanak alkotmányos szabadságunk védelmére. Alig csalódom, ha azt állítom, hogy a Kazinczy- és Széchenyi ünnepélyek hatása alatt alapította Kecskemét városa a Széchenyi pályadíjat épen abban az évben 1860-ban, midőn a Széchenyi ünnepélyek lefolytak. A pályatétel többnyire a nemzeti történelemből vett kérdést tartalmaz.

Ezen, intézetünk történetében fontos szerepet játszó pályázati alapítványról, a gymnasium egykorú történetirója a következőket jegyzi föl.

„Itt a mult (1859/60.) tanév köréből egy nevezetes eseményt kell felemlíteni, mely eredményében e jelen (1862/3.) tanévben valósult meg. Kecskemét városa ápril hóban (1860.) egy Széchenyi-pályadíjt alapított meg 1000 oszt. forintban, melynek 6% kamatai a helybeli kath. és reform. iskola növendékei között pályadolgozatokban elsőséget kivivottaknak jutalmul szolgáljanak — évenként egyenlő fele részletekben. Ezen határozata a városnak csak június 30-án került az igazgatóságához, a midőn a pályadolgozatok kitűzése már időn túli dolog lett volna. (A ref. tanintézet, noha az említett határozat oda is csak június 30-án érkezett, 12 ivre terjedő pályadolgozatok szerzőit állította ki július 24-én!)

Hogy a városnak említett alapítványából az 1860. évre eredő kamatja tanintézetünkre nézve nyom nélkül el ne vesszen, illető helyről megegyezéssel az igazgató az 1861-iki ápril hóban két évre terjedő pályajutalmaknak fejében nyitotta meg a versenyzést, történelmi, philológiai és életbölcészeti tárgyak kitűzése mellett. Lett versenyzés és bírálat és jutalmaknak oda ítélese: a pénz folyóvá tétele csak az 1862/3. tanévben

következett . . . Jutalmaztattak: Bánóczy Ferencz kegyesrendi növendék, Vőneky Pál és Jurdik Gyula ugyanezen rendből.“

S most lássuk a nevezetes alapító levelet:

Ad Nrum 10,317—1860.

60—1861.

MI

köz. gy.

Kecskemét Város Közönsége

jelen Levelünk rendiben adjuk tudtokra, kiket illet: hogy midőn a Haza szolgálatát, a köz jót és Városi Közönségünk egyéb dolgait érdeklő tárgyak elintézése végett a mai alulirt napon és helyen közgyűlést tartotunk volna, akkor felolvastatott ezen Város volt Községi egyetemes Tanácsának, közelebb mult 1860-ik évi November 12-én 1164. sz. a. kelt jegyzőkönyve, melynél fogva saját kebeléből keletkezett indítványra, s e tárgyban kinevezett Bizottmány hivatalos jelentésére, néhai Gróf Széchényi Istvánnak, a Magyar Nemzet anyagi java, és szellemi művelődése előmozdításában kitüntetett halhatatlan érdemei emlékének Kecskemét Város Közönsége részéről leendő megörökítése végett Egy Ezer új forint értékű örökös alapítványt tett „Széchényi Ösztöndij“ ezim alatt, melynek hat százalékos kamata évenként a helybeni két fő oskolában magukat kitüntetendő, helybeni származású két tanuló Ifjúnak, fejenként Harmincz forintjával kiadassék. A felolvasott Jegyzőkönyvben a „Széchényi Ösztöndij“ örökös alapítvány Okmánya, és alkalmazási szabályai kimerítőleg ben foglalva találtatván, azok ezennel általunk, mint Alkotmányos Községhatóság által a „Legnagyobb Magyar“ emléke iránt viseltető kegyeletből megerősítettén, elfogadtattak; mihez képest azokat ezen Levelünkbe, mint örökös alapítványi Okmányba át irattuk, a mint következnek:

1-szor. Néhai Sárvári és Felső vidéki Széchényi István Gróf emlékének örökítésére, Kecskemét Város Közönsége Egy Ezer forint ausztriai értékű örökös alapítványt rendel a képen, hogy addig is, míg ezen alapítvány tőke pénze elkülönített kezelés alá vétethetnék, annak kamata évenként a Községi pénztár folyó kiadásaiból fog fedeztetni, s a helybeni két fő Oskola Tanhatóságának idő szerénti jelentésére Harmincz forintos illetményekben utalványoztatni, és a Községi pénztárból kifizettetni fog.

2-szor. Ezen alapítvány hat százalékos kamata, melynek évenkénti kiszolgáltatására magát a Városi Község ezennel kötelezi, a helybeni Római Katholicum, és Reformátum Főgymnasiumban egy-egy helybeni származású, jó igyekezetű Tanuló Ifjú részére, egyenlő részletekben, vagy is fejenként Harmincz forintjával, minden tan év végével pontosan kiadatni fog; — e tekintetből ezen alapítványi Okmány két példányban kiállítandó, s ugyan azon Fő gymnasiumok Levéltáraiban letétetendő lészen; és mivel azon két Tan intézetben mind négy keresztyén Vallás

képviselve van, ezen Alapítvány jótékonyágát a helybeni származású keresztyén tanuló Ifjak vallás különbség nélkül élvezendik.

3-szor. Az Ösztöndíj kiérdemlésének alapja a képpen határozatik meg: hogy évenként a Tan év második felének kezdetén adassék fel bizonyos meghatározott Tétel, (propositio) melynek tárgya kor- és alkalmosság tekintetéből meg nem köttetik; lehet az történelmi, vagy szépirodalmi, s kidolgoztathatik versben, vagy prózában; de minden esetre nemzeti irányú és magyar nyelvű légyen.

4-szer. A kidolgozandó tétel kitűzése után három hónap mulva, a vállalkozó Ifjak dolgozataiknak szokásos jeligével ellátva, idegen kézzel tisztázva, s a pályázó nevét rejtő lepecsételt levélke kíséretében, az Igazgató Tanár kezéhez leendő beküldésére utasittassanak, — melyek fölött az illető Tanhatóság a Polgári Tanfelügyelő közbe jöttével bírálatot tartván, a nyertes munkát kijelölni, és szerzőjének az Ösztöndíjt a Tanuló Ifjúság jelenlétében ünnepélyesen át adni fogja: hogy ekép a helybeni két Fő gymnasium mind egyikében a Nagy Hazafi emléke örökítettvén, a Tanuló Ifjúság fogékony kebelében a nemzetiség érdeke, és tudományos miveltségre törekvés hajlama ébresztessék.

Melynek hitelére kiadtuk ezen Örökös Alapítványi Okmányt magában foglaló Levelünket, Városunk pecsétével, s szokott alá írásunkal erősítve. Kelt Kecskeméten az Ezer nyolczszáz hatvan egyedik évi Szent György Havának Tizenötödik Napján tartott Község hatósági közgyűlésünkben. Csányi János s. k. Polgármester. Hornyik János s. k. főjegyző (P. H.)

Az alapítólevélnek a pályázat kitűzésével és az első nyertesek összehasonlításával arra az eredményre jutunk, hogy intézetünk ifjúsága az első, 1861-ik évre szóló pályadíjtól egyelőre elesett a késő kézbesítés okából, míg a ref. főgymn. ifjúsága már 1861-ben élvezte annak gyümölcsét. Másodszor, hogy a díj kiadásánál nem voltak tekintettel a kecskeméti származásra, mert az első nyertesek egyike sem született helyben.

A pályatétel kitűzése akként történik, hogy régebben február hóban, később októberben, legújában novemberben összegyűl az intézet tanártestületéből s az intézeten kívül álló, világiakból alkotott vegyes bizottság, mely meghallgatja az ajánlott tárgyakat s a legalkalmasabbnak tetszőt kitűzésül elfogadja. Ha a bizottság szükségét látja, meghatározza a dolgozat terjedelmét, esetleg segédkönyveket ajánl a vállalkozóknak s meghatározza a pályakérdés lejártának idejét. Az év vége felé újra összeül a vegyes bizottság s azok, kik a dolgozatokat elolvasták, ítéletet mondanak a művek fölött, odaitélik a díjat, melyet a záróünnepély alkalmával felbontott levélkéből kitünő szerzőnek átnyujtanak. A nyertes pályadolgozatot jelentés kíséretében az igazgató a polgármesteri

hivatalba küldi, onnan a tanács s végre a közgyűlés elé kerül, mely a díjat utalványozza, illetőleg a kiutalványozást tudomásul veszi. A jutalmazott mű a városi levéltárba kerül megőrzés végett. Abban az esetben, ha több pályázó dolgozata is sikerült, a legjobbnak ítélték megosztva kapják a díjat, vagy a többieket az intézet iránt érdeklődő egyének magán adakozásából összegyűlt összeggel jutalmazzák. Ha a határidőre pályamunka nem érkezik, vagy ha a beérkezettek egyike sem üti meg a mértéket, mint történt 1874/5-ben és 1893/4-ben, akkor a díj a következő év pályázóinak díjazására fordítatik.

A mi a pályatételeket s a versenyzésben győzők neveit illeti, azt az alábbiakban közlöm azon megjegyzéssel, hogy az 1861. 1862. és 1863-ik években kijelölt tételeket minden utánjárásom mellett sem sikerült megleselni, mivel sem a gymnasiumi jegyzőkönyvek, sem a pályamunkák nem találhatók a városi levéltárban. Így a sort csak az 1864-ik évvel kezdekem.

1863/4.

Lajos magyar királynak nápolyi hadjárata, okadatolt előzményei és következményeivel. Versenyzett 5 pályamű. Az első díj nyertese Horváth Béla VIII. o. t., a második díjé Szabó István VI. o. t. (2 db arany).

1864/5.

A pórlázadás története, 1514-ben okadatolt előzményei és következményeivel. Érkezett 5 pályamű. Az 1865-ik évi „Tudósítvány“ szerint: minthogy Farkas János, Nagy László VIII. és Móczsa Imre V. osztályú tanulók pályaművei egyértékűeknek találtattak, a bíráló választmány mind a hármat jutalmazni kívánván, mindegyiket első kitüntetésre s fejenként 15 frt jutalomra érdemesítette. E jutalmak a Széchenyi-féle díj és azon összegből kerültek ki, melyhez tek. Horváth Döme, Kovács József és dr. Kocsis József urak öt-öt frttal járulni sziveskedtek. Másodrendű jutalomban Oláh Imre VIII. o. t. (1 db arany), harmadrendű jutalomban Kovács István VI. o. t. (2 kötet könyv és 1 tallér) részesültek.

1865/6.

I. Ulászló magyar király kormánylata, különös tekintettel a várnai ütközet előzményeire. Heten pályáztak. A jutalmazást illetőleg a jegyzőkönyv úgy igazít útba: minthogy Hornyik Mihály, Gyenes István s Szegedi György VI. osztálybeli tanulók pályaművei a legjobbaknak találtattak, a bíráló választmány a díjakat akként osztotta el, hogy a 30 frtos Széchenyi-díjból Hornyik Mihály kapott 25 frtot; a tek. kaszinóegylet 25 frt 63¹/₂ kros díjából Gyenes István 20 frtot; mind a két díjnak 10 frt 63¹/₂ krnyi maradékában pedig Szegedi György részesült. A negyedik mű szerzője, Gavallér Mihály VI. o. t. 1 arany, az ötödiké, Kovács István

VII. o. t. 1 arany, a hatodik és hetediké, Faragó István VI. és Zsigmond József V. o. tanulók egy-egy kötet könyv jutalmat nyertek.

1866/7.

Adassék elő a magyar nemzet mai hazájába költözésének az európai s kiválólág a szomszéd nemzetek átalakulására kiható eredménye; továbbá ezzel kapcsolatban adassanak elő a magyar nemzet keresztény hitre térésének következményei közműveltségi tekintetben, 5 dolgozatot nyújtottak be. Első díjat nyert Gyenes István VII. o. t., második díjra érdemesnek ítélték Szegedi György VII. o. tanulót (kaszinó-díj 20 frtot). Jutalmat nyertek még Magyar Károly VIII. o. t. (1 arany), Zsigmond József és Tasy Pál VI. o. tanulók (könyvek).

1867/8.

A kereszténység és az alkotmány megszilárdulása hazánkban, sz. István megkoronáztatásától Kálmán haláláig. Egy pályamű érkezett, a mi a munkakedv megcsappanását mutatja az előbbi évek számbeli nagy eredményéhez képest; azonban a versenytárs nélkül álló dolgozat is teljesen kielégítvén a követelményeket, a díjat kiadták. Nyertes lón Szegedi György VIII. o. t.

1868/9.

Korvin János. (Élet és jellemrajz). A munkakedv legnagyobb arányt ez évben öltött, mert nyolczan pályáztak a díjért. Első díjat nyert Kabók Imre VI. o. t., másodikban Tasy Pál VIII. o. t. (10 frt), harmadikban Kókay János VII. o. t. részesült (2 kötet könyv).

1869/70.

Adassanak elő Magyarország hanyatlásának okai, Mátyás király halálától kezdve a mohácsi vészig. A bíráló választmány dicsérőleg nyilatkozik az ifjúság vállalkozó szelleméről, mert erre a pályázatra 7, a többi kérdésekre is nagy számban érkeztek pályadolgozatok. Széchenyi-díjban részesült Fodor István VII. o. t. Jutalmakat nyertek még Zsigmond József VIII. o. t. (2 arany), Kabók Imre VII. o. t. (5 frt). Dicséretet arattak Bagi László VII. és Kókay János VIII. o. tanulók.

1870/71.

A csehek vagyis a hussziták rabló hadjáratai hazánkban. Két jutalom volt kitűzve, egy 30 és egy 10 frtos. A beérkezett két dolgozat közül egyiket sem találták érdemesnek a teljes jutalomra, miért is a Széchenyi díjat szétesztották 15—15 frtnyi részletekben Bagi László s Fodor István VIII. o. tanulók közt. A második díjat másra fordították.

1871/2.

Mutattassanak ki Magyarország történelméből a főbb mozzanatok 1526—1657-ig. Két mű versenyzett, nyertes lón Bodócs Gáspár VII. o. t.

1872/3.

Megérdemli-e Lajos, Magyarország királya a „nagy“ melléknevet? Beadatott 5 mű. Első díjat nyert Hajagos József VIII. o. t., másodikat Deutsch Fülöp VIII. o. t. (10 frt).

1873/4.

Kivántatik kortani kimutatása jellemrajzzal azon hős férfiaknak, kik 1526—1711-ig a hon védelmezéseért éltöket hozták áldozatul. Egy pályamű sem érkezett, a mely körülmény fölött a bírálati jegyzőkönyv így panasz-kodik: Ezen pályadíjért, fájdalom a mi 14 év óta, mióta t. i. Kecskemét városának tek. tanácsa eme pályadíjat az ifjak serkentésére és a komoly önképzésre való buzdítás céljából nagylelkűen alapítá, első eset egyetlen egy tanuló sem versenyzett. A hanyatlás eme szomorú jelensége akaratlanúl is a költő szavait juttatja eszünkbe: „Lesz-e gyümölcs a fán, melynek nincs virága?“ E körülmény annyival is szomorítóbb, mivel az alapítók akaratánál fogva csak helybeli születésűek versenyezhetvén, a vád egész súlya Kecskemét városának szülöttjeire nehezedik. Vigaszt csak ama remény nyújthat, hogy a következő nemzedék ezen, jó hírnevén ejtett csorbát kiköszörülendi.

1874/5.

Mily szerepet játszottak a magyar fölkelők Magyarhonban a 30 éves háború idején? A határidőre négy dolgozat érkezett, melyeket a bírálók általában jóknak találtak. Legjobbnek bizonyult Kocsis József VIII. o. t. műve s jutalmúl a (Széchenyi-díjból 30 frtot) nyert. Második helyre érdemesítették Tóth István VIII. o. t. művét, melyet a mult évről megmaradt (Széchenyi-díjból 20 frttal) jutalmaztak. Harmadik helyre méltatták Hévizy János VIII. o. t. pályaművet, mely (10 frtot) nyert dicséretben részesült Révay György VIII. o. t.

1875/6.

Soroltassanak el a török hatalom hanyatlásának okai a 17-ik században s adassék elő hazánk felszabadulása annak járma alól. Három mű versenyzett. Első díjat nyert Biró János VIII. o. t. Második jutalomban Dékány László VIII. o. t. részesült (2 arany). Dicséretre méltatták Rabesányi István VII. o. tanuló.

1876/7.

Társadalmi viszonyok a magyarok vegyes korszakbeli történelméből. Beérkezett 6 pályamű. Jutalmazásban részesültek: 1. Rabesányi István VIII. o. t. (30 frt). 2. Banó Imre VIII. o. t. (2 arany), 3. Váczy János VI. o. t. (Kecskemét város története). 4. Csulyok Béla VII. o. t. (1 arany). Dicséretet aratott Basa László VII. o. t.

1877/8.

Adassék elő rövid vázlatban a reformáció története Magyarországon. Két pályamű. Szécsényi-díjat nyert Sáfrán József VIII. o. t. (2 aranyat) Váczy János VII. o. t.

1878/9.

A kereszténység megalapítása Magyarországon és hatása. A beérkezett 1 pályamű a kellékeknek minden tekintetben megfelelően, szerzőjének, Váczy János VIII. o. tanulónak a Széchenyi-díj odaitéltetett.

1879/80.

A Jagellók uralma és annak következményei hazánkra. 5 pályamű adatott be. Az első díjat nyerte Kőváry László, VIII. o. t., a másodikat Kiss József VII. o. t. (2 arany), a harmadikat Horváth István VII. o. t. (1 arany).

1880/1.

Szt. István országrendező műve. Öt dolgozat foglalkozott e kérdéssel. Ezek közül: Kiss József VIII. o. t. a Széchenyi-díjban részesült: második helyen Kecskeméti Zsigmond VIII. o. t. (1 arany) nyert. Dicsérettek: Horváth István VIII. és Lakatos Ferencz VI. o. tanulók.

1881/2.

Mátyás király uralkodásának fény- és árnyoldalai. Öt dolgozat készült e tárgyról. Első díjat nyert Acsai Antal VIII. o. t. Második díjat Kecskeméti Lajos VII. o. t. (1 arany és könyv), harmadikat Ujvári Gergely VIII. o. t. (5 frt) kapott. Dicséretet érdemelt Lusztig Mihály VIII. o. t.

1882/3.

II. József újításai Magyarországon. E tételt 3 mű tárgyalta. Közülök első díjban részesült Király Gáspár VIII. o. t., másodikban Szabó László VIII. o. t. (2 arany), harmadikban Kecskeméti Lajos VIII. o. t. (1 arany).

1883/4.

A magyar alkotmány fejlődése és állása az Árpádok alatt. E tételről 4 dolgozat értekezett. Első díjat nyert Kecskeméti Emil VIII. o. t., második Harkay István VII. o. t., (1 arany), harmadikat Gallia Béla V. o. t. (1 arany). Dicséretben és könyvjutalomban részesült Kerekes Gáspár VII. o. t.

1884/5.

Erdély különállásának története és jelentősége alkotmánytörténeti szempontból. Fejtegette 3 mű. Legjobbnak ítéltetett Harkay István VIII. o. t. dolgozata. Mellékdíjat Gallia Béla VI. o. t. nyert (2 arany).

1885/6.

A török hódoltság alapoka és jelleme Magyarországon. Ketten pályáztak a díjért s azt Gallia Béla VII. o. t. vitte el. Hajagos Illés VIII. o. tanulót 2 arannyal jutalmazták.

1886/7.

A magyar hadügy rövid története. Beérkezett 2 pályamű, s a díjban Gallia Béla VIII. o. t. részesült.

1887/8.

A telepítések és hatásuk hazánkban. Két mű versenyzett. Első lett Szűcs István VIII. o. t. Labancz Mihály VIII. o. t. 2 aranyat kapott.

1888/9.

Magyarország államéletének és erkölcsi állapotának jellemzése a Jagellók alatt 1490—1526. Két pályamű érkezett. Az első díjnak részese Bite János VII. o. t., a másodiké (10 frt) Harkay Elek VI. o. t. volt.

1889/90.

Városaink fejlődése és kulturális jelentősége 1526-ig, cz. tételt 2 mű tárgyalta. Széchenyi-díjban részesült Merász István VII. o. t., mellékdíjat (15 frtot) Bite János VIII. o. t. nyert.

1890/1.

Az idegen népek betelepődése hazánkba. Három dolgozatot adtak be. Két dolgozat írója nyert és pedig első díjat Szabó László VIII. o. t., másodikat Kiss Ferencz VII. o. t. (15 frt.)

1891/2.

A magyar földművelő-osztály helyzete 1848-ig. Két ifjú állott sorompóba s főgyőztesül Kecskeméti Vilmos VIII. oszt. maradt, mellette Fodor Imre VI. oszt. tanulónak 1 arany jutot.

1892/3.

Martinuzzi György élete, kiváló tekintettel diplomaciai működésére. Egy művet adtak be, mely a jutalomban részesült is; szerzője Fodor Imre VII. o. t.

1893/4.

Magyarország szerepe a Habsburgok hatalmának megállapításában és védelmében. A versenyző 3 pályamű közül egyik sem ütötte meg a mértéket s így a díjat a következő év pályaműveinek jutalmazására tették félre.

A pályatétel történetének ez időrendi bemutatásából ezek a tanulások folynak: 1. a városi tanács nemes áldozatkészséggel vesz részt ifjúságunk szellemi haladásának nemzeti irányban való támogatásában.

2. A városi tanács, mint erkölcsi testület mellett ott buzgólkodnak egyesek is a mellékjutalmak nagylelkű felajánlásában. 3. Az első pályadíjak kiadásánál nem veszik tekintetbe a pályázó származási helyét, a mit később sohasem tévesztenek el. 4. A tételek kitűzésénél eddig egyoldalúlag jártak el, mert kizárólag magyar történelmi tárgyú dolgozatokra hirdetnek pályázatot, holott az alapító levél szépirodalmi kérdések kitűzését és jutalmazását is megengedi. Lehet, hogy e tekintetben azért ragaszkodtak csak a történelmi tárgyakhoz, mert időközben szépirodalmi dolgozatok díjazására önálló alapítvány létesült. 5. Az alapítólevél határozottan hangsúlyozza, hogy csak „keresztyén tanuló ifjak“ versenyezhetnek s a közlött adatok bizonyosága szerint 1872/3-tól kezdve izr. vallású növendékek is nyújtottak be pályaműveket és díjakat is nyertek. E tekintetben a pályahirdetés feltételei tisztába hozandók. Mert ha az okmány eredeti szövegéhez ragaszkodunk, akkor a következő pályatételek hirdetésénél ezt a szempontot határozottan ki kell emelni és megújítani. Ha pedig a gyakorlatra leszünk tekintettel, akkor az alapítólevél szövegét kell megváltoztatni, illetőleg kipótolni akként, hogy a „keresztyén tanuló ifjak“ kihagyásával a helybeli származás kikötése mellett a „vallás különbség nélkül“ kifejezés hagyandó meg.

2. Kaszinó-díj.

A helybeli kaszinó-egylet Széchenyi valódi szellemében nemcsak nemes szórakozást nyújtott tagjainak, hanem élénk részt vett a társadalmi és közművelődési mozgalmak megindításában, terjesztésében és támogatásában is. E ténykedései közül nem áll utolsó helyen azon elhatározása, hogy a városi tanács versenytársaként a két főgymnásium ifjúságát anyagi erejéhez mért pénzbeli segélyezésben kívánta részesíteni a pályadíjak jutalmazásában s e célból 1866. évi december 29-én rendkívüli közgyűlést tartott, melyen jelen voltak Kovács József elnök, Ferenczy László korelnök, Lestár Péter alelnök, Bogoss Endre egyleti jegyző s egyesületi tagok szép számmal. E gyűlés 27-ik pontja gyanánt:

„Olvastatott a választmány végzése, melyben elnök Kovács József úr azon javaslata, miszerént a városi közönség által még 1861-ik évben tett Széchenyi-alapítvány mellé egy második alapítvány indítványoztatik, az egylet részéről a helybeli két főgymnásiumban kiosztandó másod ösztöndíjra — a közgyűléshez pártoló vélemény kíséretében fölterjesztetik.

A választmány, illetőleg elnök úr eljárása egy második Széchenyi-díjnak a lefolyt tanévben az egyesület egyes tagjai közreműködése mellett sikerült kiosztására vonatkozólag, a nagy Széchenyi halhatatlan emléke iránti kegyeletről s a tudományos műveltség és nemzeti nyelvünk

fejlődése s fölvirágzása érdekében, helyeslő tudomásúl vétetik, egyszersmind pedig a választmány végzésében foglalt javaslatnak elfogadásával ugyan ezen tekintetekből, a dicséretesen megkezdett Széchenyi második alapítvány mindkét főgymnásium részére egyenként 20—20, összesen 40 frt évi ösztöndíjjal, az alakulási 6 évből még hátralevő 5 évre, az egyleti pénztár terhéül, mely azt részvényekkel biztosított anyagi erejénél fogva minden nehézség nélkül elbirja, ezennel állandósítottnak határoztatik, utasítatván egyleti pénztárnok úr, hogy azt az illető jövő évekre készitendő költségvetésbe mindig befoglalja. Miről mindkét főiskolai igazgatóság külön levél útján értesitendő lesz. Jegyzette: Bogoss Endre m. k. egyleti jegyző.*

Ez alapítólevél jellegével bíró jegyzőkönyvi kivonatból nyilvánvalóan látható, hogy e díj a Széchenyi-félenek mellékdija akart lenni, a mint eredetileg az is volt. Mert az 1866-ik és 67-ik években a történelmi tárgyú pályázatok közül az elsőt értékben legjobban megközelítőt díjazták vele. Azonban az 1867/8-ik évtől kezdve állandóan szépirodalmi dolgozatok megjutalmazására fordították s azóta mint külön pályadíj önálló pályatétel megkoszorúzására fordittatik. Úgy a pályakérdés kitűzésénél, mint a beérkezett művek értékének megítélésénél a kaszinó képviselve van s a nyertes művet az igazgatóság jelentés kíséretében küldi a kaszinónak, mely azt könyvtárában őrzi.

Úgy látszik, mintha a kaszinóegylet a Széchenyi jutalomdíj alapítólevelének azon kitételét, hogy szépirodalmi pálya tételek is tűzhetők ki s ily tartalmú dolgozatok is játszalmazhatók, magának tartotta volna fön, míg a csak tudományos kérdésekkel foglalkozó versenyművek díjazását a városi közönségnek engedte át. Megjegyzem, hogy szépirodalmi prózában kidolgozandó anyagúl már 1865/6-ik iskolaévre tűztek ki kérdést, de azt nem a kaszinó által megajánlott összeggel jutalmazták. A történelmi sorrend kedvéért azonban azt is itt említem fel. A tételek és koszorút nyerők tehát így következnek:

1865/6.

Ottó magyar király kalandja Apor László erdélyi vajda udvarában. Négy pályamű érkezett be, melyek közül az első díjat, 2 db cs. aranyat nyerte Oszvald Béla VII. o. t. A második díjat pedig 1 db. cs. aranyat Szabó Ferencz VI. o. t. A harmadikat és negyedik műdicséretet nyert; szerzőit: Obelecz József V. és Kiss Mátyás VI. o. tanulókat egy-egy kötet szépirodalmi művel jutalmazták.

1867/8.

Szépirodalmi dolgozatúl kitűzetett: Kemény Simon önfeláldozása. Beérkezett 5 dolgozat. A dolgozatok legjobbját a kaszinói díjjal jutal-

mazták. Szerzője Propper János VII. o. t. Második díjat (1 arany) Kreuzer István VII. o. t. nyert. Dicséretre érdemesítették: Fonyó Gyula VIII. Obelcz József VII. és Cservik József VI. o. tanulók.

1868/9.

Mária magyar királyné. Három dolgozat pályázott. Első jutalmat kapott Propper János VIII. o. t., másodikat (10 frt) Tassy Pál VIII. o. t.

1869/70.

Első Béla király. A jegyzőkönyv szerint „7 darab mű érkezett be, melyek közül egy pályázó a föladványt hatméretű versekben, a másik pedig szinmű alakjában dolgozván ki, csakis a prózában előadottakat tekinté a választmány a kérdéshez tartozóknak, miért is a két pályamű verses külalakjánál fogva egyelőre is a kötött beszédű pályakérdéshez soroztatott.“ Az így megmaradt öt pályamű között az első díjat Páस्थ्य Károly VIII. o. t. vitte el. A második helyre Lád Károly VII. o. t. műve került s 10 frtot kapott. A harmadik díj (1 arany) nyertese Bagi László VII. o. t.

1870/1.

A népeletből meritett beszély. Beérkezett 9 dolgozat. A beérkezett dolgozatokat a bíráló választmány igen sikerülteknek találta s a két első jutalmon kívül jegyzőkönyvi dicséretben is részesítette. Az első díjat Baligó János VIII. o. t. kapta. — A második dolgozat szerzője, Gótsch József VII. o. t. 2 aranyat nyert, Az erény jutalma cz. beszélyével ügyesen alkotott meséjéért és díszes kiállításáért, melyben szövegillusztrációk is vannak. A harmadik beszély czime Zoltán, s írója Vécsey Benedek VIII. o. t. 1 arannyal jutalmaztatott. Negyedik helyre került Kurucz és földes úr cz. dolgozat s szerzőjét Lád Károly VIII. o. t. 5 frt jutalomban részesítették. Ötödik díjban, 5 frtban Egy bukott angyal cz. beszély szerzője, Závodszy Mihály VIII. o. t. részesült, Szkladányi József VIII. o. t. pedig 1 aranyat kapott. Dicséretet arattak: Bagi László VI. és Agárdy János VII. o. tanulók.

1871/2.

A népeletből meritett beszélypályázatra 7 mű érkezett. Első díjat nyert Gótsch József VIII. o. t. A titkos csomag cz. dolgozatával. Második díjban Valeria szerzője, Agárdy Jenő VIII. o. t. részesült (1 db. 20 frankos arany). Harmad sorban jutalmazták Erdei barlang íróját, Nadhera Pál VIII. o. tanulót 1 magyar arannyal. Negyedik helyre méltatták az Emilia címűt s szerzőjének, Bódogh János VII. o. tanulónak 1 ezüst tallért szavaztak meg. Dicséretet nyertek még Gótsch József és Molnár János VIII. o. tanulók.

1872/3.

Zrinyi Ilona. Hatan pályáztak. Kaszinó-díjban részesült Kis Sándor VII. o. t. Mellékjutalmakat kaptak: Gombos József VIII. o. t. (2 arany) és Krisztmann Sándor VII. o. t. (1 arany.)

1873/4.

Zrinyi, a költő, halála. Öt mű versenyzett. Első jutalmat s hozzá különös dicséretet is aratott Kiss Sándor VIII. o. t. Utána legjelesebbnek ítéltetett Pintér Kálmán VIII. o. t. dolgozata s 10 frtot kapott. Harmadik helyen Sárfi Ignác VII. és Tóth György VIII. o. tanulókat jutalmazták 5—5 frttal. Molnár László VII. o. tanulóknak pedig dicséret jutott.

1874/5.

Bethlen Gábor. Két beszély pályázott. Első jutalmat nyert Drajkó Béla VIII. o. t., másodikat (1 arany) Diterle Nándor VIII. o. t.

1875/6.

Péter király. A beküldött két dolgozat közül a nyertesnek szerzője Bauer Lénárd VIII. o. t.

1876/7.

Nagy Lajos magyar király. E tételre hárman pályáztak. Első lett Banó Imre VIII. o. t. Második díjban (Kecsk. v. története és 1 tallér) Breán Kázmér VIII. o. t., harmadikban (1 arany) Schmidt Ágoston VIII. o. t. részesült.

1877/8.

A bujdosó királyfi, I. Béla. E versenyben 6 mű vett részt. Kaszinó-díjat nyert Sáfrán József VIII. o. t. Második helyen jutalmazták Szent-Gály Gyula V. o. t. (2 arany), harmadsorban nyertes Kecskeméti Sándor VII. o. t. (1 arany). Dicséretet érdemeltek: Szabó Károly VIII., Vass Imre VIII. és Hirsch Pál VII. o. tanulók.

1878/9.

Borics életéből. Beadatott 7 mű. Első helyen nyert Kecskeméti Sándor VIII. o. t.; másodikon Nyáry József VIII. o. t. (1 arany), harmadikon Wohradnik Károly VII. o. t. (1 arany). Dicséretet arattak: Szarvasi Zoltán és Nyilas Lajos III. oszt. tanulók s 4—4 ezüst forintot is kaptak; Virágh Rajner VIII. o. t.

1879/80.

Kún László király. Pályázott 6 dolgozat. Első díjra érdemesített Varjú János VIII. o. t., másodikra Wohradnik Károly VIII. o. t. (1 arany), harmadikra Szent-Gály Gyula VIII. o. t. (1 arany). Dicsérő elismerést vívtak ki: Steiner Gusztáv VIII., Kováts Antal VII., Schvarz V. o. tanulók.

1880/1.

Hunyadi László. Hat beszélyben dolgozták fel. A teljes díjra egyiket sem érdemesítették, hanem a 20 frtot akként osztották meg, hogy az aránylag legjobb novella szerzője Fludorovics János VIII. o. t. (10 frtot) kapott, a másik kettőé 5—5 frt jutalmazásban részesült. Szerzőik Kovács Béla és Schvarecz Vilmos VI. o. tanulók. Dicséretben részesült Kovács Antal VIII. o. t.

1881/2.

Izabella királyné. Három beérkezett dolgozat közül 1 nyert jutalmat, írója Réti Ferencz VII. o. t.

1882/3.

Enyingi Török Bálint. Öt mű versenyzett. Első lett Réti Ferencz VIII. o. t., második Kapás Lajos VIII. o. és Szalay Gyula VII. o. t. dolgozata s 1—1 arany jutalomban részesültek; harmadsorban 3—3 frttal jutalmazták Réti Ferencz VIII. és Kecskeméti Adolf VI. o. t. dolgozatait.

1883/4.

Balassa Bálint. Két beszély érkezett. Jutalomra érdemesült Szalay Gyula VIII. o. t.

1884/5.

Mátyás király. Három dolgozat írója közül Bucsy László VIII. o. t. nyert díjat.

1885/6.

Nápolyi Johanna, 1 mű, nyertes lett, szerzője Mezey Imre VII. o. t.

1886/7.

Történelmi epizód a kuruczvilágból. Négy mű készült e pályázatra. Első lett Honthy István VII. o. t., második Kovács László VII. o. t. (1 arany). Dicséretben részesült Jókay István VII. o. t.

1887/8.

Mikes Kelemen. Egy dolgozat adatott be s nyert is; szerzője Honthy István VIII. o. t.

1888/9.

I. Balassa Bálint Pályázott 3 mű. Első lett Ambrusster Sándor VIII. o. t., második Brachfeld Hugó VII. o. t. (1 arany és 2 kötet könyv), harmadik Móczár József VII. o. t. (4 kötet könyv.)

1889/90.

Trencsényi Csák. Három mű foglalkozott a tétellel. Díjat Szépkúty Mihály VIII. o. t., dicséretet Ládai István VIII. o. t. nyert.

1890/1.

Kemény János. Egy pályázót sem vonzott.

1891/2.

Bercsényi Miklós. Két jutalom tűzetett ki s a három pályázó közül

(25 frtot) Szukup János VIII. o. t., (10 frtot) Rádi Lajos VIII. o. t. (5 frtot) Vierzner Gyula VIII. o. t. kapott.

1892/3.

Dobó István. E pályázaton az ifjúság öt művel vett részt. Elsőnek íteltetett Striegel József VII. o. t. beszélye. Második helyen jutalmazták Mihalovics Béla VII. o. tanuló 17 frt 50 krral; harmadik nyerő Nagy Vilmos VIII. o. t. (5 frt), negyedik Gombos Albin VII. o. t. (5 frt).

1893/4.

Dózsa György. Hét mű vett részt a pályázatban. Első díjat nyert Striegl József VIII. o. t., másodikat Mihalovics Béla VIII. o. t. (25 korona), harmadikat Schima János VII. o. t. (10 korona). Dicséretben részesült Frick János VII. o. t.

A pályázat eredményeinek s maguknak a pályaműveknek megtekintése azt bizonyítja, hogy úgy a munkakedv, mint a minőség tekintetéből legörvendetesebbek a 70-es évek voltak, a mikor a jutalmat többször dicséret melléklésével adták ki, sőt Kiss Sándor dolgozatát (szabály ellenesen) ki is nyomatták. A munkakedv a 80-as években erős lankadást mutat s elmondhatjuk, hogy az ifjúság fantáziájának élénkségére nem vet kedvező fényt. Mesealkotásban való meglepő ügyesség ritkán található, inkább a leíró részletek túlnyomók bennök. Azonban a kiállítás csinyja és fénye örvendetesen javul, a mi egy szépirodalmi műnél igen jó benyomást tesz. A tárgyak pályázatra vonzó erejét latolgatva úgy találjuk, hogy a szabadon választható tárgyak a legkedveltebbek és legtöbb sikerrel biztatók. A kaszinó-egylet minden esetre büszkén mutathat arra a sor dolgozatra, mely 1868-tól 1894-ig könyvtárában van, mert pályadíja ösztönözte az ifjúságot azok megírására.

3. Zsiga-díj.

Nevét Zsiga Alajos kegyesrendi tanártól vette ki, 1860-ban került Kecskemétre tanítani s 12 évi itt működés után 1872-ben nyugalomba vonult, melyet azonban nem sokáig élvezhetett, mert 1873. május 13-án, 60 éves korában ugyanitt meghalt. E lelkes tanférfiú látva azt a munkakedvet, melyet a Széchenyi-díj kitűzése az ifjúság lelkében kelt, a maga részéről szintén szítani kívánta a nemes versengés tüzét s azért életében évről-érve változó összeget ajánlott fel, a tanártestület által megjelölt vallás- erkölcsi tételt legjobban megoldó dolgozat írója számára. E díjért melynek nagysága az adakozó életében 12 és 25 frt között váltakozott, nagy volt a versenygés, különösen a gymnasiumba járó növendékpapok közt s hogy a vallás-erkölcsi irányban való írásbeli munkálkodásra az

ösztönzés az adakozó halálával is állandóan megmaradjon, Zsiga Alajos gondoskodott arról. A bajai takarékpénztárban elhelyezett tőkéjéből a rend kormánya 400 frtot tőkésített a boldogultnak, még életében kifejezett azon óhajására, hogy annak 5% kamata évenként vallás-erkölesi pályamunkák díjazására fordíttassék. E 20 frtot azonban maga a kecskeméti társház 25 frtra egészítette ki s egészíti ma is, bár a tőke manap csak 4% mellett kamatozik s így 16 frt 72 kr jövedelmet hoz. Ez az összeg viseli a „Zsiga-díj“ nevet. A kecskeméti társház alapítványi leltárában e díjra vonatkozólag az a megjegyzés olvasható, hogy a kamat „egy rendi növendék pályamunkájának díjazására fordíttatik.“ E megjegyzés tévedésen alapulhat, mert hiszen még Zsiga Alajos életében résztvettek a pályázatban világiak, sőt izraeliták is, s ha ez ellen a jutalmat osztónak kifogása nem volt, nem tehető fel, hogy halála után a pályázhatást ily föltételhez kötni akarta volna. De továbbá az alapító életében a pályahirdetés föltételei közt állandóan az olvasható: „E pályakérdés megfajtására minden ifjú szabadon pályázhat“, s így a régi gyakorlat ismét a széljegyzet szavai ellen bizonyít. A tévedés onnan származhatott, hogy az első díjat, az 1886/7. év kivételével, mindig kegyesrendi növendékpapok nyerték el s így az alapítványi tőkék újból átnézője a nyugták alapján azt hihette, hogy az alapítvány a növendékpapok számára létesült. A pályakérdés ügye tehát világosan úgy áll, hogy a kitűzött díjért minden ifjú versenyezhet. A pályamunkák, mivel a jutalomdíj piarista alapítvány s mivel annak 25 frtra kiegészítéséhez a társház pénztára 8 frt 28 krral járul, a ház tulajdonát képezik, mely azokat házi könyvtárában őrizteti.

Az első jutalomajánlás 24 frt összegben az 1863/4. iskolai évben történt, a következő kérdésre:

Egy világbalépő ifjúnak kötelességei mind erkölesi és szellemi, mind polgári tekintetben önmaga és családi érdekeltjei, a vallás és társadalom s különösen a haza irányában. E meglehetősen czikornyás kérdés megfajtását 3 dolgozat kísérlette meg. Legjobbnek bizonyult Zelenay János n. p. VI. o. t. munkálata, ki a díjat meg is kapta. Legközelebb állt hozzá Fekete Endre n. p., VI. o. t. műve, miért is 2 arany jutalomban részesült, míg a harmadik dolgozat szerzőjét, Pataky Antal VI. o. tanulót 8 frttal jutalmazták.

1864/5.

Ez évben a díj 12 frtra szállott s a pályakérdés a következő volt: Adassék elő a szenvedélyek veszélyes befolyása az emberi életre. Versenyzett 3 mű. Első díjat nyert Zelenay János n. p. VII. o. t., másodikat (1 arany) Kollmann Károly n. p. VII. o. t., harmadikat Kohlbauer Ferencz n. p. V. o. t. (2 kötet könyv.)

1865/6.

Az ember hivatása követeli, hogy mind teste, mind lelkéről észszerűleg gondoskodjék. A kitűzött 20 frtéért hárman versenyeztek; első lett Zelenay János n. p. VIII. o. t., második Hermann József n. p. VII. o. t. (2 arany), harmadik Gyöngyösi István n. p. VI. o. t. (1 kötet könyv.)

1866/7.

Mi alapítja az ember erkölcsi jellemét? 20 frt volt jutalmul hirdettes 4 mű versenyzett érte. Első helyre került Vida Sándor n. p. VIII. o. t., másodikra Kohlbauer Ferencz n. p. VII. o. t. (2 arany), a harmadikra Hermann József n. p. VIII. o. t. (5 frt.)

1867/8.

Mivel az ember nevelés által válik emberré, mutattassanak ki a nevelés előnyei egyes embereknél úgy, mint egész nemzeteknél. A 20 frt jutalom 4 pályázót vonzott; a díjat Vida Sándor n. p. VIII. o. t. nyerte; jutalomban részesült még Szerényi Lajos n. p. VII. o. t. 2 arany. Dicséretet aratott Kohlbauer Ferencz n. p. VIII. és Olaj László VI. o. t.

1868/9.

Mutattassanak ki azon előnyök, melyeket az erkölcsileg tiszta jellemek, valamint azon hátrányok, melyeket az ellenkezők okoznak az emberi társadalomban. E tétel megoldására kitűzött 20 frtéért 6 művet adtak be. Elsőnek bizonyult Propper János n. p. VIII. o. t. műve. Legközelebb állott hozzá Páthy Károly n. p. VII. o. t. dolgozata s 10 frt jutalomban részesült.

1869/70.

Mutattassék ki a magyar írók példájából, hogy az irodalomnak az erkölcsök tanítójának kell lenni. A 25 frtra felemelt díjra 3 versenymű érkezett, melyek közül a díjat Páthy Károly n. p. VIII. o. t., a másodikat (2 arany) Merényi Lajos n. p. VIII. o. t. vitte el.

1870/1.

Mutattassék ki a történelemből, hogy a népek vallása mily tényező az emberiség művelődése ügyében. Jutalma 25 frt. Hét mű adatott be s valamennyi dicséretes szorgalomról tanúskodott. Nyertesek: 1. Lád Károly n. p. VIII. o. t. (25 frt). 2. Laczkányi Imre n. p. VIII. o. t. (10 frt). 3. Szkladányi József n. p. VIII. o. t. (1 arany). 4. Gótsch József n. p. VII. o. t. (5 frt). 5. Lovesányi Alajos n. p. VIII. o. t. (5 frt). 6. Weisz Simon VIII. o. t. (1 arany). 7. Bagi László VIII. o. t. (dicséret).

1871/2.

Adassék elé a magyarok erkölcsi állapotának rajza a vezérek korában. Jutalma 25 frt. Három dolgozat foglalkozott e kérdéssel. Szerzőik közül

Gótsch József n. p. VIII. o. t. első díjat. Tóth Gyula n. p. VIII. o. t. 1 aranyat nyert.

1872/3.

Fejtsenek ki Sz. Istvántól a mohácsi vészig terjedő századok jellemvonásai a bennök szereplő nagy magyarok jellemvonásaiból. A megajánlott 25 frt díjat 3 versenyző közül Pauer János n. p. VIII. o. t. nyerte el.

1873/4.

Mutattassék ki a földrajzi viszonyok befolyása a műveltségre és erkölcsökre. Ez évtől kezdve a 25 frt már mint alapítványi-díj szerepel állandóan. A kérdést 2 mű oldotta meg: első díjat nyert Károly József n. p. VIII. o. t., másodikat (5 frt) Kis Sándor n. p. VIII. o. t.

1874/5.

Az irodalom a korszellem tükre, különös tekintettel hazánkra. Két dolgozat pályázott. Egyhangúlag elsőnek tartatott azon szép szorgalom-és gonddal készített dolgozat, melynek szerzője Drajkó Béla n. p. VIII. o. t. Második helyre került Koronczy Imre n. p. VIII. o. t. munkája s 2 db arany jutalmat kapott.

1875/6.

Mutattassék ki a történelemből példákkal, hogy a népek erkölcsi romlottsága az országok bukását vonja maga után. A beadott két mű közül Karsay János n. p. VIII. o. tanulóé lőn nyertes.

1876/7.

A tudomány rosszakarattal párosulva veszélyes fegyver. Beadatott 3 mű. Első díjat kapott Breán Kázmér n. p. VIII. o. t., másodikat Banó Imre n. p. VIII. o. t. (2 arany), harmadikat Keller Ferencz n. p. VII. o. t. (5 frt).

1877/8.

Elfogadhatjuk-e valónak azt a naponta hangoztatott szólamot, miszerint vallásosság és felvilágosultság kizárják egymást? Hat művet nyújtottak be. Nyertesek: 1. Vass Imre n. p. VIII. o. t. 2. Kubányi Béla n. p. VIII. o. t. (2 arany). 3. Tremmer Gyula n. p. VIII. o. t. (5 frt). Dicséretet arattak: Bartek Lajos n. p. és Szelezky Bálint VIII. o. tanulók.

1878/9.

Ellensége-e a kereszténység a haladásnak, miként ezt úton-útfélen mondogatni halljuk? Érkezett 5 mű. Első díjban részesült Ehling Károly n. p. VIII. o. t., másodikban Vohradnik Károly n. p. VII. o. t. (1 arany), harmadikban Varjú János n. p. VII. o. t. (1 arany). Dicséretben részesültek: Virágh Rajner sz. Fer. r. n. p. VIII. és Csajtai Ferencz n. p. VII. o. tanulók.

1879/80.

Köszön-e az emberiség valamit a kath. egyháznak, a népek erkölcsi szelidülésének dolgában? Négy pályaművet nyújtottak be. Az elsőnek szerzője Vohradnik Károly n. p. VIII. o. t. Második helyen nyert Fludorovics János n. p. VII. o. t. (1 arany). Harmadik helyen Hénap Tamás n. p. VIII. o. t. (1 arany). Dicsérettel említették Kováts Antal n. p. VII. o. tanulót.

1880/1.

A legszebb természeti adományok értéknélküliek, ha a jellem tisztasága és ereje hiányzik. A pályaművek száma 5 volt, melyeknek szerzői közül az első díjban részesült Kozár Ferencz n. p. VIII. o. t., a másodikban Kováts Antal n. p. VIII. o. t. (2 arany), a harmadikban Tóthfalusi Endre VII. o. t. (1 arany). Dicséretre méltatták Fludorovics János n. p. VIII. o. tanulót.

1881/2.

Az élet fáradalmi megtanítanak bennünket az élet javait becsülni. A beadott 5 mű szerzői közül az első díjat nyerte Réti Ferencz n. p. VII. o. t., a másodikat Acsai Antal n. p. VIII. o. t. (2 arany), a harmadikat Számek György n. p. VIII. o. t. (1 arany). Dicséretet aratott Bolla Lajos n. p. VIII. o. t.

1882/3.

A természettudományok művelése kizárja-e a vállásosságot? 6 mű pályázott. Első lett Réti Ferencz n. p. VIII. o. t., második Baksay József n. p. VIII. o. t. (10 frt), a harmadik Tary István n. p. VII. o. t. (1 arany). Megdicsérték Mráz József VIII. o. tanulót.

1883/4.

A legkitünőbb emberek szorulnak leginkább vallásra, mert ők leginkább érzik az emberi ész korlátolt határait. A pályázó 4 mű írói közül elsőnek ítelték Tary István n. p. VIII. o. tanulót, másodiknak Hám Antal n. p. VII. o. tanulót (1 arany). Dicséret jutott osztályrészül Somogyi István n. p. VIII. és Silbiger József VI. o. tanulóknak.

1884/5.

A hol nincs Isten, ott a szabadság szeretete csak anarchizmust és despotizmust terem. A beadott 3 dolgozat közül csupán Bucsy László n. p. VIII. o. tanulóé érdemesítettett a megjutalmazásra.

1885/6.

A ki a Gondviselésben nem kételkedik, az előtt minden egyéb kétely elveszti kinzó fontosságát. Mivel a benyújtott két dolgozat körülbelül egy-

forma értékű volt, a bíráló bizottság a kitűzött 24 frt jutalmat megosztotta Kovács Gyula és Schandl Miklós n. p. VIII. o. tanulók közt.

1886/7.

Azt mondják közönségesen, hogy a vallás csak annak szükséges, ki magát boldognak nem érzi; de e világon, hol semmi sem biztos s a jövő pillanat mindentől megfoszthat, mitől üdvünk függ, ki érezheti boldognak magát? (Eötvös.) A négy mű szerzői közül első helyen nyert Kovács László VII. o. t., a másodikon Priváry József n. p. VIII. o. t. (1 arany), míg dícséret illette Dotisz István n. p. VIII. o. t. pályadolgozatát.

1887/8.

A vallás elemeit szerencsétlenség nem ismerni, sokkal nagyobb rosszul ismerni. (Talleyrand). Két dolgozatot adtak be, szerzőik Jókay István n. p. VIII. o. t. az első díjat nyerte, Honthy István VIII. o. t. pedig 3 kötet könyvjutalomban részesült.

1888/9.

Fennállhat-e a társadalom vallás nélkül? nem tudom; de hogy az ily társaság, mely a vallást nélkülözheti, csak szolgálkból állhat, az teljes meggyőződésem. (Eötvös.) Három pályamű érkezett. Szerzőik közül első lett Priváry Géza n. p. VII. o. t., második Balogh Sándor n. p. VIII. o. t. (15 frt), harmadik Fikker Pius n. p. VIII. o. t. (10 frt.)

1889/90.

A hit az élet tanítómestere, az üdv kalauza, minden erény termékeny szülőanyja, minden embernek vezérfénye. (Samassa.) Négy művet nyújtottak be; szerzőik közül Baán József n. p. VIII. o. t. első díjat, Jakubik Rezső n. p. VII. o. t. 2 aranyat, Privári Géza n. p. VIII. o. t. 1 aranyat nyert.

1890/1.

Inkább akarom, hogy a szerencse s jókimenetel hiányozzék tőlem, mint a hit. Ki hitét elveszti, nincs mit tovább vesztenie. Az egyetlen pályázó mű szerzője Jakubik Rezső n. p. VIII. o. t. jutalomban részesült.

1891/2.

Lehet-e az ember erényes hit nélkül? Három dolgozat közül kettő nyert s pedig első díjat Vieszner Gyula n. p. VIII. o. t., másodikat Balogh Ferencz n. p. VIII. o. t.

1892/3.

Előmozdítják-e a természettudományok az ember vallásosságát? Négy dolgozat érkezett. Három jutalmaztak a következő sorrendben: első helyen

Gosts István n. p. VII. o. t., másodikon Ranezay József n. p. VII. o. t. (10 frt), harmadikon Jakobinyi Alajos n. p. VII. o. tanuló (5 frt).

1893/4.

Ki veszteségei közepette is megtartotta az isteni gondviselésben való bizodalját, azt a sors csapásai nem sujthatják le. Négy pályamunka közül kettőt jutalmaztak, kettőt megdicsértek. Szerzőik: 1. Gosts István n. p. VIII. o. t., 2. Ranezay József n. p. VIII. o. t. (30 korona), 3. Stodolni Gyula n. p. VII. és 4. Jakobinyi Alajos n. p. VIII. o. t.

4. Fügő pályázatok.

E név alatt azokat értem, melyeknek állandó alapjuk nincs, hanem a jutalomdíj nagysága az adakozók bőkezűségétől függ. Ezért esetről-esetre változik a jutalom összege s az 1888. évtől kezdve igen helyes módszer szerint, a díj mennyiségét a pályamű minőségéhez szabják. A díjakat az intézet haladása iránt érdeklődéssel viselkedő úrnők és urak adják össze s ezekből kerül ki a jutalom. A pályakérdések kitűzésénél és a jutalmak odaitélésénél itt is vegyes bizottság működik; a pályamunkák az intézet tulajdonait képezik.

E pályakérdések közül legrégibb a költői, mert az intézet vezetői nemcsak az észet és erkölcsöt akarták javítani, gyakorolni a komoly tartalmú művekre való pályahirdetés által, hanem a fiatal lélekben legmunkásabb tehetséget, a képzeletet is foglalkoztatni kívánták, a képzeletet megragadó kérdések kitűzése s a sikerülteknek megjutalmazása által. S hogy mily helyesen gondolkodott a vezetőség akkor, mikor a képzelet foglalkoztatását célbavette, mutatja az a fényes eredmény, mely az e fajta tételek hirdetését koszorúzta. Tanulságos e pályakérdés története azért is, mert az ifjúság költői hajlamának, az idealismus világába való emelkedni tudásának hanyatlását jelzi, mert míg a hatvanas és hetvenes években a beadott költemények száma 8 és 16 körül váltakozik, addig a a nyolczvanas és kilenczvenes években a legnagyobb szám 6 s voltak évek, midőn egyetlen egy költeményt sem nyújtottak be. S ha a jegyzőkönyveknek a beérkezett költeményekre vonatkozó birálatait is megtekintjük, sajnálattal tapasztaljuk, hogy míg az előtt dicsérettel emelték ki a dolgozatok költői értékét, addig az újabb időkben a pályadíjat nyert műveket is sok kifogás mellett ítelték jutalomra méltóknak. Hogy e nem épen örvendetes eredményt, az ifjú léleknek a tanulás súlya alatt való kifáradása okozza-e, vagy korunk nagyon is gyakorlatias szelleme, érdekes tanulmány anyagául kínálkozik. Mellőzve az okok kutatását, lássuk inkább a pályázatok eredményét.

A) Költői pályázatok.

1863/4.

Történeti balladára tárgyak: 1. Első István magyar királynak beteges ágyán a kibérelt orgyilkostóli megmenekvése. 2. Szereday hadapródnak Olaszországban I. Lajos magyar király által, a Negró folyambóli önfeláldozásával eszközölt megmentése. Első díjat (2 arany) nyert Hadik Ferencz V. o. tanuló. Szent István végnapjai cz. költeményével, másodikat (1 arany) Béndek József V. o. tanuló. Lajos király nemes tette eziművel. Dicsértettek: Fodor Gergely, Major Gábor VIII., Oláh Imre, Nagy László VII., Farkas József V. o. tanulók s könyvjutalmat kaptak.

1864/5.

Történeti balladákul: Endre és Béla Várkonyban, a korona és kard ismert története. 2. Hunyadi János és a szerb rablók. Első díjban (1 arany) részesült Farkas János VIII. o. t. Endre és Béla cz. művével; másodikban (1 tallér) Kiss Mátyás V. o. t. A rigómezei bujdosó eziművel; dicsérettel említették Szatmáry István V. o. t. Endre és Béla Várkonyban cz. költeményét s 1 kötet könyvvel jutalmazták.

1865/6.

1. Gr. Desewffy Emil halálára, búdal, vagy alagyában, vagy szökőben. 2. Jurisics Miklós hősisége. (Ballada.) 6 mű érkezett. Első díjat nyert Gyöngyösi István VI. o. t. (1 db. 20 frankos arany, a Jurisicsről szóló balladával; másodikat Mayvald József 5 o. t. (1 arany) a búdallal.

1866/7.

1. Balladára: II. István magyar király. 2. Költői leírásra: Egy est az alföldi pusztán. 3. Búdalra: Álmos keservei Béla fölött. Beérkezett 14 mű s pedig az elsőre 5, a másodikra 7, a harmadikra 2. Két költemény szerzője lón nyertes és pedig II. István magyar király cz. balladáé, Vida Sándor VII. o. t. (2 arany) és Egy est az alföldi pusztán költői leírásé, Mayvald József VI. o. t. (1 arany). Dicséretre érdemesítették 1—1 kötet könyvvel jutalmaztattak: Faragó Gáspár VII., Kada Elek VI., Szegedi György VII., Cservik József V. o. tanulók.

1867/8.

A szabácsi hősök. (Ballada.) Pályázott 7 mű. Első díjban (10 frt) részesült Mayvald József VII. o. t., másodikban Vida Sándor VIII. o. t. (1 arany.) Dicséretben s könyvadományban részesültek: Szerényi Lajos, Propper János VII., Lajos József, Fodor István, Lendvay Antal V. o. t.

1868/9.

Költemények voltak készítendőek a következő tárgyakról: 1. Budjács és Jaksich. 2. Kecskés Pál. 3. Rugács testvérek. Az első tárgyat 6, a

harmadikat 2 költeményben dolgozták fel. Első díjat nyert Propper János VIII. o. t. A két Rugács cz. három felvonásos szomorújátékával, (2 arany.) második díjat Mayvald József VIII. o. t. Budjách és Jaksich cz. költői beszélyével (5 frt).

1869/70.

Tetszés szerinti ballada. Beadatott 16 költemény. Első jutalmul 10 frtot nyert Ressler József VIII. o. t. I. Béla cz. három énekes költői elbeszélésével. Második díjat (5 frt) Bugyi Pál VII. o. t. István végnapjai cz. költeményével. Dicséretet arattak: Cservik József s Oldal János VIII. o. tanulók.

1870/1.

Bodó Ferencz, költői beszély, 7 művel volt képviselve. Legjobbnek bizonyult Baligó János VIII. o. t. műve, mely 1 db. 20 frankos aranyat kapott, míg Bagi László VIII. o. tanulóé 1 arany jutalomban részesült. Dicséretet aratott Bugyi Pál VIII. o. t.

1871/2.

Szabadon választott költeményfaj. A beadott dolgozatok közül jutalomra érdemesnek egyet sem találtak a bírálók, csupán Agárdy Jenő VIII. o. t. Költemény-füzér cz. gyűjteményét érdemesítették dicséretre.

1872/3.

Besseney György emléke. Hét költemény közül egy sem ütötte meg a mértéket.

1873/4.

Ányos sirjánál. E pályatételre két költemény érkezett s mindkettő jutalmat nyert. Első helyen jutalmazták Pintér Kálmán VIII. o. tanulót 2 arannyal. A bírálati jegyzőkönyvben e költeményről a következőket olvashatni: A költeményen végig vonuló elegiai hangulat, az eszmék gyönyörű csoportosítása, a képek szépsége, a képzelem élénksége, mely mindazon által az elegia bús hangulatának megfelel, mindannyi fényoldalai a költeménynek, úgy hogy a bíráló bizottmány szerzőnek a jutalom kivül még különös dicséretet is szavaz és ezen iránybani tovább törekvésre buzdítja: „Macte nova virtute, sic itur ad astra.“ A második díjat (5 frt) nyert költemény szerzője Kis Sándor VIII. o. t.

1874/5.

Szabad tárgyú néprománcz iambusi vagy trocheusi rimes sorokban. Négy művet adtak be. Két arany jutalmat nyert Drajkó Béla VIII. o. t. Pali búja cz. románcza, míg Kalmár Károly VIII. o. t. A végórában cz. románczát dicsérettel említették.

1875/6.

A temető halottak estéjén, leíró költemény, mértékes rimes versekben. Beadatott 5 e nemű dolgozat. Kettő nyert jutalmat és pedig Breán Kázmér VII. o. t. 2 aranyat és Ross Gyula VIII. o. t. 5 frtot. Ugyanez évben Budaváry kal. József kegyesrendi áldozópap s nyitrai főgymn. tanár 1 aranyat küldött oly költemény jutalmazására, mely Horváth Cyrill egyetemi tanárt vigasztalja egyetemi tanártársának Toldy Ferencznek elhunytja miatt. A pályadíjat Bauer Lénárd VIII. o. t. kapta, Ross Gyulát pedig dicséretre méltatta.

1876/7.

Üdvözlő költemény egy magas vendég iskolalátogatása alkalmából. Öt művet készítettek; szerzőik közül 2 aranyat nyert Breán Kázmér VIII. o. t., 1 aranyat Kubányi Béla VII. és ismét 1 aranyat Stein István VIII. o. t.

1877/8.

Elegia, melynek kedveseink valamelyikének elvesztése fölött érzett fájdalom képezze tárgyát. Tizenkét mű versenyzett a koszorúért. Első díjul 2 aranyat nyert Nyáry József VII. o. t., másodikul ugyanő 5 frtot. Dicséretet kaptak: Tremmer Gyula és Basa László VIII. o. tanulók.

1878/9.

Románéz, melynek tárgya egy atya, ki háboruba szállittatik, vig kifejlettel. Pályázott 6 dolgozat; az első 2 arany s a második 1 aranyból álló jutalmat Nyáry József VIII. o. t. vitte el. A haza és szerelem s A bajnok s nője cz. románcaival. Dicséretben részesült Vohradnik Károly és Varjú János VII. o. t., amaz A hű férj, emez A bajnok őrangyala költeményével.

1879/80.

Kis Károly király, ballada. Érkezett 8 mű. Két aranyat nyert Vohradnik Károly VIII. o. t., 1 aranyat Veszelyi Sándor VII. o. t. Dicséretben részesültek: Varjú János VIII., Fludorovics János VII., Steiner Gusztáv VIII. o. tanulók.

1880/1.

Kapisztrán halála, alagya. Beadatott 6 költemény. Díjat nyert Suly Dezső VII. o. t. (2 arany), dicséretet Móra István VI. o. t.

1881/2.

Irassék le a szüret. A beadott 3 költemény közül jutalmat is, (2 arany) dicséretet is kapott Hám Sándor VII. o. t.

1882/3.

Költői levél egy jó barátához édes anyja halálakor. A kitűzött 2 arany jutalmat 3 versenytárs között Hám Sándor VIII. o. t. vitte el.

1883/4.

Népies költői elbeszélés erkölcsi alapeszmével. Három költemény közül Szegény Pista bátya cz. érdemelt 1 aranyat és 5 frtot; szerzője Szalay Gyula VIII. o. t., Győry Gyula VIII. o. t. költeménye elismerést aratott.

1884/5.

Nyári estén, költői rajz. Két költemény pályázott, de egyik sem nyert.

1885/6.

Izabella bucsúja Erdélytől, elegia. Két mű közül egyik sem ütötte meg a mértéket.

1886/7.

Dal az ifjúságról. Három költeményt nyújtottak be. Két aranyra érdemesítették Dotisz István VIII. o. t, 1 aranyra Jókay István VII. o. t. dolgozatait.

1887/8.

Óda Kisfaludy Károly születésének 100. évfordulóján. Öt óda közül egy vivott ki elismerést s 2 arany jutalmat Jókay István VIII. o. t. munkája.

1888/9.

Tréfort Ágoston emlékezete, elegia, meddő maradt.

1889/90.

Kivántatik valamely néprege, mese vagy monda költői feldolgozása. Három pályamű közül nyertes lón Ládai István VIII. o. t. A hiúság völgye cz. mondája s 1 arany jutalomban részesült.

1890/1.

A hadak útja cz. regére egy pályaművet sem nyújtottak be.

1891/2.

1. Attila temetése. 2. Szécsi Dénes. 3. Dugovics Titusz. Három pályadolgozat készült. Attila temetése 2 aranyban részesült szerzője Schäfer Sámuel VIII. o. t. Dugovics Titusz szerzője, Szabó István VII. o. t. 1 aranyat kapott.

1892/3.

Katona József emlékezete születésének 100 éves évfordulóján. Két óda közül Divicsek Gyula VIII. o. tanulóé érdemelt 5 frtot.

1893/4.

„Nyelvében él a nemzet.“ Tanító költemény. Beérkezett 3 pályamű s kettőt jutalmaztak. Gombos Albin VIII. o. t. 1 db. 10 fr. aranyat Lasky Géza VII. o. t. pedig 10 koronát nyert.

B) Széptani pályázatok.

A pályázatok fejlődésének folyamában nemcsak költemények alkotására serkentették az ifjúságot jutalmak kitűzésével, hanem remekíróink kész költeményeinek méltatása is gond tárgyává lön. Így a költészettan tanulásának kettős hasznát vette a tanulóserég; egyrészt megtanulta azokat a szabályokat, melyeknek szemmeltartása mellett saját lelke költői ihletét helyesen kifejezheti, másrészt képessé lön arra, hogy élvezhesse azokat a szépségeket, melyek remekíróink műveit oly becsesekké, elme- és szívképzőkké teszik. Már pedig számot tudni adni minden gyönyör-érzetünk okáról, meg tudni jelölni minden pontot, mely bennünk a szép-érzékét gyarapítja s rámutatni a hiányokra, melyek izlésünket sértik: egyike a legnehezebb feladatoknak s azért a szív és ész harmonikus kiművelését igénylik. Ez a czél lebeghetett a tanárkar szemei előtt, midőn szépművek kritikai méltatására tűzvén pályadíjat, alkalmat adott az ifjúságnak szíve és elméje ily irányú művelésére. Továbbá, széptani fejtegetésről lévén szó, a pályázók igen nagy figyelmet fordítottak annak minél csinosabb, sőt díszesebb kiállítására, hogy szépérzéküknek és jó izlésüknek már a külsőségekben is jelét adják. Így szokik a lélek azon belső rendezettséghez, mely a külső világ tárgyaiban is hasonló rendezettségre törekedvén, alapjává válik a művészi szép létrehozására szolgáló törekvésnek. Az első pályázatot széptani értekezés kiszítésére

1871/2-ben hirdették.

Szabadon választhaták a tárgyat s 3 dolgozatot adtak be. A jutalmul kitűzött 2 aranyat Alleker Lajos VIII. o. t. nyerte, Berzsenyi Dániel A magyarokhoz cz. ódájának fejtegetése- és bírálataért. A dolgozat nemcsak tartalmával, hanem szép kiállításával is kivivta az elismerést. Dicső-
rőleg emlékeztek meg Agárdy Jenő VIII. o. t. dolgozatáról, mely Himfy, Kesergő szerelmét méltatta széptani levelekben.

1872/3.

1. Ráchel siralma, Arany Jánostól. 2. Gondolatok a könyvtárban, Vörösmarty Mihálytól. 3. A magyar ifjakhoz, Petőfi Sándortól. Beadott 3 mű. Az első díjul kitűzött 2 aranyat Pintér Kálmán VII. o. t. Petőfi költeményének fejtegetéseért kapta. Második díjban (5 frt) Kis Sándor VII. o. t. részesült ugyanazon cz. munkálataért.

1873/4.

B. Eötvös József Bucsú cz. ódáját 4 mű fejtegette. Első díjat nyert (2 arany) Kis Sándor VIII. o. t., másodikat (5 frt) Pintér Kálmán VIII. o. t. Dicséretet vtvak ki: Szűcs Lajos VIII. és Sárfi Ignác VII. o. tanulók.

1874/5.

Arany János Családi-kör cz. költeménye. Három pályázót vonzott; nyert Hantz Gyula VIII. o. t. 2 aranyat. Diterle Nándor VIII. o. t. 5 frtot. Dicsérettel említették Koronczy Imre VIII. o. tanulót.

1875/6.

Vörösmarty Mihály Az árvizi hajós cz. balladájával, két pályamunka foglalkozott s mindkettő díjra érdemesen. Első díjat kapott Karsay János VIII. o. t. (2 arany), másodikat Ross Gyula VIII. o. t. (1 arany).

1876/7.

Kisfaludy Károly Pártütők cz. drámája, 1 mű fejtegetésének tárgyát képezte, mely 2 arany jutalomban részesült; szerzője Breán Kázmér VIII. o. t.

1877/8.

Vörösmarty Élő szobor czimű költeménye. Öt pályamű közül első díjul 2 aranyat nyert Váczi János VII. o. tanulóé. Második díjban (1 arany) Sáfrán József VIII., harmadikban (5 frt) Basa László VIII. o. t. részesült.

1878/9.

Arany János Tetemre hívás cz. költeménye. Három pályadolgozat érkezett. Szerzőik közül Váczi János VIII. o. t. 2 aranyat, Nyári József VIII. o. t. 2 aranyat, Kecskeméti Sándor VIII. o. t. 1 aranyat kapott.

1879/80.

Petőfi Sándor Pató Pál úr cz. költeményének méltatására 1 pályázó vállalkozott s jutalmul 2 aranyat nyert; a szerző Csajtai Ferencz VIII. o. t.

1880/1.

Vörösmarty Mihálynak Szép Ilonka cz. költeménye. Versenyzett 5 pályamű. Első díjat kapott Fludorovics János VIII. o. t. (2 arany), másodikat Klauber Salamon VIII. o. t. (1 arany), harmadikat Kecskeméti Zsigmond VIII. o. t. (5 frt.) Dicséretben részesült: Tóthfalussy Endre VII. és Kozár Ferencz VIII. o. tanuló.

1881/2.

Arany Jánosnak Murány ostroma cz. költeménye. Ketten dolgozták ki a feladatot s pedig Mácska Lajos (2 arany) és Miklóssy Sándor VIII. o. t. (5 frt).

1882/3.

Vörösmarty A merengőhöz cz. költeménye. Hat pályamű készült. Első díjat nyert (2 arany) Mráz József VIII. o. t. Második és harmadik díjul 5—5 frtot kaptak: Kecskeméti Emil és Somogyi István VII. o. t.

1883/4.

Arany Széchenyi emlékezete cz. ódáját Incze István VIII. o. t. fejtegette s jutalmul 10 frtot nyert.

1884/5.

Petőfi Dalaim cz. költeménye. Hat pályamű adatott be. Bucsy László VIII. o. t. 2 aranyat, Fischer László VII. o. t. 1 aranyat kapott. Dicsértettek: Kiss Pál VII., Lantos István és Zsigmond János VIII. o. tanulók.

1885/6.

Vörösmarty Eger cz. kis eposza. Két pályázó foglalkozott vele s pedig Fischer László VIII. o. t. (3 arany) és Kiss Pál VIII. o. t. (1 arany.)

1886/7.

Petőfi A puszta télen cz. költeménye, tekintettel a leiró költészetre. Három mű foglalkozott e kérdéssel, íróik közül Kiss Ernő VII. o. t. 3 arany, Bleyer Arnold VIII. o. t. 2 arany jutalomban, míg Honthy István VII. o. t. dicséretben részesült.

1887/8.

Kisfaludy Károly népdalainak aesth. méltatása költészettörténeti alapon. Három dolgozat írója közül Kiss Ernő VIII. o. t. 3 arannyal, Geday József VII. o. tanulót 1 arannyal jutalmazták.

1888/9.

Széchy Mária a magyar költészetben. E tétel egyetlen méltatója Csóti Márk 3 arany jutalmat nyert.

1889/90.

Pessimisticus mű-e Az ember tragédiája? E kérdésnek megoldására ketten vállalkoztak s a legsikerültebb dolgozat írója Láday István VIII. o. t. 2 aranyat, a következő Kovács Kornél VIII. o. t. 5 frtot kapott.

1890/1.

Alföldi élet- és jellemképek Petőfi költeményében. A beérkezett egy dolgozat megütvén a mértéket, szerzője, Perina József VIII. o. t. 3 arany jutalmat kapott.

1891/2.

Petőfi családi költészete. Két tanuló versenyművét bírálta a bizottság s a legjobb írójának, Schäfer Sámuel VIII. o. tanulónak 20 frtot, a másodiknak, Kalencsik Lajos VIII. o. t. 2 aranyat szavazott meg.

1892/3.

Az újabb társadalmi élet nevetséges alakjai Csiky Gergely vigjátékaiban. A beadott 2 dolgozat közül 1 sikerült s szerzőjének, Nagy Vilmos VIII. o. tanulónak 12 frt 50 kr. jutott.

1893/4.

Néptypusok Tóth Ede népsziműveiben. Az első díjat (35 korona) Ranezey József VIII. o. t., a másodikat (15 korona) Jakobinyi Alajos VIII. o. t. nyerte. Dicsérőleg említettett Mihalovics Béla VIII. o. t.

C) Természettudományi pályakérdések.

Az exact tudományok nagy haladása és fontossága kényszerítőleg hatott az intézet vezetőségére, hogy e tekintetben is serkentőleg hasson az ifjúság érdeklődésének fokozására s a munkakedvet pályatételek kitűzésével is ápolja. Ezért az 1878/9. iskolaévtől kezdve az exact tudományok minden ágából választott pályakérdéseket hirdetett s bár e téren a munkakedv valami nagy lendületet nem vett, az eredmény egészben véve mégis elég örvendetes. A pályatételek tárgyai a következők voltak:

1878/9.

A hő nagy szerepe úgy a természetben, mint a gyakorlati életben. Jutalmul 2 aranyat nyert Madár Imre VIII. o. t., dicséretet Vohradnik Károly VII. o. t.

1879/80.

Tekintve a hasznot, a melyet a madarak hajtának, helyeselhető-e az az üldözés, a melyet az emberek részéről az állatok netalán okozott károkért szenvednek. E praktikus tétellel 3 mű foglalkozott s a leg-helyesebben megoldó mű szerzője, Horváth István VII. o. t. 2 aranyat, Binder Richard VIII. o. t. 1 aranyat, Földesy János VIII. o. t. szintén 1 aranyat nyert.

1880/1.

Bizonyíttassék be, hogy a gépeken csakugyan nincsen munkanyereség. Öt mű készült s első díjat (2 arany) kapott Bolgár Mihály VIII. o. t., másodikat Tóthfalussy Endre VII. o. t. (1 arany), harmadikat Fludorovics János VIII. o. t. (1 arany). 3—3 db. ezüst forintban részesültek: Mráz József VII. és Keller János VIII. o. tanulók.

1881/2.

A rovarok átalakulása. Négy művet adtak be s szerzőik közül 2 aranyat nyert Mráz József VII. o. t., Pintér Pál VII. o. t. 1 aranyat kapott. Dicsérettel illették Haulik József VIII., és Varga József VII. o. t.

1882/3.

Milyen alkalmazást nyer az inga nemcsak a tudományos, de a közéleti gyakorlatban is? A beadott 5 mű szerzői között Király Gáspár VIII. o. t. tünt ki s 2 aranyat nyert. Második helyen Kapás Lajos VIII.

o. t. 1 aranyat, a harmadikon Ábrahám István VIII. o. t. 3 ezüst frtot, a negyediken Szalay Gyula VII. o. t. 2 ezüst frtot nyert. Dicséretet aratott: Varga József VIII. o. t.

1883/4.

A vulkánok működése és eredményei. Öt művet adtak be. Első díjat érdemelt Gáll Endre VII. o. t. (10 frt), másodikat Somogyi István VIII. o. t. (1 arany), harmadikat Szinger Kornél VIII. o. t. (5 frt), negyediket 3—3 frtot Majoros András VIII. és Kerekes Gáspár VII. o. tanulók.

1884/5.

A léghajózás fizikai elve, fejlődése, mai állása és gyakorlati haszna. A beérkezett 4 mű szerzői közül Hám Antal VIII. o. t. 2 aranyat, Gáll Endre VIII. o. t. 1 aranyat nyert.

1885/6.

A láncztörtek elmélete és alkalmazása. Első díjul 2 aranyat Suták József VIII. o. t., második díjat Schandl Miklós VIII. o. t. (1 arany), harmadikat (1 arany) Priváry József VII. o. t. kapott.

1886/7.

A carbon szerepe a természet három országában, egy tanulót sem ösztönzött munkásságra.

1887/8.

A melegség hatása a testek térfogatára s e hatás fontosságának kimutatása a mindennapi életből vett példákon. A benyújtott 2 dolgozat közül egy érdemelt 2 arany díjat, szerzője Vörös Cyrill VIII. o. t.

1888/9.

Az érczek mint az ipar főtényezői. Három pályadolgozat érkezett, szerzőik közül Ficker Pius VIII. o. t. 3 aranyat, Neuherz Béla VIII. o. t. 2 aranyat, Priváry Gyula VII. o. t. 2 kötet könyvet kapott.

1889/90.

A talaj befolyása az emberiség foglalkozására. Négy pályamű érkezett. Szerzőik közül Huber Imre VIII. o. t. 20 frtot, Somogyi Szilveszter VIII. o. t. 2 aranyat, Neuherz Béla VIII. o. t. 5 frtot vitt el.

1890/1.

A mesterséges világítás különfélesége és haszna. Négy mű készült, kettő nyert. Az elsőt írta Wohlmuth Gyula VIII. o. t. s 15 frtot, a másodikat Jakubik Rezső VIII. o. t. s ugyancsak 15 frtot nyert.

1891/2.

Az üveg. Senki sem foglalkozott e tárggyal.

1892/3.

Miért lett Európa a civilizáció szerepvivője s Amerika oly gyorsan vetélytársa? Hárman próbálkoztak a kérdés megoldásával s ketten sikerrel, mert Mihalovics Béla VII. o. t. 17 frt 50 krt, Novák István VIII. o. t. 5 frtot nyert.

1893/4.

Az elektromosság elmélete és alkalmazása. Négyen fejtették meg a kérdést, de jutalmat csak Gosts István VIII. (20 korona) és Mihalovics Béla VIII. o. (15 korona) tanulók kaptak. Dicsérettel említették Ranezay József VIII. o. t.

D) Műfordítási pályatételek.

Hogy a pályatételek közt minden tudományszak képviselve legyen, alkalmazásba hozták az idegen nyelveken készült remekművek fordításának jutalmazását is. Természetes, hogy csak az iskolában tanult idegen nyelvek tudásának kipuhatolására szorítkozhatik a pályakérdés, sőt mióta a görög nyelv mindenkire kötelező tanulása megszűnt, az is kimaradt a pályatételek közül, úgy hogy manap fölváltva a német és latin nyelvből jelöltetnek ki tárgyak. Ezeknek sorrendjét az alábbiakban közöljük.

1882/3.

Ovidius Keserveinek I. könyvéből a 3-ik elegia. Hatan fordították le s nyertes Hám Sándor VIII. o. t. lón s jutalmul 2 aranyat kapott.

1883/4.

Priamos Hektor holttestét kéri Achillestől. (Hom. Iliása 24.) Tizenkét fordítás érkezett s legjobbnak bizonyult Benczik Ferencz VIII. o. t. s 2 arany díjban részesült. Nyertek még Lantos István VII. o. t. 1 aranyat és Somogyi István VIII. o. t. 3 ezüst forintot.

1884/5.

Hölty Elegie bei dem Grabe meines Vaters, cz. költeményét 4 műben tették át nyelvünkre. Két dolgozat sikerrel oldotta meg a feladatot s pedig Hám Antal VIII. o. tanulóé (2 arany) s Bucsy László VIII. o. t. (1 arany).

1885/6.

Catullusnak Ad se ipsum cz. elegiája. Négy fordítás érkezett. Első helyen jutalmazták Kutscheira Mihály VIII. o. t. 1 arannyal, második helyen Dotisz István VII. o. t. szintén 1 arannyal.

1886/7.

Die Launen der Schicksal's v. Schiller. Hat tanuló fordította le s 2 aranyat kapott Tirczka Károly VII. s 1 aranyat Honthy István VIII. o. t.

1887/8.

Homeros Odysseájának XX. énekéből a 284—294. vers. (A kérők garázdálkodása.) Hatan pályáztak; 2 aranyat nyert Kiss Ernő VIII. o. t., 1 aranyat Vörös Cyrill VIII. o. t., 2 kötet könyvet Szűcs István VIII. o. t.

1888/9.

Livius XXIII. könyvének 2. és 3-ik fejezete. A benyújtott 11 fordítás közül 10 frtot nyert Ficker Pius VIII. o. tanulóé, 1 aranyat és 2 kötet könyvet Bite János VII. o. tanulóé. Mellus Lajos VII. o. t. 1 aranyat, Abelsberg József VII. o. t. dicséret mellett 3 kötet könyvet, Schultz István VIII. o. t. 2 kötet könyvet kapott.

1889/90.

Grimm mythosaiból: Der Bergmönch im Harz. Der Gemsjäger. Des kleinen Volkes Hochzeitsfest. Das Riesenspiezeug. Tiz fordítást adtak be. Nyertesek: 1. Ládai István VIII. o. t. (1 arany.) 2. Brachfeld Hugó VIII. o. t. (1 tiz frankos arany.) 3. Kovács Kornél VIII. o. t. (3 frt.) Dicséretet vtvak ki: Abelsberg József és Schultz István VIII. o. tanulóé.

1890/1.

Eutropii Breviarium Historiae Romanae I. VII. c. VIII—XXIII. Három mű érkezett. Első díj 2 aranyat nyert Szukup János VII. o. t., másodikul 1 aranyat Wohlmuth Gyula VIII. o. t., harmadikul 1 (tiz frt) aranyat Jakubik Rezső VIII. o. t.

1891/2.

Wilhelm von Oranien und Graf von Egmont. A beadott két fordítás szerzői közül 2 aranyat Kalencsik Lajos VIII. o. t. kapott.

1892/3.

L. A. Senecae Dialogorum V. de ira I. III. 6—15. cap. Legjobbnek íteltetett 4 mű közül Ranezay József VII. o. tanulóé, ki 15 frtot kapott. Jakobinyi Alajos VII. o. t. 7 frt 50 krtban részesült. Dicsérőleg említék Gosts István VII. o. tanulóé.

1893/4.

Über Bürgers Gedichte v. Schiller. Három dolgozat pályázott. Díj 20 koronát nyert Schima János VII. o. t. Dicséretet aratott Striegl József VIII. o. t.

E) Pótlék.

Találkozott néhány, az intézet haladása iránt kiváló érdeklődéssel viselkedő egyén, ki nem elégedett meg az ifjúságnak a rendszeresített pályatételek útján való foglalkoztatásával, hanem önmaga által választott

tárgyakat is tűzött ki s a saját erszényéből jutalmazta azoknak feldolgozóit. Ezek közé tartozott S. Kovács József kir. járás- utóbb kir. törvényszéki bíró, ki az 1874/5. évre a következő tételt tűzte ki: Kivántatik egy tanuló élményeinek leírása 1874-ik évi decz. hó 1-ső napjától — 1875-ik évi márcz. hó 31-ig, városi közéletünk ez időközi főbb mozzanatainak — a hol szükséges — bírálati beleszövéssel naplószerűleg előadva. A pályanyertes mű jutalma 20 forint. A határidőre beérkezett négy e nemű dolgozat közül legsikerültebbnek találtatott Drajkó Béla VIII. o. tanulóé. Másodsorban Diterle Nándor VIII. o. t. dolgozatát jutalmazták 10 frttal, harmadsorban Koronczy Imre VIII. o. tanulóét 5 frttal.

1875/6-ban Kada Elek ügyvéd s Tasy Pál jogakadémiai tanár urak 2 db. aranyat tűztek ki jutalmul egy szabadon választott tárgyú, de mégis a helyi viszonyokkal foglalkozó eredeti beszélyre. A beadott 2 pályamű közül a jutalmat „A fényűzés következései“ cziműnek ítelték oda a kitűzők s szerzőjének, Szabó Ferencz VI. o. tanulóknak a díjat ki is adták.

1876/7-ben Kada Elek úr 1 db. aranyat ajánlott meg ily czimű értekezésre: Boldogítja-e teljesen az embert a hit? E díjért 3 pályamű versenyzett. A kitűző a díjat Vass Imre VII. o. tanuló dolgozatának ítélte oda. Az ifjúság munkaszeretetét, a komoly szellemi foglalkozásnak lassú bár, de biztosan növekedő gyümölcsét méltányló elismeréssel szemlélő úr azonban nem elégedett meg az eredetileg kitűzött díjnak odaítélésével, hanem a kérdésére beérkezett pályaművek közül Wutz Albert VIII. o. t. munkáját is 3 ezüst forintossal jutalmazta.

1877/8-ban Kada Elek úr 1 db. aranyat tűzött ki a következő pályatétellel: Mily befolyást gyakorolt a róm. kath. egyház az ének- és zeneművészet kifejlődésére? Egy művet adtak be, mely a jótévő urat minden tekintetben kielégítvén, szerzőjének, Vass Imre VIII. o. tanulóknak a díj kiszolgáltatását megengedte.

1878/9-ben Kada Elek országgyűlési képviselő úr 1 db. aranyat adott ily czimű neveléstani értekezésre: A nevelő elméjének ismernie, szívének éreznie, tettének mutatnia kell, mit szája mond. A pályázatban csak kegyesrendi növendékpapok vehettek részt. A beérkezett 1 dolgozat mind stílus, mind a kitűzött tétel alapos megfejtése tekintetében a jutalom elnyerésére méltónak ítéltetett. Szerzője Ehling Károly n. p. VIII. o. t.

1879/80-ban Dr. Lutter Nándor főigazgató úr egy általa kitűzött tanulságos mennyiségtani feladvány helyes megfejtéseért Bolgár Mihály VII. o. t. 1 db. 20 frankos arannyal, egy másik jótévő Kroll Rudolf VIII. o. tanulóét 3 db. ezüst forinttal jutalmazta.

1881/2-ben mennyiségtani pályakérdésül kitűzetett: Az arány fo-

galma és alkalmazása a mennyiségtanban. A beadott 3 pályadolgozat mindegyike sikerült. Első jutalmul 2 aranyat Miklóssy Sándor VIII. o. t. nyert. Második díjul 1 arany Stein Béla VII., harmadikul 2 ezüst forint Haulik Károly VIII. o. t. dolgozatának íteltetett oda.

* * *

Számot adtam ezekben pályakérdéseink története- és fejlődéséről. Dolgozatom célja az volt, hogy egyrészt intézetünk belső történetének ez irányú képét vázoljam, másrészt adalékokat szolgáltatassak iskolánknak a nemzeti szellem ápolásában való részvételére. A száraz adatok olvasása pedig buzdítsa tette az intézetünkben kikerülő, anyagilag is tehetősemzedéket, hogy meg ne feledkezzenek szellemi fejlődésének ápolójáról, vezetőjéről, irányítójáról, iskolánkról, hanem a bőkezű elődök nemes áldozatkészségén okulva tegye le hálája adóját a nemzeti műveltség terjesztésének az iskolának oltárára.

Kováts Antal.

II.

Tanári kar.

1) Rendes tantárgyak tanárai.

Arányi Ágost, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, a k. m. természettudományi társaságnak és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja; tanította a vallástant az I. és II., a német nyelvet és irodalmat a IV., V., VI., VII. és VIII. osztályban hetenkint 19 órában. Tanárkodásának évszáma 24.

Bartek Lajos, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, a k. m. természettudományi, a magyar földrajzi társaságnak és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a természetrajzi és vegytani szertár gondozója, a tanári tanácskozmányok jegyzője; tanította a mennyiségtant a II., a természetrajzot a IV., V. és VI., a földrajzot a II., III. és VII. osztályban, hetenkint 20 órában. Tanárkodásának évszáma 13.

Dékay Lajos, kegyes-tanítórendi áldozópap, tanár; tanította a mennyiségtant az V., VI., VII., VIII., a rajzoló geometriát az I. s II. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszáma 7.

Dezső Lajos, világi, okl. polgári iskolai tanító, képesített tornatanár, a tornaszertár gondozója; tanította a tornázást I—VIII. osztályban hetenkint 16 órában. Tanárkodásának évszáma 6.

Horváth György, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, okleveles gyorsíró, a budapesti magyar gyorsíró egyesületnek s a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a kecskeméti városi zeneiskola felügyelő bizottságának s a tápintézeti bizottság tagja, a gyorsírókör vezetője, a IV. oszt. főnöke; tanította a magyar és latin nyelvet a IV., a görögnyelvet a VII. és VIII. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszáma 14.

Horváth Sándor, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, az országos tanáregyesületnek és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a III. osztály főnöke; tanította a magyar nyelvet a III. és VII., a latin nyelvet és történelmet a III., a szépirást az I. és II. osztályban, heti 18 órában. Tanárkodásának évszáma 15.

Janny László, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, az országos tanáregyesületi ez a budapesti philologiai társulat rendes tagja, a rendi növendékeknek helyettes tanulmányi felügyelője; főgymnasiumi hit-szónok, a VI. oszt. főnöke; tanította a vallástant a VI., VII. és VIII., a latin és görög nyelvet a VI. osztályban, hetenkint 17 órában. Tanárkodásának évszáma 24.

Junker László, kegyes-tanítórendi áldozópap, tanár, a tanári könyvtár őre, a régiség gyűjteménynek és a térképtárnak gondozója, a k. m. természettudományi társaságnak és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a tápintézeti bizottságnak tagja, a VIII. osztály főnöke, tanította a német nyelvet a III., a latin nyelvet a VIII., a történelmet a IV., V. és VI. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszáma 7.

Kováts Antal, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, az országos tanáregyesület rendes, a helybeli „Katona József kör“-nek választmányi tagja, az önképzőkör vezetője, a VII. osztály főnöke; tanította a magyar nyelvet és irodalmat az V., VI., VIII., a latin nyelvet a VII., a bölcsészeti előtant a VIII. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszáma 10.

Márki Ferencz, kegyes-tanítórendi tag, helyettes tanár, az I. osztály főnöke, tanította a magyar s latin nyelvet, földrajzot és mennyiségtant az I. osztályban, hetenkint 20 órában. Tanárkodásának évszáma 1.

Molnár Pál, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, a rendi növendékek tanulmányi felügyelője, a magyar történelmi társulatnak rendes, a helybeli „Katona József kör“ pártoló tagja; tanította a történelmet a VIII., a mennyiségtant a III. és IV. osztályban, hetenkint 9 órában. Tanárkodásának évszáma 20.

Pataky Imre, rajztanár, a kecskeméti ipar- és keresk. iskola igazgatója, a „Katona József kör“-nek pártoló tagja; tanította a mértani rajzot a III. és IV., a görögpótló rajzot a VI—VIII. osztályban, hetenkint 10 órában. Tanárkodásának évszáma 24.

Perger József, kegyes-tanítórendi áldozópap, rendes tanár, igazgató, házfőnök, a kecskeméti törvényhatósági bizottságnak, a róm. kath. egyháztanácsnak, a főgymnasiumi bizottságnak, a tápintézeti bizottságnak és az iskolaszéknek választott, a helybeli „Katona József kör“ választmányi tagja, a kir. m. természettudományi társulatnak rendes tagja; tanította a természettant a VII. és VIII. osztályban, hetenkint 8 órában. Tanárkodásának évszáma 21.

Rónai István, kegyes-tanítórendi áldozópap, helyettes tanár, az ifjúsági könyvtár gondozója, a budapesti philológiai társulat és a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, a II. osztály főnöke; tanította a magyar és latin nyelvet a II., a magyar és görög irodalom és művelődés történelmet a VI., VII., VIII. osztályban, hetenkint 18 órában. Tanárkodásának évszáma 4.

Szapita Antal, kegyes-tanítórendi áldozópap, helyettes tanár, a helybeli „Katona József kör“-nek rendes tagja, hitelemző, az V. osztály főnöke, tanította a vallástant a III., IV., V., a latin és görög nyelvet az V. osztályban, hetenkint 17 órában. Tanárkodásának évszáma 2.

2) Felekezeti hittanárok.

Csupics Kornél, gör. kel. lelkész Szt.-Endrén, a kecskeméti hitközség adminisztratora, kéthetenként tartott vallási órákat vasárnap délelőtt. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 7.

Kiss Zsigmond, evang. reform. segédlelkész, hitoktató; tanította a reform. vallású tanulókat osztályonként 2—2 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 1.

Laukó Károly, ágost. evang. lelkész, tanította az ág. ev. vallású tanulókat hetenként 2—2 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 29.

Dr. Bárány József, főrabbi, tanította az izr. vallású tanulókat osztályonként 2—2 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 5.

3) A rendkívüli tantárgyak tanítói.

Arányi Ágost, I. főnebb; tanította a francia nyelvet a kezdőknél és a haladóknál, heti 2—2 órában.

Bartek Lajos, I. főnebb; tanította a gyorsírást a kezdőknél hetenként 1 órában.

Horváth György, I. főnebb; tanította a gyorsírást a haladóknál hetenként 1 órában.

Szent-Gály Gyula, világi, az intézeti ének- és zeneiskola tanszereinek gondozója, tanította az éneket és zenét, mind a kezdőknél, mind a haladóknál hetenként 2—2, összesen 8 órában. Tanárkodásának évszáma az intézetnél 2.

4) Intézeti szolgálta.

Rimóczi Ferencz, pedellus, az intézetnél szolgál 2-ik évben.

III.

Előadott tananyag; tankönyvek.

1) Rendes, kötelező tantárgyak.

Első osztály.

Osztályfőnök: Márki Ferencz.

Vallástan, heti 2 órában. A parancsokról. A malasztról és eszközeiről; a szentségekről és az imádságról. Az ó-szövetség története megfelelő erkölcsi tanulságokkal. Tankönyvek: Közép Katekizmus. Eger, 1885. Róder Alajos: Biblia történet. Eger, 1887. **Arányi Agost.**

Magyar nyelv, heti 6 órában. a) Nyelvtan: A hangok, mondatok, mondatok részei, mondatok nemei, beszédrészek. Az ige, az igék nemei, személyragok, módok, idők, igeragozás. A szóképzés. Összetett szavak. b) Prózai és költői olvasmányok értelmes és hangsúlyozott olvasása. Költemények szavalása. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szinnyei, Iskolai magyar nyelvtan, I. r. Budapest, 1892. Tomor-Váradi, Magyar olvasókönyv, I. r. Budapest, 1890. **Márki Ferencz.**

Latin nyelv, heti 7 órában. Hangtani előismeretek. A beszédrészek és mondatrészek. Az öt névragozás. A praepositiók. A mellénevek fokozása. A számnevek, névmások. Az igeragozás a jelentő módban. Egyes mondatok és összefüggő olvasmány fordítása a tanultak begyakorlására. Hetenként iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth, Latin alaktan I. r. Budapest, 1887. Szepesy-Tóth, Olvasókönyv a latin alaktanhoz. Bpest, 1887. **Márki Ferencz.**

Földrajz, Európa országainak természeti viszonyokon alapuló leírása, terményei, lakosai, különös tekintettel azoknak nemzeti s politikai

különféléseére. Tankönyv: Brózik-Paszlavszy, Európa földrajza. Budapest, 1890. Lange-Cherven, Iskolai atlasz. Budapest, 1888.

Márki Ferencz.

Számtan, heti 3 órában. A tizes számrendszer. Alapműveletek egész számokkal és tizedes törtekkel. A törtek fogalma s a négy számolási művelet közönséges törtekkel. A méter-mérték ismertetése. Pénzisme és időszámítás. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Közönséges számtan. Budapest, 1893.

Márki Ferencz.

Rajzoló geometria, heti 3 órában. Planimetriai elemek. Pontok, vonalak és szögek fekvése és mérési viszonyai. A legfontosabb síkidomok, u. m. a három-, négy- és szabályos sokszögek. A kör tulajdonságai és területének meghatározása. Geometriai ékitményi rajzolás rajzeszközökkel. Tankönyv: Landau-Wohlrab, Rajzoló geometria. I. f. Budapest, 1889.

Dékay Lajos.

Szépírás, heti 1 órában. A magyar kis és nagy betűk alkotó részeinek és alakítási módjának ismertetése és gyakorlása; folyóírás.

Horváth Sándor.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tagszabadgyakorlatok: kar-, láb- és törzsgyakorlatok. Járó-szabadgyakorlatok. Társaszabadgyakorlatok. Tornázó-rendgyakorlatok: sornyítás, mellésorakozás, kigyóvonulás. Katonai rendgyakorlatok: állás, sorfelállítás, igazodás, fedezés, fővetések, fordulatok. Szergyakorlatok a korláton, nyujtón, póznákon, köteleken, a vízszintes- és rézsutos létrán, gyűrűshintán, magas-, távol- és kötélugrás. Tornajátékok. **Dezső Lajos.**

Második osztály.

Osztályfőnök: Rónai István.

Vallástan, heti 2 órában. Az apostoli hitvallásról. Az anyaszentegyház öt parancsolatáról. Az új-szövetség története erkölcsi tanulságokkal. Tankönyvek: Közép Katekizmus. Eger, 1885. Róder Alajos: Biblia történet. Eger, 1887.

Arányi Ágost.

Magyar nyelv, heti 5 órában. a) Nyelvtan. Az előző évi anyag ismétlése után a határozók tana. Ragos és névutós határozók. Az összetett mondatok. Mellérendelt, alárendelt mondatok. Többszörösen összetett mondatok; körmondatok. b) Prózai és költői olvasmányok értelmes olvasása, az olvasmány szabad elmondása és elemzése. Kijelölt költemények szavalása. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szinyei József dr., Iskolai magyar nyelvtan, II. r.

Budapest, 1894. Tomor-Váradi, Magyar olvasókönyv, II. r. Bpest, 1887. **Rónai István.**

Latin nyelv, heti 7 órában. Az előző évi anyag ismétlése után az igeragozás tüzetesen. Az ige, nemei, módok, idők, számok, személyek, igenevek; cselekvő és szenvedő alak. Az álszenvedő igék. A körülírt igeragozás. A praesentis, perfectumtis, supinumtis. Az igék perfectuma és supinuma csoportok szerint. Rendhagyó, hiányos és személytelen igék. Kötőszók, indulatszók. Szóképzés. Az infinitivusi és participiumi szerkezet. Fordításul mondatpéldák latinból magyarra s viszont, mesék és összefüggő olvasmány a római királyokról. Hetenkint egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth, Latin alaktan. Budapest, 1887. Tóth György, Latin gyakorló és olvasókönyv, II. r. Budapest, 1887. **Rónai István.**

Földrajz, heti 4 órában. Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália és Polynésianak természeti viszonyokon alapuló leírása, terményei, lakosai, különös tekintettel néprajzi és társadalmi viszonyaikra. Tankönyv: Brózik-Paszlavszky, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália földrajza. Budapest, 1889. Lange-Cherven, Iskolai Atlasz. Budapest, 1888.

Bartek Lajos.

Számтан, heti 4 órában. Rövidített számtani műveletek. Az arányosság fogalma, az aránylatok s azok alkalmazása. Egyszerű és összetett hármasszabály és az olasz praktika. Lánczszabály s a száztóli számolás. Kamatszámolás. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor. Közönséges számтан. Budapest, 1889.

Bartek Lajos.

Rajzoló geometria, heti 3 órában. Stereometriai elemek. A sík. Az egyenesek és síkok fekvése. Lapszög és szöglet. A legfontosabb testek, u. m. hasáb, gúla, szabályos testek, henger, kúp és gömb tulajdonságai és hálózata. A testek összeillősége, hasonlósága; felszínének és térfogatának meghatározása. Testminták készítése, síkékitmények rajzolása. Tankönyv: Landau-Wohlrab, rajzoló geometria II. füzet. Budapest, 1889.

Dékay Lajos.

Szépírás, heti 1 órában. A magyar és német betűk alakítása és írása. Folyóírás mind a két nyelven.

Horváth Sándor.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tagszabadgyakorlatok: kar-, láb-, törzsgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok. Futás. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: elé-, mellésorakozás, szög- és csigajárás. Katonai rendgyakorlatok: rendekbe fejlődés. Szer-gyakorlatok: lásd I. osztály. Tornajátékok.

Dezső Lajos.

Harmadik osztály.

Osztályfőnök: Horváth Sándor.

Vallástan, heti 2 órában. Az ember rendeltetéséről és végczéljáról. A hitről, parancsolatokról és a malaszt eszközeiről. Tankönyv: Közép Katekizmus, Eger, 1885. **Szapita Antal.**

Magyar nyelv, heti 3 órában. Összefüggő történeti és egyéb olvasmányok szó- és mondatnyi elemzéssel. Költemények tanulása; szaválás. A nyelvtan rendszeres tárgyalása. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szinnyei József dr. Rendszeres Magyar Nyelvtan, Budapest, 1889. Tomor—Váradai olvasókönyv, III. r. Budapest, 1887. **Horváth Sándor.**

Német nyelv, heti 4 órában. A helyes olvasás és írás szabályai. A nevek és igék ragozása, a szóképzés elemei. Mondatalkotás, szórend. Szótanulás és fordítás. Prózai és költői darabok olvasása. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Szemák István dr. Német nyelvtan, Budapest, 1889. U. a. Német olvasókönyv. Budapest, 1890. **Junker László.**

Latin nyelv, heti 6 órában. Az alaktan folytonos ismétlése mellet az egyszerű mondat rendszeres tárgyalása. Az infinitivus, participium és gerundium használata. Szavak és kifejezések tanulása. Prosodiai alapfogalmak. Összefüggő olvasmányok Liviusból: A római köztársaság kezdete. 2. Horatius Cocles. 3. Mucius Scaevola. 4. Menenius Agrippa. 5. Decemviri. Ovidiusból: 1. Gabii capti. 2. Fabii. Phaedrusból: 1. Canis et lupus. 2. Leo senex. 3. Aper, Taurus et Asinus. 4. Graculus superbus et pavo. Hetenként egy írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth, mondattan, Budapest, 1887. Bartalmalmosi, Latin olvasókönyv, Bpest, 1883. **Horváth Sándor.**

Történelem, heti 4 órában. Magyarország története, befejezésül földrajzi, politikai és műveltségi viszonyai. Tankönyv: Varga Ottó, A magyarok története és Magyarország a jelenben. Budapest, 1892.

Horváth Sándor.

Physikai földrajz, heti 2 órában. Physikai alapismeretek az erőről és mozgásról, a hőről, delejességről és villanyosságról. A föld mint égi test. A föld szárazulatai, vizei, levegője és belseje. Tankönyv: Dr. Schmidt Ágoston, Physikai földrajz. Budapest, 1891.

Bartek Lajos.

Számтан, heti 3 órában. Összetett hármasszabály. Egyszerű és összetett kamatszámolás. Határidő számolás. Egyszerű és összetett lerovat-

számolás. Ráfizetmény; állampapírok, részvények. Biztosítási ügy, váltók. Egyszerű és összetett társaságabszály. Göngysúly. Elegyítés-szály. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Közönséges számtan. Budapest, 1893.

Molnár Pál.

Rajzoló mértan, távolságok mérése, párhuzamos és merőlegesek szerkesztése. Az egyenoldalú, egyenlőszárú és a derékszögű háromszög tulajdonságain alapuló szerkesztések. Össeillő és hasonló idomok s ezek tulajdonságainak alkalmazása a gyakorlati mérésnél. A húr és érintő tulajdonságai, középponti és kerületi szögek; sokszögek. Körök viszonyos fekvése. Terület mérés és nivellálás. Tankönyv: Landau-Wohlrab, Rajzoló geometria.

Pataky Imre.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tagszabadgyakorlatok: kar-, láb-, törzsgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: éllenvonulás, köralakítás, kanyarlatok a középpont körül. Katonai rendgyakorlatok: kanyarodások, kettős rendekbe fejlődés. Szergyakorlatok a korlátan, nyujtón, póznakon, köteleken, a rézsútos és vízszintes létrán, lovon, magas- és távolugrás. Tornajátékok.

Dezső Lajos.

Negyedik osztály.

Osztályfőnök: Horváth György.

Vallástan, heti 2 órában. A kath. istentiszteletről. A templomokról. Az egyházi ruhákról és edényekről. A szentségek kiszolgáltatásáról. A szentelményekről és áldásokról. Az egyházi évről. Tankönyv: Frenzel Incze, Liturgika. Budapest, 1882.

Szapita Antal.

Magyar nyelv, heti 4 órában. Irály- és verstan megfelelő olvasmányokkal. Arany János „Toldi“-ja, nyelvi és tárgyi magyarázatokkal. Költemények szavalása. Kéthetenként egy, részben házi, részben iskolai gyakorlat. Tankönyvek: Pintér Kálmán, Magyar stilisztika. I. Irálytan. Budapest, 1892. Lehr Albert, Arany János „Toldi“-ja. Bpest, 1893.

Horváth György.

Német nyelv, heti 3 órában. Helyes olvasás és írás, a nyelvtan rendszeres áttekintése különösen az igitan, névragozás, melléknevek, névmások, praepositiók és postpositiók. Válogatott költői és prózai olvasmányok. Kéthetenként egy írásbeli iskolai dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szemák István. Elméleti és gyakorlati német nyelvtan. Budapest, 1888. U. a. Német olvasókönyv, II. r. Bpest, 1887.

Arányi Agost.

Latin nyelv, heti 6 órában. A mondatanból: módok és idők a mellékmondatokban, az alanyi, tárgyi, határozó, jelző és értelmező mon-

datok, függő beszéd. Verstanból prosodia, a vers alkotó részei, verslejtés hexameter, pentameter és senarius versek. Olvasmány Liviusból: L. Quinctius Cincinnatus. Decemviri. Lex agraria. C. Marcius Coriolanus. Phaedrusból: Leo senex, aper, taurus et asinus. Graculus superbus et pavo. Cicada et Noctua. Ovidusból: Fabii, Feralia, Palladium. Hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Szepesi-Tóth, Latin mondattan. Budapest, 1887. Bartal-Malmosi, Latin olvasókönyv Livius, Ovidius és Phaedrusból. Budapest, 1883.

Horváth György.

Történelem, heti 3 órában. Rövid tájékoztatás azon népek műveltségi állapotáról, melyek a görögök fejlődésére befolytak. A görögök és rómaiak története az actiumi csatáig, tekintettel a műveltség és az alkotmány fejlődésére. Tankönyv: Szölgvény János, Világtörténelem. I. rész. Budapest, 1891.

Junker László.

Természetrajz, heti 3 órában. Ásvány-, kőzet- és földtan, az ásványok behatóbb ismeretéhez szükséges vegytani előismeretekkel. Az ásványok tulajdonságai. Az ásványok rendszere s az iparilag fontosabb ásványok részletes leírása. Egyszerű és összetett kőzetek. Földtan. Tankönyv: Dr. Róth Samu, Az ásvány-, kőzet- és földtan alapvonalai. Bpest, 1888.

Bartek Lajos.

Mennyiségtan, heti 3 órában. A négy alpművelet algebrai egész számokkal, kiterjeszkedve a négyzetre s köbreemelés szabályaira; a mértani haladványok főbb tulajdonságai. A számok oszthatósága, tényezőkre bontás, a legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös kikeresése. A négy alpművelet betűszámítási törtekkel. Elsőfokú egyenletek egy ismeretlennel. Arányok, aránylatok. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszámítás, I. füzet. Budapest, 1891.

Molnár Pál.

Rajzoló geometria, heti 2 órában. A kúpszeletek szerkesztése adott alkotó részek alapján, húrjaik és érintőik tulajdonsága. Ábrázolás egy síkon (axonometria). A pont, vonal, lap és test ábrázolása két síkon (derékszögű vetítés). Tankönyv. Előírt tankönyv nem használt.

Pataky Imre.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Térdelések, támaszfekvések. Tag szabadgyakorlatok. Járó szabadgyakorlatok különféle lábtartással. Szökdelések. Társas szabadgyakorlatok kéziszerekkel. Tornázó rendgyakorlatok: körül-körzés, ellenvonulás, csillagalakítás. Katonai rendgyakorlatok: rendekbe, kettős rendekbe fejlődés menetben. Szergyakorlatok: lásd III. osztály.

Dezső Lajos.

Ötödik osztály.

Osztályfőnök: Szapita Antal.

Vallásstan, heti 2 órában. Előismeretek a vallásról. A kath. vallás igazsága. A bizonyítéki források. Krisztus Jézus isteni küldetése és istensége. A kath. egyház isteni tekintélye. Tankönyv: Dr. Wappler Antal, A kath. egély tankönyve, I. r. Eger, 1882.

Szapita Antal.

Magyar nyelv, heti 3 órában. Költői olvasmányokul balladák és lyrai költemények, a tartalom, költői nyelv, szerkezet és versalak magyarázatával. Az írásművek szerkesztésének általános szabályai, megfelelő olvasmányokkal. Havonkint házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Pintér Kálmán Magyar stilsztika, II. Szerkesztéstan. Budapest, 1893. Magyar balladák. Magyarazzák: Greguss Ágost és Beöthy Zsolt, Budapest, 1888.

Kováts Antal.

Német nyelv, heti 3 órában. Nyelv- és mondattani ismétlések. Mesék, leírások, rajzok, párbeszéddek és románczok, költemények fordítása és elemzése. A szókincs szaporítása. Havonkint egy írásbeli iskolai gyakorlat. Tankönyvek: Dr. Szemák István, Elméleti és gyakorlati német nyelvtan II. r. Budapest, 1895. és német olvasókönyv, III. r. Budapest, 1888.

Arányi Ágost.

Latin nyelv, heti 6 órában. Nyelvtani és mondattani ismétlések. Livius XXI. könyve. Az Anthológiából 4., 8., 10., 18., 42., 46., 54., 57. irodalom-történeti és metrikai bevezetéssel. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Bartal-Malmosi, Titi Livii A. U. Conditio XXI., XXII. Budapest, 1891. Bartal-Malmosi. Jegyzetek Livius XXI. XXII. könyvéhez. Budapest, 1881. Pirchala Imre, Anthologia Latina. Budapest, 1890.

Szapita Antal.

Görög nyelv, heti 5 órában. Hangtan. Névalaktan. Az ige alaktanból az ω-végű igék. Az elméleti rész begyakorlására mondatok és kisebb elbeszélések fordítása görögből magyarra és magyarból görögre. Kéthetenkint egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: dr. Maywald József, Görög nyelvtan. Budapest, 1891. Dr. Maywald József, Görög olvasókönyv. Budapest, 1893.

Szapita Antal.

Történelem, heti 3 órában. A római császárság s annak műveltségi viszonyai. A római császárság romjain keletkezett államok. A romanismus hatása. A kereszténység eredete és átalakító befolyása. A nyugati császárság megújítása. A pápaság emelkedése; a pápaság és császárság küzdelme. A kereszties hadjáratok. A középkori intézmények bomlása.

Európa mai államainak megalakulása, kiváló tekintettel a művelődés fejlődésére. Tankönyv: Szölgyény I. világtörténelem II. k. Budapest, 1892. **Junker László.**

Természetrajz, heti 2 órában. A növények tagozata élő példányokon. Virágok ismertetése az őszi flórából. Sejttan, alaktan és szövettan göröcsői mutatóanyagokkal. Linné rendszere. Rendszeres leíró növénytan. A növények földrajzi elterjedése. Tankönyv: Dr. Róth Samu. A növénytan alapvonalai. Budapest, 1892. **Bartek Lajos.**

Mennyiségtan, heti 4 órában. Betű számtan: határozott elsőfokú egyenletek több ismeretlennel. A binom pozitív egész számú hatványai. Számtani haladvány. Gyökfejtés. Geometria: a síkmértan főtételei. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszámtan. II. füzet. Budapest, 1891. és u. a. Mértan I. füzet. Budapest, 1891. **Dékay Lajos.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Állások. Tagszabadgyakorlatok ellenkező oldali mozgásokkal. Társas szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: 8-as járás, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ kanyarlatok négyes sorokban. Katonai rendgyakorlatok: szakaszgyakorlatok. Szergyakorlatok minden szeren. Tornajátékok. **Dezső Lajos.**

Hatodik osztály.

Osztályfőnök: Janny László.

Vallástan, heti 2 órában. A ker. kath. ágazatos hittan. Az Istenről, teremtésről. Az emberi nem bűnbeeséséről. Isten fia megtestesüléséről. Az ember megigazulásáról. A szentségekről. Az igazak boldogításáról a túlvilági életben. Krisztus eljövételéről dicsőségében. Tankönyv: Dr. Wapler Antal. A ker. kath. egély tankönyve. II. Eger, 1873. **Janny László.**

Magyar nyelv, heti 3 órában. Költői olvasmányok: Shakespearétól Macbeth, Molièretől Tudós nők, megfelelő tárgyi és tartalmi magyarázatok kíséretében, főtekintettel a drámai szerkezet- és jellemzésre. Rhetorika: a prózai, különösen a történelmi, szónoklati és értekező műfajok elmélete, tekintettel fejlődésükre a görög, római és magyar irodalomban. Havonkint házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Shakespearé, Macbeth. Fordította Szász Károly, magyarázta Péterfy Jenő. Bpest 1892. Molière Tudós női. Fordította Arany László, magyarázta Greguss Ágost. Budapest, 1887. Névy László, Rhetorika. Budapest, 1879. és Olvasmányok a retorikához. Budapest, 1886.

Kováts Antal.

Német nyelv, heti 3 órában. A német ballada költészet elméletileg és példákban. Költői és prózai olvasmányok nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, azok fordítása és elemzése, a szókincs gyarapítása, folytonos nyelvtani ismétlések. Havonként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Dr. Szemák István, Elméleti és gyakorlati német nyelvtan, II. r. U. a. Német olvasókönyv, III. r. Budapest, 1889.

Arányi Ágost.

Latin nyelv, heti 6 órában. Nyelvtani ismétlések és stílusgyakorlatok. Olv. Sallustius, De bello Jugurthino. Vergilius, Aeneis I. és II. ének. Cicero, de imperio Cn. Pompei. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Hempf-Holub, Sallustius De bello Jugurthino. Budapest, 1888. Pirchala Imre, P. Vergilius M. Aeneidos LL. XII. Budapest, 1890. Pirchala Imre. Jegyzetek Vergilius Aen. I—XII. énekéhez. Budapest, 1882. Keleti Vince, M. T. Ciceronis De imperio Cn. Pomp. Oratio. Budapest, 1887.

Janny László.

Görög nyelv, heti 5 órában. A μ végű és a rendhagyó igék. Szóképzés és szóösszetétel. A mondatban főbb szabályai. Fordítás a gyakorlókönyvből 1—50. A Chrestomathiából a Cyropaedia 3. Anabasis V. VI. VIII. szakasz. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Dr. Maywald József, Görög Nyelvtan. Bpest, 1891. Dr. Maywald József, Görög Gyakorló- és Olvasókönyv, Budapest, 1888. Dr. Schenkl-Horváth, Chrestomathia Xenophon műveiből.

Janny László.

Magyar irodalmi olvasmány, görög irodalom és művelődés történelem, heti 2 órában. a) Magyar irod. olvasmányok: Mindszenty G. Naplója, Szalárdy F. Siralmas krónikája, Kemény János és Bethlen Miklós gr. Önéletírása, Cserey M., Apor P., Mikes K., Zrinyi M., Pázmány P., Faludi F., Horváth M., Salamon F., Pauler Gyula műveiből az adott részletek. b) Görög irodalmi olvasmány: Homeros Iliásának 1., 2., 3., 6., 9., 11., 16., 18., 19., 20., 22., 24. énekéből és Odysseiájának 1., 6., 9., 11., 12., 17., 19., 22., 23., 24. énekéből. c) Görög régiségek: a hitélet régiségei, a színházi és magánrégiségek; a művészetek; építészet, szobrászat, festészet, zenészet története. Időszakonként egy házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Dr. Jancsó B., Magyar irod. olvasmányok II. r., Budapest, 1891. Schill Salamon, Görög régiségek, Budapest, 1891. Dr. Csengery János, Homeros Iliasa, Budapest, 1891. Dr. Gyomlay Gyula, Homeros Odysseiája, Budapest, 1891.

Rónai István.

Történelem, heti 3 órában. Az irodalom, tudományok, társadalmi és politikai élet újjászületése. A nagy fölfedezések és következményei.

A reformatió és ellenreformatió. A nagy hatalmak megalakulása s az állami élet kifejlése. Az angol, amerikai és francia forradalom s ezek következményei. Közép-Európa története a bécsi kongressusig. A legújabb kor rövid áttekintése. Tankönyv: Szölgvény I. Világtörténelem. III. k. Budapest, 1893. **Junker László.**

Természetrájk, heti 3 órában. Általános állattan, a szervek és szervrendszerek leírása, az állattörzsek megkülönböztetése. A fejlődéstan és élettan elemei. Állatrendszer az egyes osztályok főbb képviselőinek leírásával. Az állatok földrajzi elterjedése. Tankönyv: Dr. Róth Samu. Az állattan alapvonalai. Bpest, 1892. **Bartek Lajos.**

Mennyiségtan, heti 3 órában. Algebra: A hatványozás általánosítása (negatív kitevők és alkalmazásuk a tízes számrendszerben, tört kitevők). Képzetes mennyiségek. Brigg-féle logaritmuskok; műveleti szabályok; logaritmuskok kiszámítása és számolás logaritmuskokkal. Tankönyv: Dr. Lutter N. Betűszámítás, III. f. Bpest, 1891. Geometria: A goniometria s alkalmazása a sík-háromszögek és sokszögek megoldására. Tankönyv: Dr. Lutter N. Mértan, II. f. Bpest, 1891.

Dékay Lajos.

Rájk, heti 2 óra. Renaissance, román és góth stílusú díszítmények színezéssel és árnyékolással való rajzolása. Elméleti magyarázat az oszlop-rendekről, azok arányairól és tagozásairól. **Pataky Imre.**

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Három és négy részből álló összetett tag-szabadgyakorlatok. Birkozó gyakorlatok. Társas-szabadgyakorlatok. Tornázó rendgyakorlatok: füzérek. Katonai rendgyakorlatok: kettős rendekbe fejlődések, húzódások menetben. Szergyakorlatok: lásd V. osztály. Tornajátékok. **Dezső Lajos.**

Hetedik osztály.

Osztályfőnök: Kovács Antal.

Vallástan, heti 2 órában. A ker. kath. erkölestan. Előismeretek. Az Istennek tetsző élet alapföltételei. Az Istennek tetsző élet, tekintettel Istenre és az ő teremtményeire. Az Istennek tetsző élet tökéletesítése. Tankönyv: Dr. Wappler Antal. A ker. kath. egély tankönyve, III. Eger, 1873. **Janny László.**

Magyar nyelv, heti 3 órában. Poetika, a költői műfajok elmélete, tekintettel jelentékenyebb fejlődés-mozzanataikra az egyes nemzeti irodalmakban, különösen a magyarban. Költői és aesthetikai olvasmányok az olvasókönyvből és Gyulai, Greguss, Beöthy műveiből. Havonkint

egy írásbeli házi dolgozat. Tankönyv: Névy László, Poetika, Budapest, 1880. és Olvasmányok a poetikához. Budapest, 1881.

Horváth Sándor.

Német nyelv, heti 3 órában. Hermann und Dorothea, Minna von Barnhelm, valamint egyéb kisebb költői és prózai darabok olvasása nyelvi és tárgyi magyarázatokkal, azok fordítása és elemzése. Ety-mologiai fejtegetések. Nyelvtani ismételések. Közönséges polgári ügyiratok szerkesztése német nyelven. Az irodalom-történetből az első virágzás kora. Havonként egy írásbeli iskolai dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szemák István. Németnyelvtan, II. r. U. a. Német olvasókönyv IV. r. Bpest, 1891. Hermann und Dorothea, magyarázó jegyzetekkel ellátta Hoffmann Mór, Nagy-Kanizsa, 1890. **Arányi Ágost.**

Latin nyelv, heti 6 órában. Cicero: In Catilinam I. IV. Pro M. Marcello. In Antonium Phillippicarum XIV. Epistolarum ad Atticum I. 19., II. 22., III. 1., IV. 1. 2., V. 12. Ad Familiares XV. 1. 4. 12., XIV. 5., XVI. 1. 9. Vergilius Aeneiséből a II. és VII. ének. Két hetenkint iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Ciceronis orationes selectae, ed. Stephanus Dávid. Bpest, 1890. Cicero válogatott levelei, magyarázta Jánosi Boldizsár. Bpest, 1885. Vergilius Aeneis. Pirchala Imre. Budapest, 1890. **Kováts Antal.**

Görög nyelv, heti 5 órában. Homeros Ilias I. III. és XVI. teljesen. Herodotusból szemelvények: Kroisos és Solon találkozása. Kroisos bukása. Polykrates története. A marathoni ütközet. A thermopylai ütközet. A salemisi ütközet. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Csengeri János, Homeros Iliasa. Bpest, 1886. Dávid István, szemelvények Herodotos műveiből. Budapest, 1886.

Horváth György.

Magyar irodalmi olvasmány, görög irodalmi és művelődés-történelem, heti 2 órában. A) Magyar irodalmi olvasmányok: Balassa Bálint költeményeiből. A kuruczkor költészetéből. Gyöngyösi Murányi Venusa. Kisfaludy Sándor Hymfi szerelmeiből. Csokonai dalok és ódák. A tárgyalt magyar írók életrajza, műveik jellemzése. B) Görög irodalom történet. a) Elmélet. Első főkorszak: A klasszikus korszak a legrégebb időktől Nagy Sándorig. Vallásos költészet. Népköltészet. Az epikus költészet: Homeros; a kyklikus költők; Hesziodosz. A bölcsészeti eposz. Az elegiai és jambusi, költészet. A mese. A lantos költészet: dalköltők, karének-szerzők. A dráma: Aiszkhylosz, Szophoklesz, Euripidesz. A komoedia: Arisztophanesz. b) Olvasmányok: Euripidesz Iphigenia Auliszban; Aiszkhylosz Agamemnonja; Szophoklesz Antigoneja: mindegyik bevezető-ismertetéssel. Azonkívül sze-

melvények Hesziadosz, Tyrtaiosz, Aiszoposz, Alkaiosz, Szapphó, Anakreon, Pindarosz műveiből. Arisztophanesz: A gazdagság. Időszakonként egy házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Dr. Jancsó B., Magyar irodalmi olvasmányok III. r., Budapest, 1893. Schill Salamon, Görög irodalomtörténet, Bpest, 1892. Dr. Radó Antal, Euripidesz Iphigenia Auliszban, Bpest, 1892. Csiky Gergely, Szophoklesz Antigoneja, Bpest, 1883. Dr. Csengeri Csengery János, Aeszchylosz Agamemnonja, Bpest, 1894.

Rónai István.

Történelem, heti 2 órában. Európa és Amerika független államainak és gyarmatainak politikai, természeti, kulturális és gazdasági viszonyai. Tankönyv: Scholtz A., Politikai földrajz, Budapest. 1892.

Bartek Lajos.

Természettan, heti 4 órában. Bevezető meghatározások és alapfogalmak. Általános tulajdonságok és erők. Mechanika, rezgés, hangtan és fénytán kísérletekkel és matematikai megállapításokkal. Tankönyv: Dr. Schmidt Ágoston, Természettan, Budapest, 1887.

Perger József.

Mennyiségtan, heti 3 órában. Algebra: A másodfokú egyenletek egy és több ismeretlennel. A complex számok. A rendszeres soktagok főbb tulajdonságai. Maximum és minimum értékek. Másodfokúakra hozható felsőbbfokú egyenletek. Sorok. Kamatos-kamat. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszám, Bpest, 1888. Mértan: Testmértan. A szögletes és gömbölyű testek felszínének és térfogatának kiszámítása. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Mértan, Bpest, 1888.

Dékay Lajos.

Rajz, heti 2 óra. Emberi fej-részek és fej rajzolása. Ábrázoló geometriából: a pont, vonal és síkidomok ábrázolása 2—3 és több síkon. Két pont távolsága, az egyenes hajlás szöge és dölési pontja. A pont, vonal és sík viszonylagos vonatkozásai. Adott síkban fekvő pont, vonal, sokszög és kör projectiói. A leforgatás és alkalmazása. Tankönyv: Dr. Fodor László, Ábrázoló geometria elemei.

Pataky Imre.

Tornázás, heti 2 órában. Szabadgyakorlatok. Összetett tag-szabadgyakorlatok váltva és összekötve járással. Birkozó gyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok vasbotokkal. Tornázó-rendgyakorlatok: füzérek. Katonai rendgyakorlatok: huzódások menetben, fejlődések rendekből és kettős rendekből. Szergyakorlatok: a csapatok erejének és ügyességének megfelelő gyakorlatok: súlyemelés, súlydobás. Tornajátékok.

Dezső Lajos.

Nyolczadik osztály.

Osztályfőnök Junker László.

Vallástan, heti 2 órában. A róm. kath. egyház külső és belső története. Tankönyv: Dr. Wappler A., A kath. Egyház története. Eger, 1878.

Janny László.

Magyar nyelv, heti 3 órában. A magyar nemzeti irodalom ismertetése, különös tekintettel Vörösmarty, Petőfi, Arany és Madách költészetére; a jelentékenyebb irodalmi irányzatok és férfiak tüzetes méltatása, műveik, illetőleg Gyulai, Toldy, Beőthy, Szilády, Kemény és mások idevágó munkáinak olvasása alapján. Havonként házi írásbeli dolgozat. Tankönyv: Beőthy Zsolt, A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése. I., II. kötet. Budapest, 1888. és 1890.

Kováts Antal.

Német nyelv, heti 3 órában. Iphigenie auf Tauris valamint egyéb költői és prózai darabok olvasása és fordítása nyelvi és tárgyi magyarázatokkal. Etymologiai fejtegetések, hasonértelmű szók kikeresése és magyarázása. Beszédgyakorlatok, nyelv- és mondattani ismétlések, közönséges polgári ügyiratok szerkesztése német nyelven. Az irodalom történetből a második virágzás kora és annak nevezetesebb költői. Havonként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Dr. Szemák István, Német nyelvtan, II. U. a. Német olvasókönyv, IV. r. Budapest, 1891. Goethe Iphigeniája, jegyzetekkel ellátta Haraszti Gyula, Budapest, 1891.

Arányi Ágost.

Latin nyelv, heti 5 órában. Fordítás: Horat. Carm. I. 1., 4., 12., 18., 20., 22., 24., 31., II. 2., 14., 17., III. 4., 14., IV. 12., 15. Carmen seculare. Epod. I. 2., 7. Sat. I. 1. II. 8. Epist. I. 7. II. 3., szemelvények az Ars poëtikából (1—23., 72—85., 153—202.) Tacitusból: Ann. I. C. 1—15., II. C. 9—22., 43., 59—61., 69—83., VI. C. 50., 51., XIII. C. 1—4., XIV. C. 10—12., 14—16., XV. C. 38—44. Hist. V. C. 1—4. Nyelvtan, mondattan, régiségtan és irodalomtörténet. Kéthetenként egy írásbeli iskolai gyakorlat. Tankönyvek: Bartal—Malmosi, Horatii opera Omnia. Budapest, 1880. Dávid—Pozder, Tacitus, Budapest, 1889.

Junker László.

Görög nyelv, heti 3 órában. Homeres Od. I. 1—324., II. 1—432., V. 1—493., IX. és XII. szemelvényesen. Platon, Apologia. Kéthetenként egy iskolai írásbeli gyakorlat. Tankönyvek: Csengeri János, Homeros Odysseája, Budapest, 1886. Szamosi János, Szemelvények Platon műveiből, Budapest, 1883.

Horváth György.

Magyar irodalmi olvasmány, görög irodalom és művelődés-történelem, heti 2 órában. A) Magyar irod. olvasmányok: Széchenyi gr. „Hitel“-jéből; Wesselényi „Balitéletek“ cz. művéből; Kölcsey „Országgyűlési napló“-jából; Eötvös József br. „Reform“-jából; Dessewfy Auréltól „A Pesti Hirlap és Kelet Népe közti vitály“; Kemény Zsigmondtól „Élet és irodalom“. Az írók életrajza s irodalmi pályájuk méltatása. B) Görög irodalom-történet. a) Elmélet. A klasszikus korszak próza-irodalmának története. A történetírás: Herodotosz, Thukydidesz, Xenophon. A bölcsészet: Szokratesz, Platon, Arisztotelesz. A szónoklat: Antiphon, Lysziasz, Iszokratesz, Demoszthenesz, Aiszkhinesz. II. főkorszak: a hanyatlás korszaka. Az alexandriai és római korszak általános jellemzése s költészet és próza-irodalmának rövid áttekintése. b) Görög irod. olvasmányok: Platontól Szokratesz védekezése, Kriton, Gorgiasz, Az állam. Arisztotelesztől: Nikomachoszi ethika; mindegyik olvasmány bevezető ismeretetéssel. Időszakonként egy házi írásbeli dolgozat. Tankönyvek: Jancsó Benedek dr. Magyar irod. olvasmányok, IV. r., Bpest, 1894. Schill Salamon, Görög irodalomtörténet, Bpest, 1892. Platon és Arisztotelesz szemelvények. Szerk. Alexander Bernát, Bpest, 1893.

Rónai István.

Történelem, heti 3 órában. Magyarország oknyomozó története, tekintettel az alkotmány fejlődésére, a műveltségi viszonyokra és a kútfőkre. Tankönyv: Ribáry-Mangold, Magyarország történelme, Bpest, 1886.

Molnár Pál.

Természettan, heti 4 órában. Hőtan, delezesség és villanyosság, az anyag szerkezetére vonatkozó khemiai főbb tételek, a kozmographia elemei kísérletekkel és mathematikai megállapításokkal. Tankönyv: Dr. Schmidt Ágoston, Természettan, Bpest, 1887. **Perger József.**

Mennyiségtan, heti 2 órában. Kapesolástan. Helyeserelés, csoportozás, változtatás. Newton kéttagú tantétele. Általános ismétlés. Tankönyv: Dr. Lutter Nándor, Betűszámstan, Bpest, 1888. **Dékay Lajos.**

Rajz, heti 2 órában. A testek vetülete és metszése síkkal. A testek háloinak lefejtése. A test saját és vetett árnyékának meghatározása. Az emberi fejnek s az egész emberi testnek rajzolása árnyékolással. Tankönyv: Dr. Fodor László, Ábrázoló geometria elemei.

Pataky Imre.

Bölcsészeti előtan, heti 3 órában. A psychologia és logika elemei. A lelki jelenségek főcsoportjai. A testi tevékenység és érzékenység. Az értelem kifejlődése. Az erkölesi érzelmesség. Az akarat. Az emberi

természet kettőssége. A logika feladata. A deduktív és induktív módszer. A tanúságtétel és bírálata. Az egyes tudományok módszere. A logikai tévedés. Tankönyv: Joly H. Philosophiai propädentika. A psychologia és logika vázlata. Budapest, 1886.

Kováts Antal.

Tornázás, heti 2 órában. Lásd VII. osztály.

Dezső Lajos.

2) Rendkívüli, nem kötelezett tantárgyak.

Francozia nyelv, heti 2 órában. Helyes olvasás és írás, az alaktan elemei, a beszédrészek és azok alkalmazása, prózai és költői olvasmányok fordítása és elemzése; beszédgyakorlatok. Tankönyv: Magyar-francozia nyelvtan, Dr. Ottó Emil után Rayé Lajos, Budapest, 1892.

Arányi Ágost.

Gyorsírás, kezdőknél és haladóknál heti 1—1, összesen 2 órában.

Kezdőknél: A Gabelsberger-Markovits rendszerű gyorsírásnak levelezési része. Tankönyv: Forrai Samu, Magyar gyorsírás könyve, levelező rész. Budapest, 1886.

Bartek Lajos.

Haladóknál: A Gabelsberger-Markovits rendszerű gyorsírás vitairási része. Gyakorlásul különböző gyorsaságú dictátumok leírása szolgált. Tankönyv: Forrai Soma, A magyar gyorsírás tankönyve. Vitairás. Budapest, 1886.

Horváth György.

Ének és zene. Ének, kezdőknél heti 2 órában. Az elméleti részből: vonalrendszer, kulcs, hangjegyek nevei és időértékük, a pont, szünet jegyek, a leghasználtabb ütények, egész és félhang távolság, a kemény C hangsor, a helyes éneklés szabályai. A gyakorlati részből: rythmikai és hangtalálási gyakorlatok, lapról való éneklés 10 hang terjedelemben az \underline{c} -től a \overline{e} -ig, a kemény C hangsor, könnyebb dalok éneklése egy hangra. Tankönyv: Erney József, Gyakorlati énektan. Budapest, 1890.

Haladóknál: heti 1 órában. Az elméleti részből: az előbbieik ismétlése, módosító jelek, kereszt, bé, feloldó jel, hangközök, előadási jelek. A gyakorlati részből: hangsor éneklés, hangtalálási gyakorlatok, a dynamikai jelek gyakorlati alkalmazása, 2 szólamú énekek.

Karének, heti 1 órában. A haladó énekesekből alakult vegyeskar különböző egyházi és világi művek betanulásával foglalkozott. A gyakorolt művek közül előadásra kerültek, a) egyházi művek: régi karácsonyi ének, Palestrina L. Tantum ergo, Zumsteeg Haec dies, Pitsch O salutaris hostia', Praetorius Agnus Dei, Beliczay O bone Jesu; b) világi művek: Spohr Gyászének, Erkel F. Hymnus, Hubay J. Nemzeti dal, Gau-

deamus régi diák ének Koessler J. és magyar népdalok Herzfeld átíratában. Ezeken kívül még több egyházi és világi mű szolgált a gyakorlás anyagául. Segédkönyvek: Dr. Harrach J. Magyar Arion, Dörffel Musica sacra, Zsasskovszky E. Palestrina.

Zene, kezdőknél és haladóknál heti 1—1 órában.

Kezdőknél az elméleti részből: a hegedű részeinek ismertetése, vonalrendszer, kulcs, a hangjegyek nevei és időértékük, szünetjelek, ütenyek, módosító jelek, a kemény hangsorok képzése. Gyakorlati rész: állás hegedűtartás, gyakorlatok üres húrokon a vonókezelés elsajátítására, a tiszta hangvétel gyakorlása, rythmikai gyakorlatok, kemény C hangsor. Tankönyv: Huber K., Hegedű-iskola I. r.

Haladóknál, az elméleti részből: a kemény hangsorok és hármas hangzatok képzése, természetes hangközök. Gyakorlati rész: a kemény hangsorok és hármas hangzatok öt keresztig és bé-ig, különböző vonónemek gyakorlása, az előadás képzése. Tankönyvek: Huber K., Hegedű-iskola I. r. folytatás, Blumenstengel Hangsor és hangzatgyakorlatok, Schubert 50 könnyű duett, Dancla duettek, Wohlfahrt op. 45. Étude-ök.

Zenekari gyakorlatok, heti 2 órában. A gyakorlottabb zenetanulók-ból egy zenekar alakult, mely különböző művek begyakorlásával foglalkozott, szemelőtt tartva az előadás szabályait.

Az ének- és zenevizsgálat június 1-én tartatott meg a következő műsorról: 1. Ünnepi nyitány, Winter A.-tól. Előadja a főgymn. zenekara. 2. A celli búcsú, Endrődy Sándortól. Szavalja Lasky Géza VIII. o. t., k. r. n. p. 3. A tavasz ünnepe, Kreuzer-től. Előadja a k. r. növendékpapok énekkara. 4. Rozgonyiné, Aranytól. Szavalja Kerekes Béla II. o. t. 5. Gaudeamus, régi diák-ének, átdolgozta Koessler J. a Magyar Arionból, Előadja a főgymn. vegyeskara. 6. A koldus asszony, Szász Károlytól. Szavalja Angyal Vidor VIII. o. t. 7. Népdalok, a Magyar Arionból, a) Cserebogár; b) Magasan repül a darú, átírta Herzfeld V., c) Jegenyefa tetejében; d) Hol jár itt kend. Hangszerelte Szent-Gály Gyula. Előadja a főgymn. ének és zenekara. 8. Az öngyilkos, Gabányitól. Szavalja Bárány Izidor VII. o. t. 9. Az első tétel Beliczay Gy. D-moll szerenadéjából (op. 36.) Előadja a főgymn. zenekara. 10. Pályázatok kihirdetése. 11. Fáklya-fénynél, induló. Villebichot-tól. Előadja a főgymn. zenekara. A zenét és éneket vezette Szent-Gály Gyula főgymn. ének- és zenetanár.

Szent-Gály Gyula.

A jövő évre előírányzott tananyag és tankönyvek.

Jövő évre a tanítás tervét és anyagát illetőleg az intézeti tanár-testület teljesen alkalmazkodni fog az „Állandó tanmenet“-hez, melyet a kir. főigazgatóság a nmélt. vall. és közokt. miniszterium 21,199/88. sz. a. rendelete alapján 1302/89. sz. a. helyben hagyott.

Tankönyv változtatás csak annyiban történik, a mennyiben Pintér Kálmán Rhetorikája (Budapest, 1895.) folytatólag a VI. osztályba behozatik.

IV.

Írásbeli feladványok.

1) Magyar nyelven.

V. osztályban. A temető. (Leírás.) Az anyai szeretet. (Elbeszélés, Molnár Anna ballada alapján.) Ágnes asszony a balladai előadás szempontjából. (Fejtegetés.) „Nincs a szívnek nemesebb, tisztább és magasabb érzelme, mint a részvét.“ (Bizonyítás, vonatkozással „A szegény vándorló legényről“ szóló románczra.) Tanyai élet télen. (Leírás.) A walesi bárdok története. (Elbeszélés.) Országos vásár. (Életkép.) Szondi György. (Jellemrajz.) A hontalanság keservei. (Elmélkedés.)

VI. osztályban. Macbeth jellemvonásai az I. felvonásban. (Fejtegetés.) Duncan király meggyilkolása. (Elbeszélés a II. felvonás alapján.) Macbethnek és feleségének bűnhődése. (Fejtegetés.) A komikus jellem. (Értekezés.) XII. Károly. (Tört. jellemrajz.) Mennyi a költött s mennyi a történelmi elem a „Zord idő“ cz. regényben? (Fejtegetés.) Védelem P. J. számára cz. beszédnek szerkezete. (Vázlat.) „Iparkodjál kitűnni, óvakodjál feltűnni. Greguss. (Buzdító beszéd.) A szónoklattan tanulásának haszna. (Értekezés.)

VII. osztályban. Milyen haszna és jelentősége van a műrecek tanulmányozásának? (Értekezés.) A természet és az emberi lélek fensége. (Értekezés.) A csodás elem Vörösmarty „Zalán futása“-ban. (Fejtegetés.) Török és magyar jellemek a „Szigeti veszedelem“-ben. (Fejtegetés.) A történelmi regény. (Értekezés.) Arany János: „Vojtina Ars Poetikája“ cz. tankölteményének gondolat-menete. (Fejtegetés.) Berzsenyi: A magyarokhoz czimű ódájának tartalmi és alaki méltatása. (Fejtegetés.) Bánk-bán mint tragikai jellem. (Fejtegetés.) Az erő és mértékei. (Értekezés.)

VIII. osztályban. A legrégebb magyar históriás ének. (Értekezés.) Zrinyi és Gyöngyösi műveinek fontossága elbeszélő költészetünk terén. (Összehasonlító méltatás.) A nemzeti felkelések hatása költészetünkre. (Értekezés.) „Virágzó irodalmat, magasabb szellemi fejlődést nem képzelhetni művelt nyelv nélkül.“ Csengeri A. (Bizonyítás irodalmi példákkal.) A politika és irodalom kölcsönhatása a reformkorban. (Értekezés.) A jellemek alkotása Stibor vajdában. (Aesth. értekezés.)

„Ki szívben jó, ki lélekben nemes volt,
Ki életszomját el nem égeté,
Kit gőg, mohó vágy s fény el nem varázsolt,
Földön honát csak olyan lelheté.“ Vörösmarty. (Elmélkedés.)

Minő okok közrehatása szülte Az ember tragédiáját? (Értekezés.)

Görög pótló magyar dolgozatok:

VI. oszt. 1. Az Ilias cselekvénye és főbb jellemei. 2. A magyar történetírás a 18. század elején. (Cserei, Apor, Mikes.) 3. Odysseus bolyongásai. (Elbeszélés Homeros után.)

VII. oszt. 1. Gyöngyösi „Murányi Venus“-a. 2. A görög dráma jellemző vonásai. 3. Csokonai lyrája.

VIII. oszt. 1. Széchenyi István gr. politikai eszméi és törekvései. 2. A görög bölcsészet a classicus korszakban. (Socrates, Plató, Aristoteles.)

Történelmi dolgozatok.

VIII. oszt. 1. Mánuel görög császár politikája Magyarországot illetőleg. 2. Utjesenics Frater György politikai szereplése. 3. A szatmári béke fontossága az ország szervezésére nézve.

2) Érettségi feladványok.

Juniusi vizsgálatokhoz.

A magyar nyelvből.

1. A hitvitázás eredményei a magyar irodalomban. (Irodalomtörténeti értekezés.)

2. Az 1514-iki pórlázadás okai és eredményei. (Történelmi értekezés.)

3. A hő forrásai. (Természettani értekezés.)

Jelesen dolgozott 10, jól 8, elégségesen 8.

Német nyelvből.

Hajótörés, fordítás magyarból németre.

Jelesen dolgozott 11, jól 7, elégségesen 5, elégtelenül 3.

Latin nyelvből.

A salamisi ütközet (Corn. Nep.) fordítás magyarból latinra.
Jelesen dolgozott 8, jól 9, elégségesen 7, elégtelenül 2.

Görög nyelvből.

Platon, Gorgias LXXX. 21 sor (Ὁ θύνατος) fordítás görögből magyarra.
Jelesen dolgozott 13, jól 3, elégségesen 5, elégtelenül 1.

Mennyiségtanból.

1. Algebrából. Egy tőkéhez, melynek eredeti értéke 6200 frt volt, minden évvégen 350 frtot csatolnak; 5% mellett mekkora összegre nőtt, ha 15. évvégen az utolsó 350 frt hozzá csatoltatott?

2. A geometriából. Egy körídomú tér átmérője 75 m., azt oly koczkákkal kövezik ki, melyeknek minden éle 25 cm., egy-egy ily koczka ára 28 kr., mibe kerül az összes szükséges kő.

Jelesen dolgozott 4, jól 12, elégségesen 9, elégtelenül 1.

V.

Adatok az intézet történetéhez.**1) Az intézet beléletéhez.***Változás a tanári karban.*

A magyarországi kegyes-tanítórend főtiszt. kormánya határozata folytán áthelyeztettek: Szölgyémy János a rendi növendék felügyelője, Kolozsvárra a rend által alapított „Kalazantinum“-ba (felső nevelő intézet) igazgatónak, Matirkó Konrád Nagy-Kanizsára tanárnak, helyökbe rendeltettek Molnár Pál a rendi növendékek tanulmányi felügyelőjének Bpestről, Dékai Lajos h.-tanárnak Nagy-Kanizsáról, Márki Ferenc h.-tanárnak Nyitráról.

Tanácskozások.

A nevelés és oktatásban megkövetelt egységes és egyöntetű módszer érdekében megtartattak a nm. vallás és közokt. m. kir. miniszter úr által 1890. évi 23,583. sz. a. kiadott középiskolai rendtartás 33—38. pontjai szerint a tanácskozások. Egész éven át 13 rendes 2 rendkívüli tanácskozás tartatott, ide nem számítván az érettségi vizsgálatokkal járó tanácskozásokat. A tanácskozások eredményéről a tanulók és a szülők hivatalos értesítést kaptak.

Beiratások és vizsgálatok.

A javító-, felvételi- és pótlóvizsgálatokat augusztus három utolsó napján, a beiratásokat szeptember 1—3. napján tartottuk meg. Az ünnepélyes „Veni Sancte“ szeptember 8-án volt. A rendes tárgyakat 10-én, a rendkívüli tárgyakat pedig 20-án kezdtük meg. Az előadások a szabályszerű szünnapok leszámításával minden fennakadás nélkül folytak.

Az évvégő vizsgálatok sorát a VIII. osztályban kezdtük, május 3-tól tartottuk május 13-ig, a többi osztályban június 7-től június 22-ig bezárólag. Magán vizsgálat 2 volt.

Érettségi vizsgálat ezen évben három ízben volt és pedig a tankerület ngs. kir. főigazgatójának intézkedése folytán szeptemberben és decemberben, pótló, ismétlő és javító vizsgálatok, május-júniusban pedig az évvégi rendszerinti érettségi vizsgálatok. Szeptemberben a vizsgálatok írásbeli részét 4—8, a szóbeli 10—12, összesen 18 vizsgálandóval tartottuk meg, decemberben az írásbeli vizsgálatokat 1—5-én, 11-én a szóbelit illetve javító vizsgálatokat összesen 8 vizsgálandóval tartottuk meg.

Az évvégi rendszerinti érettségi vizsgálat írásbeli részét május 16., 17., 18., 19., 20. napján, a szóbeli részt június 4., 5., 6., 7-én tartottuk meg összesen 27 tanulóval. Mindezen vizsgálatok szóbeli részénél ngs. Dr. Hóman Ottó tankerületi főigazgató úr elnökölt.

A vizsgálatok eredményét részletezve tartalmazza a statisztikai kimutatások 3. száma.

A tanítás terve.

A tanítás tervét, a tananyag beosztását illetőleg, valamint az iskolai rend és fegyelem főtartására vonatkozólag mindenben alkalmazkodtunk a nmélt. miniszteriumnak rendeleteihez és a kir. főigazgatóságnak utasításaihoz.

Vallás és fegyelmi ügy.

A vallástani oktatás és a hitélet fölött az irányadó vezetést és ellenőrző felügyeletet a megyés püspök úr őnagyméltósága gyakorolja ngs. és főtisztelendő Bogyó Pál apát-plebános úrnak, mint püspöki biztosnak közvetítésével.

A tanuló ifjúságnak a róm. kath. vallású része vasárnapokon és ünnepeken 8 $\frac{1}{2}$ óraker, köznapokon pedig — kivéve a téli zord időszakot — az előadások előtt 7 $\frac{1}{2}$ óraker szent misét, vasárnapokon mise előtt hitoktató beszédet hallgatott. Az adventi és nagyböjti vasárnapok délutánjain litániára is járt az ifjúság; részt vett a buzaszentelő-, keresztyjárom és úrnapi körmenetekben és farsangháromnapi szentségimádásban; a

tanév folyamában ötször végezte a szent gyónást és áldozást s a nagyhét első három napján szent gyakorlatokat tartott. A hétköznapi és vasárnapi szent-misék alatt énekelt, ünnepeken pedig zenés miséket adott elő az ifjúság ének- és zenekara: ezen miseénekeknek épületes betéteit képezzék az intézet felső két osztályába járó rendi növendékpapok külön énekarának darabjai.

A nem katolikus vallású tanulók az illető hitfelekezetek lelkészeitől nyerték vallási oktatásaikat és részt vettek a saját vallásuk szerint való istenitisztelekben és vallásgyakorlatokban.

A tanártestülettel együtt az egész ifjúság kegyelettel ünnepelte meg október 4-én és november 19-én felséges apostoli királyunknak és királyasszonyunknak nevenapját, nemkülönbén június 8-án koronáztatásuknak évfordulóját.

Az iskolai rendszabályokat szeptemberben és januárban a tanuló-ifjúságnak fölolvastuk s kellő értelmezéssel kötelezővé tettük, a beiratások alkalmával pedig egy-egy nyomtatott példányban kézbesítettük minden tanuló szüleinek, hogy a rendszabályoknak a házi felügyeletre vonatkozó részéről kellőleg tájékozva legyenek, azokat magok is szemelőtt tartsák, illetőleg a szállásadókat azoknak megtartására kötelezzék.

Látogatás.

Tankerületünk kir. főigazgatóját ngs. Dr. Hóman Ottó kir. tanácsos és közoktatási tanácsos urat a lefolyt tanévben négy ízben volt szerencsénk tanintézetünkben tisztelhetni. Szeptember, december és június hónapokban az érettségi vizsgálatok vezetése végett jelent meg, május hóban pedig az intézetnél a hivatalos látogatást végezte.

Ez utóbbi alkalommal minden osztályban, minden tantárgy előadását meghallgatta; meghallgatta a rendkívüli tantárgyak előadásait is; megvizsgálta tüzetesen a könyvtárakat, szertárakat, gyűjteményeket és az osztályok felszerelését, az írásbeli dolgozatokat, rajzokat és osztálykönyveket, nem különben az intézet irattárát is. A beható vizsgálat végeztével a kir. főigazgató úr önagysága tanácskozmányt tartott a tanártestülettel, közölte a tapasztaltokról véleményét, célirányos utasításokat adott s egészben véve kifejezte megelégedését.

Május 27—30-ig Dr. Ferenczy József úr, iskolalátogató szerencsél-tette tanintézetünket.

Évzárás.

Június 29-én tartotta a tanártestület évzáró tanácskozmányát, a mely után, június 29-én Isten kegyelméből „Te Deum“-mal fejeztük be

az iskolai évet. — Ekkor osztotta ki az igazgató az alább közzé tett jutalmakat, az osztályfőnökök pedig a bizonyítványokat és az évvégi nyomtatott Értesítőt.

2) Az intézet külső viszonyai.

Róm. kath. egyháztanács.

Az intézetet fentartó érdemes egyházközönségnek tekintetes tanácsa az intézet ügyének gondozásával saját kebeléből választott „főgymnasiumi bizottságot” bizott meg és ezen bizottság elnöke Horváth Döme ny. királyi táblai tanácselnök, tagjai pedig: ifj. Bagi László városi főjegyző, Dr. Bagi Béla jogakadémiai tanár, Bogos Endre, kir. törvényszéki bíró, Dömötör Sándor, kir. közjegyző, Hornyik József m. kir. főreáliskolai tanár, Kovács Sándor földbirtokos, Perger József főgymn. igazgató, Tóth István, ny. városi tanácsos.

Ezen bizottságnak a főgymnasiumnak főtartására és fejlesztésére irányuló lelkes gondoskodása ezen tanévben is nagy jelentőségű tényekben nyilvánult. A tekintetes egyháztanácsnak az intézet ügye iránt mindig nyilvánuló áldozatkészsége után, ezen bizottság lankadatlan tevékenységének köszönhető, hogy az iskola anyagi szükségletei mihamar ki fognak pótoltatni.

A jelen tanévben az egyházközség áldozatkészsége folytán egy toldalék épülettel bővült tanintézetünk. A régi épület új padozatot kapott és új nagy ablakokkal láttatott el. A bejárat és a lépcsőházban új lépcsőket helyeztek el. Az igazgatói iroda, a tanárszoba, a természettani szertár, dolgozó szobák, a könyvtár számára új bútor, az osztályok számára új katédra, dobogó, székek készültek. Új játszótér készült, befásított.

Tápintézet.

Az érdemes egyházközség az iskola közelében bérelt külön helyiségben tápintézetet tart fenn, most már tizedik éve. Ezen tápintézetben a város bármelyik középiskolájába járó szegény tanulók havonként előre fizetendő 7 frtnyi díjért ebédvel, vacsorával és reggelire szánt kenyérrel láttatnak el. Ezen tápintézet ügyeinek vezetését 9 tagú bizottságra bizta. A tápintézet igazgatója főt. Hanusz István m. kir. főreáliskola igazgató. E bizottságnak tagjai voltak ez évben a mi tanintézetünk részéről: Horváth György és Junker László tanárok, Perger József igazgató.

Szolgáljon ez az intézmény igénybe venni óhajtó vidéki szüléknek tájékoztatóul az iránt is, hogy tudakozódásaikkal kihez kelljen fordulniok.

3) Az intézet jötevői.

(L. A. t. = Lásd: Adatok az intézet történetéhez.)

Tek. Bagi László városi főjegyző úr L. A. t. 10. pont. — Tek. Bogoss Endre kir. tszéki bíró úr L. A. t. 9. pont. — Ns. és főt. Bogyó Pál apátplebános úr L. A. t. 10. p. — Tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző úr L. A. t. 9. 10. pont. — T. Dömötör Istvánné Benesik Teréz úrnő L. A. t. 9. p. — Tek. Fekete István városi tanácsos úr L. A. t. 9. p. — Tek. Fekete Mihály könyvkereskedő úr L. A. t. 10. p. — Tek. Gyenes István árvaszéki ülnök úr L. A. t. 9. p. — Tek. Hajagos József városi főkönyvelő úr L. A. t. 9. p. — Mélt. Horváth Döme nyug. kir. táblai tanácselnök úr L. A. t. 4. b. 9., 10 p. — Főt. Járvás József káplán úr L. A. t. 10. p. — Tek. Kováts Sándor földbirtokos úr L. A. t. 9. p. — Tek. Metzger Béla úr L. A. t. 10. pont. — Tek. Szegedi György városi tanácsos úr L. A. t. 9. p. — Főt. Szabó Ferencz n.-eleméri plébános úr L. A. t. 4. p. — Tek. Tóth László könyvnyomdatulajdonos úr L. A. t. 6. pont. — Tek. Zimay Károly úr, a róm. kath. egyháztanács főgondnoka L. A. t. 9. pont. — A kecskeméti tek. Casinó L. A. t. 9. p. — A kecskeméti takarékpénztár L. A. t. 10. p. — A Kecskeméti Kereskedelmi Ipar-Hitel-Intézet és Népbank L. A. t. 10. p.

Fogadják a nemes szívű adományozók a jutalmazottak és segélyzetek nevében is tolmácsolt igaz köszönetünket.

4) Könyvtárak.

1. Tanári könyvtár.

a) Beszerzések: „Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny“, Egyetemes Közoktatásügyi Szemle“, „Egyetemes phil. Közlöny“, Földrajzi Közlemények“, „Századok“, „Magyar Nyelvőr.“, „Irodalomtörténeti Közlemények“. Müller, Handbuch d. Alterth. Wiss. XIX., XX. Szinnyei, Magyar írók 25—31. Tájszótár 5—7. Magyar nyelvtan II. Pallas Lexicon VII. VIII. IX. Scholtz, Polit. földrajz; Lutter, Betűszámтан, Közönséges számтан. Heyse, Fremdwörterbuch, Kaeskovics, Plutaorehus. Petőfi, Összes művei. Hentaller, Petőfi. Benedek, Mesevilág. Richter, Görög és római játékok. Jánosi, Cicero levelei. Hornyánszky, Class. Philol. Csengeri, Görög földön. Komjáthy, Homályból. Vámbéri, Magyarország keletkezése. Palágyi, Nemzeti dalok. Bossuet, Beszédei. Schaffer, Hypnotismus. Endrődi, Magyar költészet. Journal Of Education. (folyt.) Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. (folyt.) Szilágyi, Történet 1—24. Az osztrák-magyar-monarchia írásban és képben. (folyt.) Szarvas, Nyelvtört. Szótár

III. 3—11. Dr. Jancsó, Középiskoláink. Bodnár, Magyar irodalom, Olesó könyvtár 295—300. Rákosi, Szinművei. Tolsztoj, Sebastopl. Szerelemhegyi Görög hitélet. Fröhlich, Physika.

b) Ajándékok: mélt. Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök úrtól, Magyar nyelvtörténeti szótár (folyt.). Szinnyei, Magyar írók és munkái (folyt.). A Kisfaludy társaság évlapjai (folyt.), évvégi iskolai értesítő 154 intézet részéről; a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak a közoktatás állapotáról és az országos tanítói nyugdíj és gyám-alap állapotáról szóló jelentéseik.

2. Ifjúsági könyvtár.

Az iskolai évben következő művekkel gyarapodott:

a) Ajándékozás útján: A helybeli „Katona József kör“-től: Évkönyv az 1891/92. és 1893-ik évről 2 k.; Hornyik-Album 1 k.; Horváth Döme, Vegyes művek 1 k.; A testvérek. Dráma, ford. Horváth D. 1 k.; Emléklap Katona J. szül. 100 éves évfordulójára, 1 füzet.

b) Vétel útján: Bánóczy József, Révai Miklós élete és művei 1 k.; Gyulai Pál, Katona József és Bánk-bánja 1 k.; Rákosi Jenő, Szinművek 2 k.; Ferenczy István, Életpályák 1 k.; Baráth Ferencz, Irodalmi dolgozatok 1 k.; Szécsen Antal gr., Tanulmányok 1 k.; Kardos Albert, A magyar szépirodalom története 1 k.; Castelár Emil, Művészet, vallás, természet Olaszországban 1 k.; Zlinszky Aladár dr., Szemelvények a magyar nemzeti lyra köréből 1 k.; Takács Menyhért dr., A görögök és rómaiak játékaik 1 k.; Kobzy János, Zrinyiász (magy. és jegy.) 1 k.; Hanusz István, A nagy magyar alföld földrajzi jellemképekben 1 k.; Hunfalvi Pál, Tanulmányok 1 k.; Mérei Kálmán, Teleki László gróf „Kegyencz“-e 1 k.; Szitnyai Elek, Levelek egy tanuló ifjúhoz 1 k.; Szitnyai Elek, Tanulmányok 1 k.; Mikszáth Kálmán, Jó palócok 1 k.; Mikszáth Kálmán, Tót atyafiak 1 k.; Jókai Mór, Arany ember 1 k.; Endrődi Sándor, Költemények 1 k.; Korrajzok: Vaszary Kolozs élete 1 k.; Görög földön, Emlékkönyv szerk. Csengeri és Pasteiner 1 k.; Ábel Jenő dr., Egyetemeink a középkorban 1 f.; Arany János műveiből külön kiadások, 8 f.; Olesó könyvtárból összesen 11 k.; Vadászkalandok, Vadember, Lelkesítő példák a történelemből 3 k.; Monatsbände VI. évf. 10 kötet.

Összesen 29 mű, 56 kötetben; 41 frt 50 kr. értékben.

5) Szertáarak.

a) Természettani szertár. A természettani szertár új helyiségbe helyeztetett át, mely teljesen újra bútoroztatott be, 8 db új szekrény

szereztetett, azonkívül a dolgozó szoba a szükséges dolgokkal felszerel-
tetett. Az előadó terem szintén új bútorral, padokkal látatott el.

A szertárban van:

I. az általános tulajdonságok és erők tanához	7 készülék,	9 drb.,	26.50	frt ért.
II. az általános mechanikához	54	" 118	548.95	" "
III. a cseppfolyósok mechanikájához	27	" 49	268.10	" "
IV. a légneműek mechanikájához	53	" 73	482.93	" "
V. a rezgés és hangtanhoz	19	" 43	154.35	" "
VI. a hőtanhoz	42	" 82	282.40	" "
VII. a fénytánhoz	65	" 136	890.12	" "
VIII. a delejességhez	9	" 31	567.00	" "
IX. a dörzs. és légköri villanyos- sághoz	36	" 69	303.04	" "
X. a galván villanyosságához	71	" 137	1233.41	" "
XI. a kosmophysikához	5	" 5	285.00	" "
XII. szerelvények, bútorzat, mű- szerek	29	" 50	197.68	" "
XIII. iratok, könyvek, nyomtatv.	44	" 49	19.05	" "

Összesen: 460 készülék, 869 drb., 4743.53 frt ért.

b) A vegytani szertár gyarapodása: kísérletező eszközök pótlása és szaporítása 80 frt értékben.

c) A természetrajzi szertár gyarapodása: 2 asztal és szé-
kek a dolgozó szobában 30 frt; 10 drb. tojás; 3 koponya s több csontdarab,
2 őrlő kő, 2 edény, gyöngyök s bronz törmelékek 2 drb. pénzzel Kada
Elek ajándékából.

A növény- és rovargyűjtemény újabb példányokkal pótolatott és
bővítettett.

d) Térképgyűjtemény. Az intézetnek van 77 drb. falitérképe,
31 drb. kézi atlasza, 34 drb. földrajzi és történelmi képe, 5 drb. ég- és
földgolyója.

e) Érem- és pénzgyűjtemény. Érem- és pénzgyűjteményünk
áll 774 drb. érezpénz és emlékéremből és 42 drb. bankjegyből. Pecsét-
gyűjteményünk a tanév végén 324 drb-ból.

f) A rajz és mértani szertár.

A szertár mostani államánya:

1. Szerelvények	2 készülék	6 drbban.
2. Minták a mértan tantárgyhoz	3	49 "
3. Rajzmintalapok	14 csoport	1052 "
4. Adományok (műlapok képek)	5 mű	39 "

Összesen: 22 tárgy 1146 drbban.

Zeneszertár. Az ének és zeneiskola szükségleteire a n. érdemű róm. kath. egyházközség ez évben is 50 frtot adományozott. Ez összeg részben hangszerek javítására és jókarban tartására, részben egyes hangrészek, húrok, továbbá újének és zeneművek beszerzésére fordított. A szertár jelenleg rendezés alatt van.

6. Az Önképző-kör 10 éves multjának vázlata.

Az Önképző-kör, mely nevében hordja nagyszerű hivatását, az úgynevezett „Szavaló kör“-ből fejlődött. E kör mibenlétéről és céljáról teljes felvilágosítást nyújt Pintér Kálmánnak a kör vezetőjének 1882-ből fennmaradt tervezete. E tervezet első pontja a következőképen hangzik: „A kör célja a műszavalás gyakorlása oly módon, hogy két hetenként egy órában összejönnek a tagok, költői darabokat szavalnak, s a hallott szavalatokra megjegyzéseket tesznek.“ E megjegyzések azonban nem rögtönzöttek, miként a mostaniak, hanem otthon készített, s a következő gyűlésen felolvasott írásbeli dolgozatok voltak, minélfogva a gyűlések tárgyát mindig szavalatok, s az előbbi gyűlés szavadataira vonatkozó bírálatok tették. Ime a kör célja s gyűléseinek formája.

Nézzük most belső szervezetét. A „Szavaló-kör“ tagjait is a gymnasium négy felsőbb osztályába járó tanulók képezték, de a bejáró és rondes tagok között különbséget nem ismertek.

Tisztviselő testülete csak egy elnökből, egy fő- és egy aljegyzőből állott, s a jegyzőket nem a tagok szavazati többsége, hanem az elnöki kinevezés emelte állásukra.

A kör szabályzata összesen 11 pontból áll, s ezek főleg a szavalatul választott költemény minőségére, s a bírálatoknak minden egyéni elfogultságtól ment tárgyilagosságára s kellő indokoltságára vonatkoznak.

Az eként szervezett „Szavaló-kör“ 1884. máj. 19-én tartotta utolsó gyűlését; ugyanezen év november 23-ika egy új körnek lett születés napjává, mely a műszavalatok mellett mindama tényezőket kellően méltányolta, melyek az önképzésre csak befolyhatnak, tehát méltán megérdemelte az Önképző-kör nevet.

Megalakításáért Pintér Kálmán tanár úrnak adózik a tanuló ifjúság örökké hálás kegyelettel. Ő volt az a férfiú, ki az egyoldalú „Szavaló-kör“ helyébe az önképzésnek sokkal inkább megfelelő Önképző-kört léptette, ki megjelölte az irányt s a célzt, mely felé a tagok működésének haladnia illetőleg irányulnia kell.

Az Önképző-körnek mint szélesebb terű testületnek új szabályokra is volt szüksége, melyeket szintén Pintér Kálmán tanár úrtól nyert.

Az újonnan életbe léptetett szabályok értelmében a tisztviselők száma egy másod-aljegyzővel, pénztárossal, fő- és alkönyvtárossal szaporodik. Minthogy pedig az önképzést kiválóan elősegíti, sőt eszközli a hasznos könyvek olvasása, részint vétel útján szerzett, részint kegyes adományozók bőkezűsége útján nyert könyvekből megalapítottatik az önképző-kör könyvtára, melynek gondozása és felügyelete teszi szükségessé a két könyvtáros választását.

De az Önképző-körnek, mint olyan testületnek, mely bizonyos kiadásokra is kényszerül, okvetetlenül szüksége volt bizonyos tőkére, hogy magát föntarthassa. A könyvtár jókarban való tartása, új könyvek beszerzése, valamint a munkakedv élesztése céljából évenként kitűzött verseny- és pályadíjak szükségessé teszik, hogy a kör bizonyos összeggel rendelkezék. A tagoknak tehát tagsági díjat kell fizetniök. Ez ismét a tagok két csoportra: a bejáró és rendes tagok csoportjára való osztását vonja maga után. A kör vagyonának kezelése a választott pénztárosnak tiszte.

Szándékosan helyezek erősebb hangsúlyt e „választott“ szóra. Az Önképző-kör megalakulásával ugyanis megszűnt a „Szavaló-kör“-ben divó ama szokás, mely a tisztviselők kinevezési jogát az elnöknek hagyta. Ezentúl a rendes tagok, tehát a VII. és VIII. osztályba járó tanulók szavazati többsége választja a tisztviselőket.

Az önképzésre ily módon, teljesen alkalmassá tett kör 1884. nov. 23-án tartotta első gyűlését Pintér Kálmán tanár úrnak vezetése mellett.

Miután a beiratkozott 78 tag elegendőnek találtatott arra, hogy Önképző-kör létesüljön, megejtették a tisztviselő választást, mely szerint az elnöki hivalt Kerekes János, a főjegyzőit Hozáczy Ferencz, a pénztárosit Ring János a főkönyvtárosit Firtling Sándor VIII., az I-ső aljegyzőit Tóth Kálmán, a II-ikat Reichráth Miklós, s az alkönyvtárosit Bajtay Ferencz VII. o. t. foglalta el.

A kör, működését deczember 7-én tartott első nagygyűlésével kezdette meg, mely alkalommal az akkori igazgató Tóth Antal is buzdító beszédet intézett a tagokhoz, kifejtve előttük az önképzőkörök célját és feladatát s intve őket, hogy mindnyájan hiven és pontosan feleljenek meg kötelességeiknek.

Az első évben 2 nagy és 8 rendes gyűlést tartottak. S valóban nagy szorgalmat fejtettek ki a tagok az első évben, mintha egymással versenyezni akartak volna, különben miről tanuskodnék az a 29 dolgozat, melyeket az akkori tagok rövid 8 gyűlésen benyújtottak, fölolvastak, sőt meg is bíráltak.

E dolgozatok között volt 9 értekezés, 3 aesthetikai tanulmány, 1 elbeszélés, 3 rajz, 1 monda, 1 fordítás, 5 költemény és 6 bírálat.

Munkakönyvbe került e dolgozatok közül 1, 4 elismerésre 1 pedig megemlítésre érdemesített. S azon körülményből, hogy 29 dolgozat közül csak 6-ot bíráltak, azt következtethetjük, hogy a tagok sokkal inkább szerettek eredeti dolgozatokat készíteni, mint a kritikus kényes szerepére vállalkozni.

Kevesebb szorgalommal karolták fel a szaválást. Ugy látszik, hogy a tagok, kik még a „Szaváló-kör“-ben is működtek, változatosság kedvéért, teljes buzgalommal fordultak az írásbeli dolgozatokhoz, míg a már megszokott műszaválást csaknem parlagon hagyták. S ez az állításunk nem is merész, ha tekintetbe vesszük, hogy 78 tag közül 20 szavált 23 darabot 25-ször. Innen az az egyhangúság a szavalat terén, hogy 4 dicséretessel és egy megemlítéssel szemben áll 21 elismert szavalat.

A kevés szavalat hallásával a legjobb tehetségűek sem szerezhették meg a jó szavalat minden kellékét, mert a szavalatokkal együtt hiányoztak a reájuk vonatkozó bírálatok is, melyek föltárják a szavalatban követendő vagy elkerülendő eljárási módot.

Az Önképző-kör akkori könyvtári állapotára világot vet ama könyvtári jelentés, melyet a főkönyvtárosnak minden zárógyűlés alkalmával ki kell állítani. E könyvtári jelentésből arról győződhetünk meg, hogy a könyvtár legnagyobb részét inkább kegyes adományozóktól kapott, mint vétel útján szerzett könyvek képezik.

Különös hálával tartozik a könyvtár gazdagításáért a tanuló ifjúság az intézet akkori igazgatójának, Tóth Antal (k. r. tanár) úrnak. Ő különösen szíven viselte az Önképző-kör haladását, s számos gyűlésen megjelenve személyesen is buzdította a tanulókat munkára s tevékeny életre. Ezen czél lebegett előtte akkor is, midőn az Önképző-kör könyvtárát nem szünt meg soha újabb és újabb könyvekkel gazdagítani, s így az önképzést hathatósan elősegítve, a körnek valódi támasza, valódi atyja lett.

A körnek bevétele az első évben nemcsak fedezte a kiadásokat, hanem még felesleget is eredményezett. A beiratási, büntetési és tagsági díjak összesen 56 frt és 10 kr-ra rúgtak, míg a könyvek jókarban való tartása, beszerzése és egyéb kisebb kiadások összesen csak 21 frt 87 krt igényeltek, minek következtében az első évi pénztári maradék 34 frt és 23 krt tett ki.

A kör 1885. máj. 3-án tartott utolsó gyűléssel oszolt föl.

Ugyanezen év október 3-án ismét megalakult a kör. Ez évre elnökül választott Hajagos Illés, jegyzővé Reichrath Miklós, pénztárossá

Szabó Imre, főkönyvtárossá Kovács Gergely VIII. o. t., I-ső aljegyzővé Gallia Béla, II-ik aljegyzővé Pálffy Endre s alkönyvtárossá Lági József VII. o. t.

A megalakult kör az október 11-dikén tartott nagygyűléssel kezdte működését.

Az alakuló gyűléssel volt ez évben 3 nagy és 14 rendes gyűlés.

A körnek ez idei működése a dolgozatok terén nem mutat ugyan haladást, de annál többet a szavalatok terén. A három elnöki beszéden kívül felolvastatott 28 dolgozat és pedig: 9 értekezés, 6 aesthetikai fejtegetés, 8 költemény s 8 elbeszélés és rajz. Ezen dolgozatok közül az elnöki beszédekkel együtt munkakönyvbe 5, 7 elismertetett, 12 megemlített, 4 pedig bírálatlan maradt. Örvendetes jelenség mutatkozik a szavalatok terén, a mennyiben a beiratkozott 60 tag közül 28 tag szavalt 48 darabot 54-szer. E szavalatok közül 5 megdicsértetett, 17 elismertetett és 32 megemlített.

Mig tehát egyrésről sokkal több szavalatot adtak elő, más részről a szavalatok között is megvolt az a változatosság, mely nem engedte, hogy az önképzésre szánt idő unalmassá, kellemetlenné váljék.

Ez évben t. i. az 1885/6-ban tűznek ki először az Önképző-körben pályadíjakat, melyek még jobban ösztönzik a jelesebb tehetségeket a munkásságra. A nemes verseny emeli a munkakedvet s hathatósan eszközli az önképzést.

A pályatételek a következők voltak: a) egy szabadon választott költői elbeszélés, jutalma: 1 arany. b) Vörösmarty „Élő szobor“ czimű költeményének aesthetikai fejtegetése, jutalma 3 frt. c) Műfordítás németből, jutalma szintén 3 frt. d) Egy buzdító beszéd, jutalma szintén 3 frt. Az első pályázatra beérkezett mű nem ütötte meg a mértéket, a másodíknak és harmadíknak nyeretese Bleier Arnold VII. o. t., a harmadiké Gallia Béla VII. o. t. lett, mig Honthy István VI. o. t. dolgozata dicséretben részesült.

A könyvtár állománya ez évben is jelentékenyen gyarapodott. A mult évben a könyvtár tartalma 122 kötet volt, mihez a következő évben 23 kötet járult. Ezekből adakozás útján 12 kötet, vétel útján pedig 11 kötet volt a gyarapodás. Így tehát a könyvtárnak állományát az 1885/6. tanévben 145 kötet képezte.

Ez évben a körnek tetemes kiadása lévön, bár a bevételek fedezték is a kiadásokat, annyi felesleg nem maradhatott, mint az elmúlt évben. Pénztári állapota ugyanis a következő volt: bevétel 50 frt 50 kr., kiadás 49 frt 38 kr., a maradék tehát 1 frt 12 kr., s azon kívül a pályázatra kitűzött, de el nem nyert egy arany s egy takarékpénztári könyv 34 frt.

s 23 krról. A kör működését az 1886. máj. 9-ikén tartott bezáró gyűléssel fejezte be.

A rövid időre feloszolt Önképző-körnek új életet adott az 1886. október 10-dikén tartott alakuló gyűlés, melyen az alapszabályok megmagyarázásán kívül, megválasztották a tisztviselők is. Elnök lett Gallia Béla, főjegyző Szabó Imre, pénztáros Rimóczy István VIII. o. tanulók, aljegyzők Reichrath József és Tirczka Károly, alkönyvtáros Tichy Zoltán VIII. o. t.

Az alakuló gyűlésen Pintér Kálmán vezető tanár meghatározta az első nagygyűlés idejét, mely egyszersmind a kör ez évi működését is megnyitotta. E nagygyűlést 1886. október 17-én tartották, mely után 3 nagygyűlés és 18 rendes gyűlés következett.

A kör azon évi működése valóban kielégítő. A dolgozatok és szavalatok száma, ugyan nem mulja fölül a mult éveket, de fölülmúlja jelességben és hű előadásban.

A két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok, kiknek száma ezen tanévben 72-re rúgott, 24 dolgozatot és pedig 5 értekezést, 5 tanulmányt, 3 elbeszélést, 3 rajzot és 8 költeményt. E dolgozatok közül 10 a munkakönyvbe iratott, 5 a jó, 4 az elismerés és 5 a megemlítés érdemfokozatában részesült. Szavalt 29 tag 57-szer, 55 különböző költeményt, dicséretes szavalat volt 6, jó 11, elismerésre és említésre méltó 33, nem sikerült 6.

Az 1886/7-ik tanévben az Önképző-kör háromféle versenyt tartott. Az elsőnek tárgyai pályatételek voltak és pedig: Az ember és az időjárás viszontagságai általában, különösen pedig hazánkban, jutalma Vajda János újabb munkáinak két kötete. Nyertese lett Honthy István VII. o. t.

2. Szavalmati versenydíjúl ki volt tűzve: a) komoly tárgyú szavalmatért 1 arany, mely a mult évi sikertelen költemény pályázatról maradt fenn. b) a komikus szavalmatért 4 frt, az Önképző-kör pénztárából. A február 6-án tartott szavalmóversenyen az előbbi díjat 12 pályázó közül Ösztrecher Lipót VIII. o. t., az utóbbit 5 pályázó közül Reichrath József VII. o. t. nyerte meg.

3. Valamelyik irónk egy kisebb darabjának helyes felolvasásáért ki volt tűzve a pénztárból 2 frt. A január 30-án tartott olvasó versenyen a 4 pályázó közül nyertes lett Jankovits Döme VI. o. t.

E hármás versenyen résztvevők nagy száma, eléggé mutatja ama nemes buzgalmat, melylyel egyesek a dicsőség koszorúját kivívni iparkodtak.

Örvendetes jelenség az is, hogy a kör könyvtári és vagyoni állapota mindinkább szebb és szebb színben tűnik fel.

Az Önképző-kör könyvtára az 1886/7. tanévben gyarapodott 31 kötettel és 4 folyóirattal. Ajándék útján 18 kötet, vétel útján 13 kötet és 4

folyóirat; u. m. „A magyar Ifjúság“, „Hasznos mulattató“, Magyar Salon“ és a „Vasárnapi Ujság képes folyóirata“ című vállalatokkal. A könyvtár akkori tartalma tehát 182 kötet és 4 folyóirat. A pénztár akkori állapota: bevétel 57 frt 76 kr., kiadás 38 frt 80 kr. A maradék tehát 18 frt 90 kr. Ezen összeg a takarékpénztárba tétetett s így a kör tényleges pénztár-vagyona az előbbi években elhelyezett 34 frt 23 krral együtt 53 frt 13 kr. Az 1886/7-ik tanévi Önképző-kör az 1887. május 19-én tartott bezáró gyűlésben ért véget.

A következő év alakuló gyűlésén, melyet 1887. szept. 18-án tartottak, Pintér Kálmán vezető tanár hosszabban fejtegette az Önképző-kör hasznát s még a tisztviselő választás előtt kijelentette, hogy ez évben a fősulyt kiválóan a szavalatokra kívánja fektetni. S valóban a vezető tanárnak e kívánata igen korszerű volt, mert ha végig tekintünk Önképző-körünk eddig lefolyt történetén, lehetetlen észre nem venni a működésnek azt az egyoldalúságát, mely az írásbeli dolgozatok és szavalatok között főnállt, a mi természetesen egyoldalú önképzést vont maga után.

A tisztviselő választás eredménye a következő volt: elnök lett Honthy István, főjegyző Reichrath József, pénztáros Tichy Zoltán, főkönyvtáros Kovács László VIII o. t., I-ső aljegyző Geday József, II-ik aljegyző Jankovits Döme és alkönyvtáros Mészáros Imre VII. o. t.

A mi a kör akkori működését illeti, az kielégítőnek mondható. Volt összesen 2 nagy, 22 rendes és 1 rendkívüli gyűlés.

A két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok 26 dolgozatot és pedig 2 értekezést, 9 tanulmányt, 9 elbeszélést, 1 rajzot és 5 költeményt. A munkakönyv számára elfogadtatott 9 dolgozat, jó volt 3, elismerésre és említésre méltó 14.

A szavalatok terén a vezető tanár megnyitó beszédében hangoztattott kívánata szerint nagyobb buzgalmat tapasztalunk az eddiginél, mert nemcsak számban, de, mint a bírálatok mutatják, hű és szép előadásban is fölülmulják az előbbieket. A beiratkozott 78 tag közül 33 szavalt 76-szor 68 költeményt. E szavalatok között volt 18 dicséretes, 18 jó és 38 elismerésre és említésre méltó.

A körnek amaz évi működését különösen két ünnepély teszi nevezetessé. Az egyikben 1888. febr. 12-én, Kisfaludy Károly születésének 100-dos évfordulóját ünnepelte a kör, a másikban, mely 1888. jún. 6-án volt, az Önképző-kör védőjét Tóth Antal igazgatót, mint 25 éves tanárt üdvözölte.

Az önképzésre oly nagy hatással bíró versenyek amaz évben is megtartattak. Pályatételül ki volt tűzve egy tetszés szerint választott költői elbeszélés. Nyertese Kovács László VIII. o. t. Boruth Elemér

munkáinak két kötetével jutalmaztatott. A jan. 29-én tartott szavaló versenyen a komoly szavalatok díját 3 frtot, 9 versenyző közül Debreczeni Gyula VIII. o. t. nyerte el, míg a komikus szavalatok, mint nem sikerültek, jutalmazatlanul maradtak. Végül a jan. 29-én tartott olvasóverseny győztese Jobszt Gellért V. o. t. lett s 2 frttal jutalmaztatott.

A kör könyvtári és vagyoni állapotának gyarapodása amaz évben sem szűnt meg. A könyvtár ajándék útján 21, s vétel útján 14 kötettel s 4 folyóirattal szaporodott.

Vagyoni állapota szintén rendezett, a mennyiben a bevétel vagyis 55 frt 98 kr. a 49 frt 19 krnyi kiadást teljesen fődözte. A megmaradt 6 frt 80 kr. a tőkéhez csatoltatott, s így a kör pénzvagyona az 1887/88-ik tanévben 63 frt és 1 krt tett ki.

A kör működése az 1888. jún. 6-án tartott ünnepélyvel szűnt meg. Ezen ünnepélyen vált el a kör szeretett vezető tanárjától Pintér Kálmántól s védőjétől Tóth Antal igazgató úrtól. Nehéz volt a válás két oly férfútól, kiknek csaknem mindent köszönhetett a kör. De a sebet, melyet a válás ütött a tagoknak hálával telt szívéen, behegesztette két férfiúnak áldásos működése, s fáradhatatlan tevékenysége, melyből a kör csakhamar átlátta, hogy mily nemesszívú, a kör érdekei iránt mily adódó szeretettel viseltető, s fáradhatatlan tevékenységű pártfogókra talált. E két férfiú volt dr. Erdélyi Károly a kör új vezető tanárja és Perger József igazgató úr a körnek jótéteményekben kifáradhatatlan új védője.

Az alakuló-gyűlés 1888. szept. 18-án tartatott meg. Ezen tisztviselőkké választották: Geday Józsefet elnöknek, Jankovits Dömét jegyzőnek, Szabó Kálmánt pénztárosnak s Tábitth Menyhért VIII. o. tanuló főkönyvtárosnak. Aljegyzőkké választattak Gudra Gyula és Ládai István, alkönyvtárosra pedig Tóth Lajos VII. o. t. Volt összesen 2 nagy-, 20 kisgyűlés és 2 tiszti gyűlés.

A kör működése a következő eredményű volt: A két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok összesen 24 dolgozatot és pedig 7 értekezést, 7 elbeszélést és rajzot, 4 költeményt, 1 emlékbeszédet és 5 tanulmányt. A munkakönyvbe került 8 dolgozat és 4 bírálat. Jó fokozatban részesült 6, elismerésben 9, megemlítésben 6 dolgozat. A szavalatokban nem tanusítottak ugyan nagyobb szorgalmat a kör akkori tagjai az előbbieknél, de megvan a szavalatok között a kellő változatosság, a mennyiben 39 komoly darabbal szemben áll 16 komikus darab.

A beiratkozott 58 tag közül szavalt 34 tag 55 darabot 61 szer. E szavalatok között volt 6 dicséretes, 13 jó, 13 elismerésre, 20 megemlítésre és 4 elvetésre méltó. 5 szavalat pedig bírálatlan maradt, melyeket t. i. nagygyűléseken adtak elő.

Az 1888/89-ik tanévben a szavalóversenyt január 27-dikén tartották meg 6 versenyző között. A kétféle irányú szavalatokra 2—2 frtot tűztek ki. A komoly szavalatra kitűzött díjat Hegedűs János VII. o. t. nyerte el, míg Behr Géza VI. o. t. dicséretben részesült a komikus szavalatra kitűzött Hay Gyula V. o. tanulóé lett, a ki mellet Jankovits Döme VIII. o. t. dicséretben és a második díjban részesült.

Az 1888/89-ik tanévben a bevételek nem fedezték a kiadásokat, a kör tőkét kénytelenül csorbitani. A körnek pénzvagyona tehát amaz évben 56'24 krra apadt le.

A könyvtárban hasonló hiányok mutatkoztak.

Az 1888/89-ik tanévben ugyanis átvizsgálván a könyvtár részben alkalmatlansága, részben hasznavehetetlensége és hiányossága miatt kissejteztetett 20 mű 23 kötetben, s így a könyvtári akkori állománya 154 műve (200 kötetben) apadt le. Azonban e hiányokat egyesek jószívűsége jelentékenyen kipótolta, a menyiben az év végével a tényleges állomány ajándékozás útján 33 művet 38 kötetben szaporodott, ehhez járult a vétel útján szerzett 11 mű 23 kötetben, s így a könyvtár tényleges állománya 198 műve, 261 kötetben egészített ki.

A kör működése az 1889. május 17-én tartott utolsó és nagygyűlésben ért véget, de ismét kezdetét vette az 1889. okt. 6-án tartott alakuló gyűléssel. E gyűlésen tisztviselőkké választották: Gudra Gyula elnöknek, Ládai István jegyzőnek, Hegedűs János pénztárosnak, Harkay Elek és Szabó László VII. o. t. aljegyzőknek és Szalai Károly VII. o. t. alkönyvtárosnak. A kör tulajdonképeni működését az okt. hó 13-án tartott első nagygyűléssel kezdte meg. Volt összesen 2 nagygyűlés, 12 rendes és 6 ünnepi diszgyűlés, mely diszgyűlések közül 5-öt Reviczky, Vörösmarty, Petőfi, Madách és Arany tiszteletére tartottak, egygyel pedig márcz. 15-dikének emlékét ünnepelte meg a kör.

A kör működésének eredménye a következő volt: a három elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok összesen 22 dolgozatot; és pedig 5 rajzot és elbeszélést, 2 költeményt, 2 emlékbeszédet, 11 ismertetést és értekezést és 2 tanulmányt. A munkakönyvbe került 10 dolgozat. Jó fokozatban részesült 10, elismerésben 9, s megemlítésben 6 dolgozat. S ha tekintetbe vesszük, hogy 25 dolgozat közül 20 a dicséretes és jó érdemfokozatban részesült, valóban el kell ismernünk a tagok ügy buzgóságát és szorgalmát. A beiratkozott 59 tag közül 25 szavalt 73-szor 61 költeményt, és pedig 47 komoly és 19 komikus darabot. E szavalatok között volt 17 dicséretes, 11 jó, 16 elismerésre, 18 megemlítésre és 5 elvetésre méltó.

A kör az 1889/90-ik tanévben pályatételeket nem tűzött ki.

A szavaló-versenyeket febr. 9-én tartották. Komoly szavalatra jelentkezett 5 versenyző, kik közül a kitzűzött 5 frtnyi díjat Hegedűs János VIII. o. t. nyerte el. Komikus szavaló jelentkezett 3, kik közül az első díjat 3 frtot Hay Gyula VI. o. t., a másodikat 2 frtot Hesler Emil VI. o. t. nyerte el, míg a harmadik szavaló Lichtenstein Elemér V. o. t. dicséretben részesült.

A szavalat terén kifejtett kevés szorgalomra mutat az a tény, hogy a versenyen 59 tag közül csak 8 vett részt.

Az 1889/90-iki tanévben jelentékenyen gyarapodott a körnek könyvtára. A múlt évi állomány 198 műből (261 kötetben) állott, ehhez a jelen évben 75 mű járult 88 kötetben.

A pénztár állapota a következő: A bevétel 53 frt 24 kr., a kiadás 35 frt 69 kr., minek következtében a kör pénzbeli vagyona az 1889/90-ik tanévben 73 frt és 77 kr-ra rúgott.

Ez évben a kör záró gyűlését jún. 15-én tartották. A következő évben a kör vezető tanár nélkül maradt, miért is a tagok Kováts Antal tanár urat kérték föl e tisztség elvállalására. Ő, ki már eddig is számos jelét adta a kör iránti érdeklődésének, e tisztet készségesen elfogadta s az 1890. év okt. 5-én tartott gyűlésen fejtegetve a tudományok egymáshoz való viszonyát, a kör idejének működésének irányát és terét meghatározta. E gyűlésen választották a tisztviselőket is és pedig: Szabó László VIII. o. tanuló elnöknek, Szabó Iván VIII. o. t. főjegyzőnek, Ringeisen Emil VIII. o. t. pénztárosnak, Szabó Ferencz VIII. o. t. főkönyvtárosnak, Rády Lajos és Kovács Gergely VII. o. t. aljegyzőknek s Lipóczy László VII. o. t. alkönyvtárosnak.

Ez évben volt összesen 2 nagygyűlés, 18 rendes és 4 diszgyűlés. Ez utóbbiak alkalmával az aradi vértanúknak és márczius 15-ikének emlékét, továbbá Mikes és Eötvös születésének évfordulóját ünnepelte meg a kör. A tanév munkásságának eredménye a következő: Két elnöki beszéden kívül benyújtották a tagok a pályázat dolgozatait is, ideértve 25 dolgozatot és pedig 5 elbeszélést, 12 értekezést, 5 tanulmányt, 2 fordítást és 1 elbeszélést. Munkakönyvbe került 12 dolgozat, 4 jó, 2 az elismerés és 4 a megemlítés érdemfokozatban részesült. A szavalatot is kielégítő eredménnyel művelték, a mennyiben a beiratkozott 72 tag közül 25 tag 77 költeményt adott elő, melyek közül 60 a komoly és 17 a komikus nemet képviselte. E szavalatok közt az érdemfokozatot tekintve volt 11 dicséretes, 15 jó, 17 elismerésre, 19 megemlítésre és 3 elvetésre méltó. A kör életében nevezetes mozzanat még a szavaló verseny tartása, mely 1890. márcz. 1-én történt meg. A komoly szavalatok első díját 5 frtot Kóczka Antal, a másodikat 2 frtot Kecskeméti Vilmos VII. o. tanulók nyerték el, míg

a komikus szavalatok 3 frtnyi díját Hay Gyula VII. o. t. vitte el. A kör a munkakedv ébresztésére jutalmazással is kívánván hatni, a következő három pályakérdést tűzte ki. 1. A népeletből vett beszély jutalma 5 frt. 2. Jakab Ödön „Nyár“ című verskötetének aesthetikai méltatása, jutalma 3 frt. 3. Észak-Amerika társadalmi viszonyainak ismertetése, jutalma 3 frt. Az első díj nyertese Schäfer Sámuel VII. o. t., az aesthetikai pályamű szerzője Háy Gyula VII. o. t. A kör vagyoni állapota egy 65 frt 24 krról szóló takarékpénztári könyv, azonkívül az esetleges szükségletek fődözésére folyóvá tett 45 frt 85 kr. A könyvtár tartama ismét szaporodott 58 művel 64 kötetben, melyek közül 50 mű 55 kötetben ajándékozás útján, 8 mű pedig 9 kötetben, vétel útján került a könyvtárba.

Az 1890/1-ik tanévi Önképző-kör, a június 21-én tartott nagygyűléssel oszolt fel.

Ismét megalakult 1891. október 3-án. Tisztviselőkké választottak: Rádi Lajos VIII. o. t. elnöknek, Traub József VIII. o. t. főjegyzőnek, Schäfer Sámuel VIII. o. t. pénztárosnak, Dömötör Sándor VIII. o. t. főkönyvtárosnak, Konez Mihály és Lichtenstein Elemér VII. o. tanulók aljegyzőknek és Kozacsek József VII. o. t. alkönyvtárosnak.

A kör az október 11-ikén tartott nagygyűléssel kezdette meg működését, melyet azután 18 kis és 5 ünnepi diszgyűlésen keresztül folytatott. A diszgyűlések tartására alkalmat szolgáltatott 1849. okt. 6-ikának, 1848. márczius 15-ikének, továbbá Csokonai Vitéz Mihály születésének és felséges királyunk I. Ferencz József megkoronáztatása 25 éves jubileumának emléke.

A kör munkássága a következő eredménnyel végződött. A két elnöki beszéden kívül benyújtottak a tagok 35 dolgozatot. Műfajok szerint ezek között volt 2 alkalmi beszéd, 3 ünnepi dolgozat, 5 értekezés, 2 aesthetikai tanulmány, 1 történeti elbeszélés, 4 elbeszélés, 1 rajz, 2 fordítás és 10 költemény. A dolgozatok terén kifejtett eme szorgalomért valóban megérdemlik az akkori tagok elismerésünket. Nemcsak számra nézve multák fölül az eddigieket, hanem a legkülönbélebb műfajokat is művelték, kezdve a mélyen tudományos fejtegetésektől a kellemesen szórakoztató csevegésig.

A szavalatok művelésében 72 tag közül 20 tag 64 fellépéssel vett részt. A szavlati darabok közül 52 a komoly, s 12 a komikus nemet képviselte. E szavalatok közül a rájuk mondott bírálatok értelmében volt 12 dicséretes, 15 jó, 16 elismerés, 11 megemlítés és 1 elvetésre méltó.

A szavalóversenyen, mely 1892. jan. 31-dikén tartatott meg, 8-an vettek részt; öten komoly, hárman komikus szavalattal. A verseny eredménye az volt, hogy a komoly szavalatok díját 5 frtot. Koczka Antal, a másodikat 2 frtot. Keeskeméti Vilmos nyerte meg, a komikus szavalatra kitűzött 3 frtot pedig Hay Gyula VIII. o. t. vitte el.

Az 1891/92. tanévben az Önképzőkör pályakérdései a következők voltak: 1. Egy aesthetikai értekezés, melyre azonban senki sem vállalkozott. 2. A Kádár Kata népies beszély egy dolgozót vonzott, ki azonban a kitűzött díjat meg nem érdemelte. 3. „A növényvilág az ember szolgálatában.“ E tételre ketten pályáztak, kik közül az egyik, Traub József VIII. o. t. győztesnek nyilvánítottván, a díjat, 3 frtot elnyerte.

A könyvtár állapota az 1891/92. tanévben 29 művel gyarapodott 35 kötetben. Vétel útján szaporodott 15 művel 22 kötetben, ajándékozás útján 14 művel 13 kötetben.

A kör vagyoni állapota. A kör bevétele a tagsági díjakból 57.45 kr., kiadása a könyvtár részére 71 frt 74 kr. Minek következtében igénybevéttvén a kör készpénzben levő vagyona, az 82 frt 30 krra apadt le.

Az utolsó vagy bezáró nagyülést 1892. jun. 17-én tartották.

A kör ismételt megalakulása 1892. szept. 27-dikén történt.

Tisztviselőkül választottak: Konez Mihály VIII. o. t. elnöknek, Lichtenstein Elemér VIII. o. t. főjegyzőnek, Farkas Kálmán VIII. o. t. pénztárosnak és Kozacsek József VIII. o. t. főkönyvtárosnak. Fodor Imre és Török László VII. o. t. aljegyzőknek és Ondrovics Mihály VII. o. t. alkönyvtárosnak.

A kör az okt. 2-án tartott első nagygyűléssel kezdte meg működését, mely alkalommal Perger József igazgató úr kitartó szorgalomra buzdította a tagokat Kováts Antal vezető tanár pedig megjelölte az irányt, mely felé a kör működésének kiválóan irányulnia kell.

Összesen 2 nagygyűlést, 19 rendes és 5 diszgyűlést tartottak.

Ez utóbbiakat 1849 okt. 6-ának, 1848 március 15-ének, Kossuth Lajos 90-ik születésnapjának, továbbá Katona József és Vörösmarty Mihály születésének emlékére szentelte a kör.

Lássuk most a kör működését, hogy megítélhessük, mennyire alkalmazkodtak a tagok Perger József igazgató úrnak szorgalomra buzdító beszédéhez. A benyújtott tagok száma 38. Valóban meglep bennünket a szám. Úgy látszik volt hatása a buzdító beszédnek. A tagok tollat ragadtak s írtak, de sajnos, mint a bírálatok mutatják, sokszor nem tudták, hogy mit.

A dolgozatok között volt 2 emlékbeszéd, 2 irodalomtörténeti (elbeszélés) jellemzés, 2 irodalomtörténeti értekezés, 4 elbeszélés, 1 monda, 1 aesthetikai tanulmány, 2 fordítás, 1 átdolgozás, 6 történelmi értekezés és 15 költemény.

A 38 dolgozat közül csak 4 került munkakönyvbe, azonkívül volt 5 jó és 28 elismert és megemlített dolgozat.

Nagyobb vigyázat s tanulmány észlelhető a szavatok művelésében. A beiratkozott 66 tag közül 30 szavalt 87-szer. E szavatok közül a

rájuk mondott bírálatok értelmében 7 dicséretes, 16 jó, 24 elismerés, 20 megemlítés és 4 az elvetés fokozatában részesült.

Szavaltversenyt a kör jan. 29-én tartott. A komoly szavalt első díja: tek. Darányi Ferencz ügyvéd úr adományából 1 H nem volt kiadható; a második díjat 2 forintot Ondrovics Mihály VII. o. t. nyerte el. A ki nem adott aranyra márcz. 5-én új szavaltversenyt tartottak, melyen csakis komoly szavaltok versenyezhettek, a kitűzött jutalmat Ondrovics Mihály VII. o. t. vitte el.

Az 1892/93. tanévi Önképző-kör a következő két pályakérdést tűzte ki: 1) Vörösmarty tragoediáinak meséi, jutalma 6 frt. 2) Ásványok az élők világából, jutalma 5 frt. Az első dolgozatra 1, jutalomra nem méltó dolgozat érkezett be. A másodikra ketten pályáztak, a győztes Tóth Illés VII. o. t. lett, míg Bajtai Imre V. o. t. dicséretet aratott.

A kör könyvtára az 1892/93. tanévben gazdagodott 43 művel 56 kötetben, miért is annak teljes állománya 315 mű 347 kötetben. Vagyoni állapota. A bevétel 66 tag után 57 frt 30 kr. s a kiadás 43 frt 98 kr. A felesleg tehát 12 frt 32 kr., mely az alaptökéhez csatoltatott.

A bezáró-gyűlést 1893. jún. 27-én tartották.

1893. szept. 24-én 9-czedszer alakult meg a kör. Ez alakuló-gyűlésen tisztviselőkké választottak: Török László elnöknek, Fodor Imre főjegyzőnek, Ringeisen Antal pénztárosnak, s Bognár János főkönyvtárosnak, Kún Benjámín és G. Szabó János aljegyzőknek, és Szaiff Kálmán alkönyvtárosnak. A kör az okt. 1-én tartott nagygyűléssel kezdette meg működését, melynek egész évi eredménye eléggé kielégítőnek mondható. Volt összesen 2 nagygyűlés, 16 rendes és 6 ünnepi diszgyűlés. Ez utóbbiakra alkalmat szolgáltatott 1849. okt. 6-ának, Vörösmarty Mihály emlékének, Jósika Miklós br. születése 100-dos évfordulójának, továbbá 1848. márcz. 15-ének Jókai Mór 50 éves irói pályájának és Kossuth Lajos halálának emléke.

A kör működése kielégítő, a mennyiben benyújtottak a tagok 29 dolgozatot. Műfajok szerint volt közöttük 6 emlékbeszéd, 3 irodalomtörténeti jellemzés, 5 elbeszélés, 2 fordítás, 3 természettudományi értekezés, 1 történeti értekezés, 1 elmélkedés és 8 költemény.

A szavaltok művelésében 69 tag közül 22 tag 73 fellépéssel vett részt. Tehát, ha azt tekintjük, hogy annyi tag közül oly kevesen szavaltak, bizonyára a szavaltok iránti hidegségre, közömbösségre következtethetünk, másrésről ha azt tekintjük, hogy ama néhány tag oly sokszor fellépett, okvetetlenül dicsérnünk kell szorgalmukat, mely által a szavalt műbecsét s az irántuk való érdeklődést fentartották a körben.

A szavalatok között volt 8 dicséretes, 19 jó, 29 elismerés, 7 megemlítés és 2 elvetésre méltó. Szavalatversenyt a kör febr. 18-án tartott. A komoly szavalatok díja megosztatott Horpáczky Jenő és Bognár János VIII. o. tanulók között, míg a komikus szavalatok 3 frtnyi díját Oláh Gyula VIII. o. t. nyerte el, Horpáczky Jenő VIII. o. t. pedig 2 frtnyi jutalomban részesült.

Az 1893/94-ik tanévi Önképző-kör pályatételei a következők voltak: 1) Báthory Boldizsár (beszély) jutalma 10 korona. 2) A Baradlay fiúk jelleme, Jókai a „Köszívű ember fiai“ című regényében, jutalma 4 korona. 3) Hazánk leghasznosabb terményei a szervesen világból, jutalma 6 korona. E pályakérdések közül csak az elsőre érkezett be 3 pályamű, míg a másik nem vonzott pályázót, mely körülmény szintén bizonyos közönyre mutat. A pályázók közül a kitűzött 5 frtnyi díjat Fekete Béla V. o. t. nyerte el. Ez évben gyarapodott a könyvtár 35 művel 35 kötetben, és pedig ajándék útján 19 művel, vétel útján pedig 16 művel.

A pénztár állása. Volt a körnek egy 63 frt 85 krról szóló takarékpénztári könyve, kézi pénztára pedig a bevételek és kiadások egybevetése után 52 frt 10 krt tartalmazott.

A kör záró-gyűlését 1894. jún. 17-én tartotta.

S most végre elértünk a jelen tanévhez. Perger József igazgató úr engedélye folytán az Önképző-kör ez évben is megalakult. Alakuló gyűlését 1894. szept. 30-án tartotta, mely alkalommal elnökké választott Szaiff Kálmán, főjegyzővé Radu Tivadar, pénztárossá Salamon Henrik, főkönyvtárossá Csatáry Gusztáv VIII. o. t., I-ső aljegyzővé Kovács Gábor, II-ik aljegyzővé Harkay József, s alkönyvtárossá K. Szabó János VII. o. t.

A kör megnyitó gyűlését 1894. október 6-án tartotta, a mely napot egyszersmind a „magyar szabadságharcz mátyrjai“ az aradi vértanúk emlékének szentelte. Volt összesen 2 nagygyűlés, 15 rendes, 2 tiszti és 4 ünnepi diszgyűlés, mely utóbbiakon 1849. okt. 6-ától Vörösmarty születésének 94 éves évfordulójáról, 1848. márcz. 15-dikéről és Gyulay Pál írói pályája 50 éves jubileumának emlékére emlékezett meg a kör.

A kör munkásságának eredménye a következő: benyújtottak a tagok összesen 27 dolgozatot, az elnöki beszédeken kívül. Ezek között volt 6 emlékbeszéd, 7 költemény, 2 természettudományi értekezés, 1 elmélkedés, 3 műfordítás, 1 életkép, 1 rajz, 4 elbeszélés, 1 történeti értekezés és 1 rege. Munkakönyvbe került, az elnöki beszédeken kívül 5 dolgozat, dicséretben részesült 3, jó fokozatban részesült 5, elismerésben 6, megemlítésben 2 s elvetésben 1.

Bizony az írásbeli dolgozatok sem árulnak el valami roppant szorgalmat, de a szavalatok még kevésbé. Vagy mondjuk ki bátran, nem

rideg közönyt árul-e el az a körülmény, hogy a beiratkozott 71 tag közül csak 16-an léptek föl szavalatokkal, s hogy még is 65 szavalatot hallottunk ez évben, az néhány tag szorgalmának s igazi ügybuzgóságának köszönhető. A 65 szavalat közül 8 a komikus nemet s 57 a komoly nemet képviselte. A rájuk mondott bírálatok értelmében volt közöttük 6 dicséretes, 15 jó, 19 elismerésre, 12 megemlítésre és 2 elvetésre méltó.

Összehasonlítván a jelen tanév munkásságát az előbbiekkal, fájdalom, hanyatlást tapasztalunk.

A szavaloversenyt ez évben febr. 14-én tartotta a kör. A komoly szavalatok díját 5 frtot 10 versenyző közül Angyal Vidor VIII. o. t. nyerte el, míg a komikus szavalatok díja 3 frt ki nem adhatónak találtatott. — Szaif Kálmán VIII. o. t. a kör elnöke tek. Tóth László úr adományából 1 drb esász. aranyat kapott jutalmul.

A kör könyvtára ajándékozás útján 12 művel szaporodott 8 kötetben; vétel útján 8 művel 8 kötetben 12 frt értékben. Azon kívül a kör járátja a Magyar Szalon és Tanulók Lapja cz. folyóiratokat.

S most mielőtt bevégeznénk körünk történetét vessünk még egy pillantást az egészre. Nem lehet közönbös dolog, hogy valjon szerény körünk fenállása óta mennyi és mily műveket hozott napvilágra, tehát végelemzésben mennyire felelt meg végezőlájának az önképzésnek?

Önképző körünk 10 éves fenállása alatt létesült 307 mű ezek s még ama 761 szavalat, melyet tagjai benne előadtak, valóban nagy befolyással voltak és vannak a tagok egész lényére tehát hathatósan előmozdították és mozdítják az önképzést. De mily nagy szüksége van a körnek, hogy céljainak megfelelőhessen olyan egyénekre, kik érdekeit a magukévá teszik, kik nem szűnnek meg a kör bajait jóakarátulag orvosolni, intve buzditva mindenre, ami jó, szép és hasznos.

Nem vagyunk képesek köszönetünket s forró hálánkat nyilvánítani, Perger József igazgató úr és Kováts Antal vezető tanár úr irányában mindama viszonzhatatlan jótettekért, melyeket körünk nekik köszönhet.

A nézeteltérésekből származó viták, hányszor öltenének ellenséges színezetet, s így inkább önrontásra szolgálának mint önképzésre, ha az ő biztos és szilárd kezük által helyes irányba nem tereltetnének. Ismereteink hiányai miatt hányszor állitanánk az igazgal ellentétes dolgokat, s hányszor ringatnók magunkat téves hitben, ha nem hallanók az ő jóakarátú intéseiket, buzditásukat.

S mindeme jótetteket csak egy hálás szízzel mondott forró köszönettel viszonzhatjuk.

7) Gyorsírókör.

A főgymnasiumban 1887. okt. 2-án megalakult Gyorsírókör ez évben is folytatta működését. Az alakuló gyűlés 1894. okt. 14-én volt, melyen a tisztviselők választották meg és pedig Schima János k. r. n. p. VIII. o. t. előadónak a haladóknál, Floderer Imre k. r. n. p. VIII. o. t. előadónak a kezdőknél, Horváth György k. r. n. p. VIII. o. t. jegyzővé, Ladika Miklós k. r. n. p. VIII. o. t. könyvtárossá.

A gyorsírókör tagjai a VIII. osztályból: Agárdy Lajos, Arendt Endre, Chudó Pál, Esztergályos Gyula, Fejes Gyula, Floderer Imre, Frick János, Gosztonyi János, Hollósi Béla, Horváth György, Ladika Miklós, Lasky Géza, Niklós János, Puder József, Schima János, Simon Gyula, Stodolmi Gyula, Suller János kegyesrendi növendékpapok. A VII. osztályból: Bartha György, Friedreich Endre, Hangonyi Leó, Margorin István, Martin Pál, Perger Imre, Pózna József, Simon Ignác, Szőke Lőrincz, Viringer Ferencz, Virnhardt Ágoston, Wohlmutter Endre kegyesrendi növendékpapok, továbbá Bojnitzer Jenő, Kamrás József, Kósa József, S. Kovács István és Oláh Béla.

A tagok hetenkint egyszer összejöttek és az előadók vezetése s a felügyelő tanár ellenőrzése mellett gyakorlatilag képezték magukat a gyorsírásban.

Minta-Stenogramm készítésében kitűntették magukat: Szőke Lőrincz, Bojnitzer Jenő, Oláh Béla, Schima János, Floderer Imre, Kamrás József, Puder József és Ladika Miklós.

A körnek jövedelme tagsági díjakból 70 frt volt, kiadása pedig 49 frt 74 kr, és így a pénztári maradvánnyal 61 frt 87 krral együtt a kör vagyona 131 frt 87 kr.

A kör könyvtárának gyarapodása a budapesti gyorsírókör szaklapjaiból áll. — A tagok száma 35.

8) Segélyző egyesület.

A segélyegyesület ezen évben nem gyarapodott és így van az egyesületnek készpénzben 731 frt 92 kija. A kamatok nem vétettek fel.

A segélyző könyvtárból 341 kötet könyv osztatott ki 51 tanuló között 359-59 frt értékben. Vásároltatott 40 kötet 52-34 frt értékben.

9) Az intézetnél rendszeresített pályázatokról.

(Jegyzőkönyv.)

(A kecskeméti róm. kath. főgymnasiumnál rendszeresített pályázatok elbírálása végett f. é. máj. hó 31. tartott gyűlésekről.)

A tételeket megállapító bizottság 1894. év decz. hó 20-án tartott gyűlésében a következő tételekre tűzött ki pályadíjakat:

1. Kecskemét város közönségétől alapított „Széchényi díj“-ra (30 frt), melyért csupán kecskeméti születésű ifjak pályázhatnak, ki volt tűzve: „Az Árpád házból származott királyok érdemei az alkotmány fejlesztését és a műveltség terjesztését illetően“ magyar történelmi kérdés. Birálói: Molnár Pál és Junker László főgymn. tanár urak.

Beérkezett 4 pályamű, melyek közül a kitűzött 60 korona pályadíjat nyerte „Árpád apánk ne féltsd ősi nemzeted“ jeligével beadott dolgozat, mely kellően felhasználta a rendelkezésére álló kútfőket, ügyesen rendezte a gyűjtött anyagot, jól jellemez, helyesen ítél és következtet. Stílusa is könnyű és folyékony. Szerzője: K. Szabó János VII. o. t.

Jutalomra érdemesített a bizottság még 2 dolgozatot, a tavaly ki nem adott 60 koronából; 40 koronát ítelt az egyiknek mint olyanak, mely az adatokat elég jól használta ugyan fel, de kevésbé tudta rendezni. Jelígeje: „Óh nagy volt hajdan a magyar“. Szerzője: Kovács Gábor VII. o. t.

Az „Elmélkedem rólad, Hazám dicső kora“ jeligével ellátott dolgozat állításai többször nélkülözik a történelmi igazságot, de méltányolva a szorgalmat melylyel az adatokat összegyűjtötte 20 koronával jutalmaztatik. Szerzője: Kamrás József VII. o. t.

2. A kecskeméti kaszinó 20 frt jutalmára ki volt tűzve: „Rozgonyi Czeczilia“ történelmi elbeszélés. Birálói: Kovács Antal és Rónai István főgymn. tanár urak.

Beérkezett 1 pályamű, „A fölkenet király személye nem közönséges emberé“ jeligével. Rozgonyi Czeczilia alakja kissé elmosódott a hosszan elnyújtott mesében s nem emelkedik ki, mint a mesének főalakja, a történelemben följegyzett hőslélekű nő gyanánt. Szerző minduntalan leír párbeszéd nélkül, mely több drámai elevenséget adna előadásának. Érdeme, hogy meséjét a sok epizod daczára ügyesen bonyolítja s egyöntetűen halad a kifejtés felé. Stílusa is elég gyakorolt s így a bírálók a 40 korona jutalomra érdemesnek ítélik. Szerzője: Simon Gyula VIII. oszt. tanuló.

3. A néhai Zsiga Alajos k. r. áldozópap és tanártól alapított „Zsigadíj“-ra (25 frt) e vallás erkölcsi tétel volt kitűzve: „Összefüggésben áll-e a vallás kedélyi és szellemi szükségünkkel.“ Birálói: Dömötör Sándor kir. közjegyző, Arányi Ágost és Horváth Sándor főgymn. tanár urak.

Beérkezett 2 pályamű, melyek közül a „Vallás a társadalom alapja“ jeligével bíró dolgozat, az ember kedélyi és szellemi három alapterettségének ügyes fejtegetésével és összehasonlításával, a „Zsigadíj“-ra 50 koronára érdemesítettett. Szerzője: Hollósy Béla VIII. o. tan.

„Ki hitét elveszti, nincs mit tovább veszítenie“ jeligével bíró dolgozat pedig, mint szintén jól felfogott s a tételről eléggé meggyőző, állításait számos példával felvilágosító mű, 20 koronára érdekesített. Szerzője: Radu Tivadar VIII. oszt. tanuló.

4. Aesthetikai tételül ki volt tűzve: „Teleky László gr. Kegyeince, a korrajz és jellemalkotás szempontjából.“ Birálói: Kováts Antal és Rónai István főgymn. tanár urak.

Beérkezett 2 pályamű, melyek közül az egyiket mint minden tekintetben sikerült dolgozatot 40 koronával jutalmazta a bizottság. Teleky tragédiáját terjedelmes dolgozatban, folyékony és élvezhető stilussal fejtegeti, kiváló a korfestés hűségében is; s ha van hibája dolgozatának, csupán az, hogy gondosabb szerkesztés híján nem elég áttekinthető. Jelígeje: „Mit ér az élet, ha nincsenek nyíló bimbói.“ Szerzője: Schima János VIII. oszt. tanuló.

A második díjat 20 korona, kapja a „Ne gúnyolj Róma“ jelígevel beadott dolgozat, mely már nem jár olyan mély alapon s nem jellemez az általános aesthetikai elvek szempontjából, mert nem is hivatkozik az aesthetikusoknak a műről irt véleményére, mi által pedig nagyobb súlyt adott volna saját kritikájának. Egyébként szorgalommal s gyakorlott stilussal készült dolgozat. Szerzője: Lasky Géza VIII. oszt. tanuló.

5. Költői dolgozatul ki volt tűzve: „Ezer éve lakunk itten“, szabadon választott formában. Birálói: Ifj. Bagi László városi főjegyző, Kováts Antal és Rónai István főgymn. tanár urak.

A beérkezett 2 pályamű közül, egy érdemes jutalomra, mint egészben sikerült, ódai lendülettel megírt költemény. Vannak benne szép gondolatok, igaz hogy némely sora erőltetett, a mint látszik a rimet keresi, melyek közül egyik-másik mégis kifogásolható. A bírálók 1 db 10 frankos arany jutalomra ítélik. Jelígeje: „Büszkén ünnepli most honunk a multat.“ Szerzője: Lasky Géza VIII. oszt. tanuló.

6. Műfordításra kitűzetett a latin nyelvből: „Caii Svetonii Tranquilli, Titus Flavius Vespasianus Augustus I—XXV. Cap.“ Birálói: Horváth György és Junker László főgymn. tanár urak.

A beérkezett három pályamű közül, jutalmat nyert kettő. Nevezetesen pedig a „Historia est magistra vitae“ jelígejű dolgozat, mint sikerültek kap 30 koronát, az „Οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμέλειας θεοὶ διδάσκειν ἀνθρώπους“, jelígevel bíró pedig 15 koronát. Szerzői: Virnhart Ágoston VII., Niklós János VIII. oszt. tanuló.

A harmadik „Labor omnia vincit“ jelígevel, dicséretet érdemel. Szerzője: Margorin István VII. oszt. tanuló.

7. Természettudományi tételre ki volt tűzve: „A légköri tünetmények s azok befolyása az ember életére.“ Birálói: Perger József főgymn. igazgató és Bartek Lajos főgymn. tanár.

A beérkezett 4 pályamű közül kettőt jutalomra, egyet pedig dicséretre tartott érdemesnek a bizottság. Első díjat 30 korona, nyerte „A természet örök könyvét forgatni ne szűnjél“ jeligés, mint a tételt egészen felölelő, kerekded, következetes egymásutánban, gördülékeny irányban megírt dolgozat. Szerzője: Margorin István VII. o. t.

15 koronát kap a másik, mint sok szorgalommal, de inkább a tétel második részét fejtegető dolgozat, melynek jeligéje „Tiszteljétek a tudományt.“ Szerzője: Stodolmi Gyula VIII. oszt. tanuló.

Az „Óh természet, óh dicső természet“ jeligével bíró dolgozat pedig, dicséretre érdemesített. Szerzője: Schima János VIII. oszt. tanuló.

A pályaművek jutalmazására fordított 380 korona és 1 db. 10 frankos arany, melyhez a már említetteken kívül ajándékaikkal nagylelkűen járulni kegyeskedtek: Horváth Döme ny. kir. táblai tanácselnök úr a maga nevében s néhai Horváth Cyrill emlékére 80 korona, Dömötör Sándor kir. közjegyző, Hajagos József városi főkönyvelő, Bogoss Endre kir. törv. bíró, Fekete István városi tanácsos, Gyenes István árvaszéki ülnök, Szegedi György városi tanácsos, Kovács Sándor földbirtokos, Zimay Károly r. kath. egyházi főgondnok urak és özv. Dömötör Istvánné urnő 10—10 koronával, Rónai István főgymn. tanár úr pedig 1 db. 10 frankos arannyal.

Fogadják a nemes szívű akakozók, a tanuló ifjúság nevében, a tanártestület hálás köszönetét.

10) Ösztöndíjak, jutalmak, segélyezések.

Nunkovich András-féle 100 frtos ösztöndíjban részesült Pataky Zoltán VIII. o. tanuló.

Boldogult Horváth Cyrill emlékezetére mélt. Horváth Döme adományából (50 frt) ösztöndíjat kapott Harkay József VII. o. tanuló.

B. e. Hoffmann János, néhai kecskeméti prépost plébános ösztöndíját (25·20 frt) Kovács János V. o. tanuló kapta.

Kisfaludi Liptay Pál alapítványából Konez István VII. o. tanuló (16 frt) ösztöndíjat kapott.

A Fektor-féle ösztöndíjban (24 frt) Nyúl Pál II. o. tanuló részesült.

Csomák Gábor-féle alapítványból Vincze László IV. o. tan. kapott (35 frt) ösztöndíjat.

Mélt. Horváth Döme adományából (20 frtot) kapott Szeless László V. o. tanuló.

B. e. Kovács László alapítványából (20—20 frt) jutalomdíjban részesültek Kovács Gábor VII. és Orbán Ferencz I. o. tanulók.

B. e. Ferenczi László alapítványának kamatját (8 frt) Hajagos József II. o. tanuló kapta.

H. Kovács Anna alapítványának kamatait (12'68 frt) Pflug János III. o. tanuló kapta.

B. e. Major József alapítványának kamatját (1'60 frt) Biró Magdolna alapítványának kamatját (4 frt), Zimmermann Józsefné alapítványának kamatját (2 frt) Major Béla III. o. tanuló kapta.

B. e. Pollák Ede, néh. kegyesrendi kormánysegéd alapítványainak kamatját (5'68 frt) Theisz Ádám I. o. tanuló a magyar nyelv szorgalmas tanulásaért kapta.

Ntiszt. Czósz Imre kr. tanár úr alapítványának kamatját (4'80 frt) Orbán János III. o. tanuló kapta.

B. e. V. Kiss József és neje b. e. Ruza Rozália alapítványának (12 frt) Csernus Ferencz (az alapítvány helybeli VI. osztályos tanulóhoz van kötve) VI. o. tanuló kapta.

Ns. és Főt. Bogyó Pál apátplebános adományát (egy 10 frankos arany) Kamrás József VII. o. tanuló kapta a vallásban szorgalmas tanulásaért.

Tek. Bagi László (ifj.) városi főjegyző úr adományát (1 db. cs. arany) Kerekes József II. o. tanuló kapta szorgalmas tanulás és jóviseletéért.

Ntiszt. Járvás József kecskeméti káplán úr adományát (5 frt) Banó Sándor III. o. tanuló kapta jó magaviseletéért.

Tek. Dömötör Sándor kir. közjegyző úr adományából (12'50 frt = 25 koronát) kapott Hollósy Béla k. r. n. p. VIII. o. t. a növendékpapok ének- és zenekarának vezetésében tanúsított buzgalmaért.

A kecskeméti Takarékpénztár-Egyesület (25 frt) adományát Hatvani Ede VI. o. tanuló kapta.

A kecskeméti Ipar-Hitel és Népbank adományát (25 frt) Földi József V. o. tanuló kapta.

A Központi takarékpénztár (20 frt) adományát kapta Pelei Jenő III. o. tanuló.

B. e. Szegedi Kilit Szt.-Ferenczrendi áldozó pap könyvadományából (A Messias Antilogiául Renán Jézus életére) a vallásban szorgalmas tanu-

lásáért kaptak: Friedreich Endre, Durnyi Boldizsár, Virnhardt Ágoston, Kamrás József, Kosa József VII. o. tanulók.

Tek. Fekete Mihály úr könyvadományából kaptak: Iwencz Ferencz V. o. tanuló kapta Mikszáth Kálmán „A két koldus diák“ ezimű művét az ifjúsági könyvtár körül kifejtett buzgalmaért és szorgalmas tanulásaért. Shakespeare színműve 35. sz. III. Richard. Mike Árpád VI. o. tanuló. Shakespeare színműve 32., 33., 34. sz. VI. Henrik. Goldberger Salamon VI. o. tanuló.

Tek. Metzger Béla úr könyvadományából kaptak: Tompa Mihály összes költeményeit kapta Bagi Kálmán IV. o. tanuló a nyelvek tanulásában tanusított szorgalmaért. Glasz Mátyás III. oszt. tanuló Petőfi S. összes költeményeit kapta a magyar nyelvben tanusított jártasságáért. Jónás Béla III. o. tanuló Ezeregy népszerű dalt kapott a történelem szorgalmas tanulásaért, Csiky Gergely Görög római mythológiáját Fekete Béla VI. o. tanuló.

Tek. Steiner Mihály könyvadományából kaptak: Cooper: A vadölő cz. regényét kapta Szőke Anzelm gymn. II. o. tanuló szorgalmas tanulásaért. Petőfi Sándor összes költeményeit Gyenes Sándor II. o. tanuló jó magaviselet és szorgalomért. Madách, Az ember tragédiáját Szőke Jenő VI. o. tanuló.

Tek. városi tanács könyvadományából kaptak: Hanusz I. A nagy magyar Alföld cz. művéből kaptak: Kerekes Béla II. o. t. kiváló szorgalma s ügyes térkép-készítése jutalmául; Nagy Mihály II. o. t. jó magaviselet s törekvő szorgalomért; Nyúl Pál II. o. t. kiváló szorgalma s a dolgozatok kiállításában tanusított gondosságáért. Csorba Menyhért és Kapás Pál I. o. tanulók a földrajzban fölmutatott kiváló szorgalmuk jutalmául.

B. e. Gróf Koháry István „szegény deákok alapítványának“ 1894/5. évi kamatjait 60 frt 6 tanuló kapta.

Intézetünk és ezzel együtt a hazai nevelés és oktatás ügynek áldozatkész pártfogói fogadják szívesen adományokért, a mit adhatunk hiven emlékező tiszteletünket és mélyen érzett köszönetünket.

VI.

A tanulók érdemsorozata.**Az érdemsorozatban használt jegyek jelentménye és fokozata.**

Fokozat	Előmenetel	Magaviselet
1	jeles	jó
2	jó	szabályszerű
3	elégséges	kevésbé szabályszerű
4	elégtelen	rossz

Az érdemsorozatban előforduló rövidítések magyarázata:

g. kath. = görög katolikus; g. k. v. = görög keleti vallású; h. v. = helvét vallású; izr. = izraelita; fm. = felmentetett; k. r. n. p. = kegyesrendi növendékpap; ö. d. = ösztöndíjas; ism. = ismétlő.

I. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendki- vüli tantár- gyak
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Szám tan	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépírás	Műfajok	
Antal Béla	1	3	2	3	2	3	3	2	2	2	—
Battliner Péter	1	4	4	3	4	4	4	3	3	3	—
Bauer Sándor	1	2	2	2	2	3	3	4	3	—	—
Benkő István	1	1	2	2	1	3	2	3	3	3	—
5. Böhm Jakab	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	—
Bujdosó Ödön ism.	1	1	2	2	1	2	2	2	3	3	—
Burián Gáspár ism.	2	1	3	3	2	2	2	2	3	3	—
Csapó Lajos	2	1	2	2	2	2	2	2	3	2	—
Csorba Menyhért ism.	1	1	1	1	1	1	1	3	2	—	—
10. Czverkó Ferencz	2	2	3	3	3	3	4	2	3	3	—
Deák László ev. ref. ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—
Dékány Imre	1	1	3	3	2	2	3	2	3	3	—
Egri Ferencz	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	—
Faber Árpád	1	3	3	3	2	3	4	2	2	3	2
15. Faragó Lajos	2	3	3	4	3	3	4	3	3	3	—
Friedman Árpád izr.	2	3	3	3	2	3	3	4	3	—	—
Goldberger Andor izr.	1	1	1	1	1	2	3	2	2	—	—
Grosz Endre izr.	1	3	3	3	2	3	3	4	2	—	—
Grósz János	2	3	2	3	2	3	3	2	2	3	—
20. Gróber Lajos	2	3	4	3	4	4	4	2	2	3	—
Gudricza Mihály	1	1	2	1	1	2	2	2	2	2	—
Heim Miklós	3	4	4	4	4	4	4	4	3	3	—
Iványi József	2	3	3	3	3	3	4	3	3	2	—
Kalecsinszky Zoltán	1	1	2	2	1	1	1	3	2	—	—
25. Kapás Pál	1	1	1	2	1	1	2	2	2	3	—
Kálóczy Ferencz	1	3	3	3	4	4	4	3	3	3	—
Kiss István	1	1	3	3	3	3	3	2	3	3	—
Kiss Mihály ev. ref.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—
Kiss Ödön ism.	2	2	3	3	2	3	3	fm	3	—	—
30. Klementsits Ferencz	1	1	2	2	1	3	3	fm	3	3	—
Kovács István	2	1	3	2	1	3	3	fm	2	3	—
Kovács József ism.	1	1	3	3	2	3	2	3	3	3	—
Kovács László	1	4	4	4	4	4	4	3	3	3	—
Kuczka József	1	1	2	2	2	3	2	2	3	3	—
35. Kuszka Péter ism.	1	1	2	3	3	3	2	2	2	3	—
Kunszt Antal	1	1	4	3	3	3	3	3	3	3	—
Lakos Bertalan ev. ref.	1	3	3	3	2	2	2	3	2	—	—

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak		
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítás	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépíráás	Művészet	Zene		
Milleker Károly	1	4	4	4	4	4	4	2	2	3	—	—	—
Múth Rudolf izr.	2	2	3	3	2	3	3	3	3	—	3	—	—
40. D. Nagy István	1	1	2	2	2	3	3	2	3	3	—	—	—
H. Nagy Mihály	2	1	2	3	1	2	3	2	3	3	—	—	—
Novy Róbert	2	1	2	1	1	1	3	2	1	2	1	—	—
Oláh Béla.	2	2	2	3	2	3	3	fm	3	3	—	—	—
Orbán Ferencz	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	—	—	—
45. Pataki János	1	1	1	2	1	2	2	3	1	3	—	—	—
Pelei Gyula ág. ev.	1	1	1	1	1	1	1	2	1	—	—	—	—
Sájerman Géza	1	1	3	3	2	2	2	2	3	3	—	—	—
Sándor László	2	2	3	4	3	4	4	4	3	3	—	—	—
Schvarecz Dezső izr.	1	1	1	1	1	1	1	3	2	—	—	—	—
50. Schweininger József	1	4	3	4	3	4	4	3	3	—	—	—	—
Sebők József	1	1	3	3	1	3	3	3	3	3	3	—	—
Spitzer Márton izr.	1	1	2	3	2	2	2	3	3	—	—	—	—
Sporer József izr	2	2	2	3	1	3	3	3	3	—	—	—	—
Stulla Lajos	2	3	4	4	3	4	4	2	2	3	—	—	—
55. Szabó György	1	2	3	3	3	2	3	2	3	3	—	—	—
P. Szabó István	1	1	2	3	2	2	3	3	3	3	—	—	—
Szentkirályi János	1	3	4	4	4	4	4	3	3	3	3	—	—
Szondi Károly	1	1	2	3	2	2	2	3	3	3	—	—	—
Tanács Gyula	1	1	2	2	1	2	2	3	3	3	3	—	—
60. Tantó Pál ev. ref.	1	2	2	3	2	3	1	2	3	—	2	—	—
Theisz Ádám	1	2	3	3	2	2	3	2	2	3	—	—	—
Váczai József	1	2	2	3	2	3	3	4	3	3	—	—	—
Várhágó Gergely ev. ref.	2	2	3	3	2	2	3	2	3	—	—	—	—
Weigand Gyula ism.	2	2	2	2	2	2	1	2	3	3	—	—	—
65. Zana Mihály	1	1	2	3	1	3	2	2	2	3	—	—	—
Zsigmond Gyula	2	1	2	2	3	3	2	2	2	2	3	—	—
Magántanuló:													
Gulácsy Tibor ev. ref.	—	3	2	3	2	3	2	—	—	—	—	—	—

Kimaradtak: Bakó József, Földi József, ism. Juhász József, Kiss Gyula, Krizsány Ferencz, ism.

Összesen: 72.

II. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantargyak										Rendki- vüli tantár- gyak
	Magaviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítan	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépírás	Műének	
Áfrán Károly	1	1	3	3	3	2	3	3	2	—	—
Bagi Béla	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	—
Benkóczy Pál	1	1	3	4	3	3	3	2	2	—	—
Békésy Sándor, h. v.	2	1	3	4	4	3	3	1	2	2	3
5. Búzás József	2	1	3	3	3	3	3	3	1	—	—
Czverkö Károly	2	2	3	3	3	2	3	2	2	—	—
Darida József	1	1	3	3	3	3	2	2	2	—	—
Dunszt Rezső	2	1	3	4	3	4	3	2	3	—	3
Fehér László	2	1	3	3	2	3	3	2	3	—	—
10. Fekete Sándor	2	3	4	4	3	4	3	2	1	2	—
Felek Kálmán	3	2	4	4	3	3	4	2	3	3	—
Frankó Antal	1	1	3	3	1	1	2	1	1	1	2
Fungács Béla	1	1	2	3	3	4	3	2	2	2	—
Gyenes Sándor	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1
15. Hajagos József	1	2	3	3	2	1	3	3	3	—	—
Hegedűs Endre	1	1	1	1	2	2	2	3	3	—	—
Hermanek István	1	2	3	3	3	3	3	3	2	—	2
Hollschvandner Ferencz	1	3	3	4	3	3	3	2	2	—	—
Hornyik János	1	2	3	3	3	3	3	2	2	—	—
20. Hubián Constantín, g. k. v.	1	3	4	4	4	4	4	2	2	—	—
Kerekes Béla	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	—
Sz. Kovács Mihály, ism.	2	1	3	3	1	1	3	2	2	—	—
Krieg István, ism.	3	2	3	3	3	3	3	2	2	3	—
Kubányi Dezső	1	1	2	2	1	2	1	fm	2	1	—
25. Nagy Mihály	1	1	2	2	1	2	3	2	1	—	—
Nád Dezső, ism.	1	1	3	3	3	3	3	2	2	—	—
Nyúl Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—
Ország Elek	2	2	3	4	3	3	3	1	2	—	—
Pápay Gyula, ág. ev.	1	1	3	4	3	3	3	3	2	—	—
30. Podlusányi Imre	2	2	4	4	4	3	3	3	2	—	—
Pulai István	2	2	4	4	3	4	3	2	3	—	—
Sándor Béla	1	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—
Schipper József	1	3	3	3	3	2	3	4	2	—	—
Schvarcz József, izr. ism.	2	2	3	3	2	3	3	3	2	—	—
35. Stern Ferencz, izr.	1	3	2	2	3	3	3	3	2	—	—
Szabó József	1	2	3	3	1	2	3	3	2	3	—
Szabó Mihály	1	2	3	3	3	3	2	2	2	—	—

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Bendki- vüli tantár- gyak
	Magviselőt	Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Földrajz	Számítan	Rajzoló mértan	Tornázás	Szépíráás	Műének	
Cs. Szabó László	2	3	4	4	4	4	4	2	3	—	—
K. Szabó László	1	2	3	3	2	1	2	2	2	3	—
40. Szatmári Sándor	1	1	3	3	3	3	3	2	2	1	3
Szőke Anzelm	1	1	2	2	1	2	1	2	2	—	—
Teufenekker János, ism.	2	1	3	3	3	3	3	2	2	—	—
Tiezer József	2	3	3	3	3	3	3	3	1	—	1
Varga Károly	1	1	3	3	3	2	3	3	2	2	1
45. Vitéz Sándor, izr.	2	2	3	4	3	3	3	2	3	—	—
Wöllich Brunó	1	1	3	3	2	3	3	3	2	—	—
Magántanuló:											
Bogissich György	—	1	2	3	3	3	2	—	—	—	—
Kimaradt: Forgó Imre.											

Összesen: 48.

III. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak		
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Tört. és pol. földr.	Természettani földr.	Szám tan	Rajzoló mértan	Tornázás	Műének	Gyorsírás	Zene
Adorján János	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—
Ágoston Sándor ev. ref.	1	1	3	3	3	2	3	2	3	2	—	—	2
Banó Sándor ism.	1	1	2	2	3	2	3	3	3	3	—	—	—
Bálint János	1	1	3	4	3	3	3	2	1	2	—	2	—
5. Dávid Nándor	2	2	2	3	3	3	3	2	1	3	—	—	—
Dégi Zoltán	2	1	3	3	3	2	3	3	3	3	—	—	—
Farkas Antal	2	3	3	4	4	4	3	4	3	3	—	—	—
Farkas Dénes ism.	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—	—
Furkó László	1	2	3	4	3	2	3	4	3	2	—	—	—
10. Füredi Lajos	1	1	2	3	2	2	2	2	1	1	—	—	—
Glasz Mátyás	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2	—	—	—
Hajagos István	2	1	3	4	3	3	3	4	3	2	—	—	—
Halasy Sándor	2	2	3	4	3	3	3	3	3	2	—	—	—
Holezer Márton	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—
15. Jónás Béla ev. ref.	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2	—	2	1
Keserű Géza	1	2	3	4	3	3	3	3	3	3	—	—	—
Kocsák József	1	1	2	2	3	1	3	3	2	2	—	—	—
Kocsák Sándor	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—
Kovács Mihály	1	2	2	3	3	2	3	2	3	3	—	2	—
20. Major Béla	1	1	1	2	1	1	1	2	1	—	—	—	—
Major Gyula	1	1	2	3	2	2	2	3	2	3	2	—	—
Nóta István	2	1	3	2	3	2	3	2	3	2	—	2	—
Pelei Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	—
Pflug János	2	1	2	2	3	2	3	2	2	3	—	2	—
25. Schmidt Béla izr.	2	2	2	2	3	3	3	4	3	3	—	—	—
Schneider Ferencz izr.	1	1	2	2	2	1	2	2	3	3	—	—	—
Simon Gyula	1	1	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—	—
Sporer Gyula izr.	2	2	2	2	3	2	3	3	3	3	—	—	—
Stauder József	2	1	2	1	2	2	3	2	2	1	—	—	—
30. Vértesy Gyula	2	1	3	2	3	2	2	1	3	2	—	—	—
Willer Géza	1	1	3	2	3	2	3	3	3	2	—	—	—

Kimaradtak: Fehér Ödön ism., Kiss Elemér, Kasza Károly, Kürti Ferencz, Major János, Marsa Ferencz, Módl József, Németh József, Rác Pál.

Összesen: 40.

IV. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallásstan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Történelem	Természettudomány	Betűszámtan	Rajzoló mértan	Tornázás	Francia nyelv	Művészet	Zene	Gyorsírás
Bagi Kálmán	1	1	1	2	1	1	1	2	1	2	—	—	1	—
Baky Géza	1	1	3	3	3	3	3	3	3	fm	—	—	—	2
Bábiezky Kálmán	1	2	2	3	3	3	1	2	2	2	—	—	—	—
Bende László	2	2	3	3	4	3	3	4	3	2	—	—	—	—
5. Buchwald István izr.	2	1	2	2	2	2	2	3	3	1	—	—	—	—
Császár Gyula	2	1	1	3	2	1	2	3	2	fm	—	—	—	—
Csorba Gáspár	1	1	2	3	3	2	3	3	2	2	—	—	—	1
Farkas Béla	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	—	—	—	2
Gráber Andor izr.	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	—	—	3	—
10. Györgyi Gyula	1	1	3	3	3	3	3	3	2	fm	—	—	—	—
Hahn Imre izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1	—	—	—
Hegedűs Imre	1	1	2	3	2	3	2	3	3	2	—	—	—	2
Hevesi István	2	3	3	3	3	4	3	3	3	2	—	—	—	—
Kozacek Elek	2	2	3	3	3	3	3	2	3	2	—	—	—	2
15. Kubányi Béla	1	1	3	3	3	2	3	3	2	2	—	—	—	—
Láber Győző	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	—	—	—	—
Magyar József	1	2	2	3	3	3	1	2	3	2	—	—	—	—
Marsa László	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	—
Macher-Mrach Béla	1	1	2	1	3	1	1	2	3	2	—	—	—	2
20. Neumann Pál izr.	1	1	2	2	2	2	2	1	2	3	—	—	—	2
Nowy Ferencz	1	1	1	1	1	2	1	2	1	2	—	—	1	1
Nórápi István	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—	—	—
Orbán János	1	2	2	2	3	3	3	3	2	2	—	—	—	1
Rigó Ernő	2	2	3	3	3	4	3	4	3	2	—	—	—	—
25. Schrack Károly	2	2	3	2	2	3	3	2	3	1	—	—	—	—
Szűsz Manó izr.	1	2	2	1	3	2	2	2	3	3	—	—	—	1
Timár Bertalan, ism.	1	1	3	3	3	3	3	2	1	3	—	—	—	1
Vince László	1	1	1	2	2	2	1	2	1	2	1	—	—	1
Virág Péter	1	2	2	3	3	3	3	3	3	2	—	1	—	—
30. Wally Béla	1	1	1	2	2	1	1	2	2	2	—	—	2	—

Kimaradtak : Kelecsényi József, Reznák István.

Összesen: 32.

V. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak			
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Történelem	Természettan	Menyiség	Tornázás	Francia nyelv	Művészet	Zene	Gyorsírás
Acsay Ferencz	1	1	3	3	2	2	3	2	3	2	—	—	—	1
Beke István	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	—	—	—	1
Bodrogi János	1	2	2	3	3	3	2	3	2	3	—	—	—	—
Dégi Bertalan	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	2	—
5. Fekete István	2	1	1	2	2	2	1	2	2	2	—	—	1	—
Földi József	1	1	1	2	2	1	2	1	3	2	—	—	—	1
Goldmann Izidor, izr.	1	1	2	3	3	2	3	2	3	4	—	—	—	—
Grósz János	1	1	1	2	2	2	2	1	3	2	—	—	1	—
Gyenes János	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	—
10. Imre Ferencz	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	—
Iwencz Ferencz	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	—	1	1
Jancsár Mihály	1	1	1	3	2	2	2	2	2	3	—	—	—	1
Jeszenszki Lajos, ism.	1	1	1	3	2	2	3	2	2	—	—	—	—	—
Kovács János	1	1	1	3	3	3	3	2	2	2	—	—	—	1
15. Kovács Lajos	2	2	3	3	3	3	3	3	3	1	—	—	—	2
Lesi József	1	1	1	3	2	2	3	3	3	2	—	—	—	—
Margalit Jenő, izr.	1	1	2	1	1	1	2	1	2	2	—	—	—	1
Mészáros László	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	1
H. Nagy István	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	—	—	—	—
20. Német Sándor	1	2	3	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	2
Rónai Géza	2	1	1	1	2	2	2	2	2	—	—	—	—	1
Stokkinger István	2	2	3	3	3	3	4	3	3	4	—	—	—	—
Szabó Jenő	2	1	2	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—	2
Szeles László	2	1	2	3	3	3	3	3	2	2	—	—	—	1
25. Szmethanovics Kornél	2	2	3	3	3	3	4	3	2	2	—	—	—	1
Szőke Sándor	1	1	2	3	3	3	3	2	3	2	—	—	—	—
Tóth István	1	1	2	3	2	2	3	2	3	1	—	—	—	1
Zimay Pál	2	3	3	3	3	3	4	4	3	4	—	—	—	—

Összesen: 28.

VI. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantargyak											Rendkívüli tantargyak				
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló olv.	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Tornázás	Francia nyelv	Művészet	Zene	Gyorsírás
Antal Sándor	1	1	2	3	3	3	—	2	2	2	—	2	—	—	—	—
Aszódi Géza, izr.	1	1	1	2	2	1	—	1	1	2	—	3	—	—	—	—
Bialas Jenő	1	2	2	2	3	3	—	2	3	3	—	1	—	—	—	—
Csanyi József	1	1	1	3	2	2	—	1	2	3	—	1	—	—	—	—
5. Csernus Ferencz	1	2	2	3	3	2	—	1	2	2	—	2	—	—	—	—
Fekete Béla, izr.	1	1	1	2	1	—	1	1	1	2	1	3	—	—	—	—
Goldberger Salamon, izr.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	3	—	—	—	—
Gyenes Antal	1	1	3	3	2	2	—	3	2	3	—	3	—	—	—	—
Hatvani Ede	1	1	1	2	1	2	—	1	1	2	—	fm	—	—	—	—
10. Heim Adám	2	1	1	1	2	2	—	1	2	2	—	3	—	—	—	—
Jancsár Barnabás	1	2	2	3	3	3	—	3	2	3	—	3	—	—	—	—
Kerekes József	1	1	1	3	2	3	—	1	1	3	—	3	—	—	—	—
Kiss Jenő, ev. ref.	2	1	2	2	3	3	—	1	2	3	—	3	—	—	—	—
Makáry Vilmos	1	2	2	3	3	—	2	3	3	3	1	3	—	—	—	—
15. Mike Árpád, ev. ref.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—
Szőke Jenő	1	1	1	2	2	—	1	2	1	2	1	1	1	—	1	—
Szunyog Antal	1	2	1	3	3	3	—	3	2	3	—	3	—	—	—	1
Tóth István, ism.	1	2	3	3	3	3	—	3	2	3	—	3	—	—	—	—

Kimaradtak: Bálint János, Liuba Péter, gör. kel., Merlák József.

Összesen: 21.

VII. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak										Rendkívüli tantárgyak					
	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló olv.	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Tornázás	Francia nyelv	Karék	Zene	Gyorsítás
Bartha György, k. r. n. p.	1	1	1	2	1	2	—	1	1	1	—	fm	—	1	—	—
Bárány Izidor, izr.	2	1	3	3	3	3	—	1	3	4	—	2	—	—	—	—
Bojniczer Jenő, izr.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	2	1	—	—	—
Darányi Ferencz, ev. ref.	2	2	3	2	3	3	—	3	3	3	—	2	—	—	—	—
5. Darányi Pál, ev. ref.	2	3	3	2	3	3	—	2	2	3	—	3	—	—	—	—
Domokos Mihály	2	2	4	3	3	4	—	4	3	4	—	1	—	—	—	—
Dömötör László	2	1	3	3	3	3	—	2	2	3	—	1	—	—	—	—
Durnyi Boldizsár, sz. fr. n. p.	1	1	2	2	1	2	—	1	1	2	—	fm	—	—	—	—
Friedreich Endre, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	fm	—	1	—	—
10. Füredi Gyula	1	2	3	3	4	—	2	3	2	3	1	1	—	—	—	—
Gulácsy Gyula, ev. ref.	1	3	3	2	3	3	—	3	2	4	—	3	—	—	—	—
Hangonyi Leó, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	fm	—	1	1	—
Harkay József	1	1	1	2	1	1	—	1	1	2	—	3	—	—	—	1
Heinecz Elemér	2	2	3	3	3	—	3	3	2	3	1	1	—	—	—	—
15. Kamrás József	1	1	2	2	2	2	—	1	2	2	—	1	1	—	—	1
Keck Sándor	1	1	3	3	4	3	—	1	2	3	—	3	—	—	—	—
Kolmer Péter	2	3	3	2	3	—	3	3	2	3	2	3	—	—	—	—
Konez István	1	1	2	3	2	2	—	1	1	2	—	3	1	1	—	—
Kósa József	1	1	2	3	3	2	—	2	1	2	—	3	—	—	—	1
20. Kovács Gábor	1	1	1	2	1	1	—	1	1	2	—	2	—	—	—	—
S. Kovács István	2	3	4	3	3	3	—	3	2	3	—	fm	—	—	—	—
Kuczka Péter	1	1	2	3	2	2	—	2	1	3	—	2	—	—	—	—
Margorin István, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	fm	1	1	—	—
Mártin Pál, k. r. n. p.	1	1	2	2	2	2	—	1	1	2	—	fm	1	1	—	—
25. Oláh Béla	2	2	3	3	3	3	—	2	2	3	—	3	—	—	—	1
Pálik Simon, sz. fr. n. p.	1	1	2	2	2	2	—	2	1	2	—	fm	—	—	—	—
Perger Imre, k. r. n. p.	1	1	2	2	3	2	—	1	1	1	—	fm	—	1	—	—
Pózna József, k. r. n. p.	1	1	2	2	2	2	—	1	2	2	—	fm	—	1	—	—
Ringelsen Ottó	1	2	3	1	4	3	—	3	2	3	—	3	2	—	1	1
30. Rostás János	v i z s g á l a t l a n m a r a d t															
Simon Ignác, k. r. n. p.	1	1	1	2	1	2	—	1	1	1	—	fm	—	1	—	—
K. Szabó János	1	1	1	3	1	1	—	1	1	3	—	2	—	—	—	—
Szőke Lőrincz, k. r. n. p.	1	1	2	2	2	1	—	2	1	2	—	fm	—	1	—	—
Virnhart Agoston, k. r. n. p.	1	1	1	2	1	2	—	1	1	1	—	fm	—	1	—	—
35. Wohlmut Endre, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	fm	—	1	—	—
Zabóczky Leo, sz. fr. n. p.	1	1	2	2	2	2	—	1	1	2	—	fm	—	—	—	—

Meghaltak: Fehér Péter és Viringer Ferencz, k. r. n. p.

Kimaradt: Ballay Aladár, ev. ref.

Összesen: 39.

VIII. OSZTÁLY.

A tanulók nevei	Rendes tantárgyak											Rendkívüli tantárgyak				
	Magaviselet	Vallás tan	Magyar nyelv	Német nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Görög pótló olv.	Történelem	Természettan	Mennyiség tan	Bölcsészet	Rajz	Tornázás	Francia nyelv	Műének	Zene
Agárdy Lajos, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	—	fm	—	1	—	—
Angyal Vidor	2	2	3	3	3	3	—	2	1	3	2	—	2	—	—	—
Arendt Endre, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	2	—	1	1	2	1	—	fm	1	1	—
Csatári Gusztáv	2	2	3	1	3	3	—	2	1	3	3	—	1	—	—	—
5. Esztergályos Gyula, k. r. n. p.	1	1	1	2	2	3	—	1	1	2	1	—	fm	—	1	1
Flóderer Imre, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	2	1	—	fm	—	1	—
Frick János, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	fm	—	1	—
Gosztonyi János, k. r. n. p.	1	1	2	2	2	1	—	1	1	2	2	—	fm	—	1	—
Györkő Kálmán	2	1	2	3	3	—	3	2	2	3	3	1	fm	1	—	—
10. Hévízi József	1	2	2	3	3	3	—	3	2	3	3	—	fm	—	—	—
Hollósi Béla, k. r. n. p.	1	1	1	2	1	1	—	1	1	1	1	—	fm	—	1	1
Horváth György, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	2	1	—	fm	1	1	—
Kientzl Tivadar	1	2	2	3	3	—	2	2	1	2	2	1	2	—	—	—
Ladika Miklós, k. r. n. p.	1	1	1	2	2	2	—	1	1	2	1	—	fm	—	1	1
15. Lasky Géza, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	2	—	1	1	2	1	—	fm	—	1	—
Niklós János, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	fm	1	1	1
Pataky Zoltán	2	3	1	3	3	—	2	2	1	3	1	1	2	2	—	—
Puder József, k. r. n. p.	1	1	2	1	3	2	—	1	2	2	1	—	fm	1	1	—
Radu Tivadar, g. kath.	1	1	1	1	3	—	2	1	1	2	2	1	2	—	—	—
20. Salamon Henrik	1	1	3	3	3	3	—	3	2	3	3	—	2	—	—	—
Schima János, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	fm	1	1	1
Simon Gyula, k. r. n. p.	1	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	fm	—	1	—
Stockinger János	2	2	3	3	3	3	—	2	1	3	3	—	2	—	—	—
Stodolin Gyula, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	1	—	1	1	2	1	—	fm	1	1	—
25. Suller János, k. r. n. p.	1	1	1	1	2	2	—	2	1	1	1	—	fm	—	1	1
Szaif Kálmán	2	2	1	3	3	3	—	2	1	3	2	—	2	—	—	—

Kimaradtak: Chudo Pál k. r. n. p., Fejes Gyula k. r. n. p.

Összesen: 28.

VII.
 Statisztikai táblázatok.

1. A tanulók általános áttekintése.

Összesen a tanév végén	Vallásra nézve volt						Anyanyelvre nézve volt						Nyelvismeretre nézve						Egészségi állapot				Magaviselet				Fegyelmi esetek száma											
	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti ág. evang.	ev. reform. unitárius	izraelita	más vallású	magyar	német	román	olasz	tót	szerb-horvát	ruthén	más nyelvű	csak magyarul	csak németül	csak románul	csak olaszul	csak tótul	csak szerb-horvátul	csak ruthénul	hányan tudtak magyarul	betegségi eset	nem járványos	könnnyű	súlyos	járványos	meghalt	jó	szabályszerű	kev. szabszertű	rossz	igazgatói	tanárkari	megro- vásban	tanács folytán el- távozott	kizárattott	
282	233	1	1	2	14	26	246	31	2	—	3	—	—	216	—	—	—	—	—	—	—	282	341	2	—	2	189	23	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Összesen a tanév végén	A tanulók szülői közt polgári állásra nézve volt												A tanulók illetősége					Tandijmentes							
	Östermelő	Iparos			Kereskedő és vállalkozó		Tisztviselő					helybéli	megyebeli	más megyebeli	fiuoci és kerületbéli	külföldi	Ösztöndíjas	egészen	félig	Lecköorát nem mulasztott	Igazolatlanul mulasztott				
nagybirtokos és bérló kisebirtokos és bérló alkalmazott	önálló	alkalmazott	nagy iparos	kis iparos	alkalmazott	nagykereskedő	kis kereskedő, szatós stb.	alkalmazott	köztisztviselő (állami, hatósági)	magán és társulati	Katona	Más értelmiségi (orvos, ügyvéd, lelkész, tanár, tanító, mérnök, író, művész stb.)	Személyes szolgálatból élő (munkás, napisza- mos, szolgálta stb.)	Magánzó (nyugdíjas, tő- kéjének jövedelméből stb. élő)	—	—	—	—	—	—	—	—			
282	11	47	2	—	53	—	4	18	3	27	10	4	23	51	29	163	29	90	—	—	4	—	—	94	14

2. A tanulók részleges áttekintése.

Osztály	Fölvétetett az egész év folyamán	Vizsgálatott tett													Előmenetelők eredménye rendes tantárgyakban								Hányan tanultak				Tanítási óra mulasztás					
		haladó rendes	magán	ismétlő	összesen	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Mindenből jóles	Mindenből leg-alább jó	Mindenből leg-alább elégséges	Egyből elégtelen	Kettőből elégtelen	Többől elégtelen	Francia nyelvvel	Gyorsírást	Műéneket	Zenét	Igazolt	Nem igazolt	Összesen
		tanuló	életévét betöltötte																													
I.	72	58	1	8	67	—	12	24	18	9	4	—	—	—	—	—	—	—	4	8	40	4	1	10	—	—	48	8	861	26	887	
II.	47	41	1	5	47	—	—	8	18	13	6	2	—	—	—	—	—	2	5	26	6	2	6	6	—	15	8	748	—	748		
III.	40	29	—	2	31	—	—	5	12	7	6	1	—	—	—	—	—	1	3	20	4	2	1	—	7	4	2	398	—	398		
IV.	32	29	—	1	30	—	—	10	8	7	4	—	1	—	—	—	—	1	6	20	1	2	—	2	12	1	4	533	—	533		
V.	28	27	—	1	28	—	—	—	6	11	10	1	—	—	—	—	—	1	3	21	2	1	—	3	15	—	4	383	—	383		
VI.	21	17	—	1	18	—	—	—	5	6	5	2	—	—	—	—	—	2	5	11	—	—	—	1	5	—	1	521	—	521		
VII.	39	35	—	—	35	—	—	—	1	3	12	11	6	1	1	—	—	5	12	11	6	—	1	6	5	12	2	633	11	644		
VIII.	28	26	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	2	5	8	7	4	5	9	12	—	—	—	—	8	16	6	—	300	3	303	
I–VIII.	307	262	2	18	282	—	12	32	41	44	31	32	24	20	19	14	8	5	21	51	161	23	8	18	26	60	86	29	4377	40	4417	

3. Az érettségi vizsgálatok eredményének áttekintése az 1894—95. iskolai évről.

Általában:

A vizsgálat ideje	Jelentkezett					Megvizsgáltatott				Érett lett				Visszavettelt					
	rendes	pótló	ismétlő	javitó	összesen	csak írásban	csak szóban	írásb. és szóban	összesen	jelesen	jól	egyszerűen	összesen	írásbeli után	szóbeli után	javítóra	ismétlőre	végleg	összesen
	vizsgálatra																		
Szeptemberben	—	7	—	11	18	—	11	7	18	—	—	11	11	—	5	1	—	—	—
Decemberben	—	2	1	5	8	—	5	3	—	—	—	6	6	—	2	—	—	—	—
Az év végén].	26	1	—	1	28	3	1	24	28	6	12	5	22	3	2	1	—	—	—

Pályaválasztásra nézve:

Teljes vizsgálat után	Érettnék nyilvántartott	Az érettek közül															
		papi és tanári	jogi	orvosi	tanári	mérnöki	építészeti	erdészeti	bányászati	vegyészi	ipari	kereskedői	gazdászati	vasúti	más hivatalnoki	katonai	határozatlan
		pályára szándékozott															
Az év végén	22	16	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—

VIII.

Értesítés a jövő tanévről.

A jövő 1895—96-iki iskolai évre a *tanulók fölvétele* szeptember 1-ső, 2-ik és 3-ik napján délelőtt 8—12-ig fog történni; agusztus 30. és 31-én délután tartatnak a *fölvételi-, javító- és pótló-vizsgálatok*. Az iskolai év szeptember 4. napján veszi kezdetét. Ezen időn túl csak a késedelem alapos okának kimutatása mellett vehető még fel a tanuló; szeptember 8-án túl csak a tankerületi kir. főigazgató és szeptember 15-én túl csak a nmlt. vallás- és közoktatásügyi miniszter adhat engedélyt a fölvételre.

Minthogy az 1883. évi XXX. t.-cz. 17. §-a szerint egy-egy osztályban 60 tanulónál több rendszerint nem lehet; intézetünk I. osztályának párhuzamosítása pedig most még lehetetlen: arra kényszerült az intézet fentartó egyházközség tanácsa, hogy a jövő iskolai évre az I. osztályba való fölvételt korlátozni fogja az 1886. évi 33,259. sz. a. k. miniszteri rendelet értelmében.

Az erre vonatkozó, 1887. május 15-én 118. sz. a. kelt egyháztanácsi végzés szerint intézetünknel: „*az 1895—96. tanévre az I. osztályba első sorban a helybeli róm. kath. szülők gyermekei, másodsorban a vidéki róm. kath. fiúk veendők fel és csak azután iratkozhatnak más vallású tanulók is a törvény engedte létszámig; az ezen számon fölül jelentkezők pedig föltétlenül elutasítandók*”.

Ezen határozatnak megfelelőleg úgy kellett intézkednünk, hogy a jövő évi beírásokkor az I. osztályra szeptember 1-ső és 2-án csakis helybeli róm. katolikusokat, — szeptember 3-án d. e. vidéki róm. katolikusokat is — és csak szeptember 3-án délután 2 órától 4-ig irunk be más vallású jelentkezőket is, ha ugyan az előzőleg beírot-takkal a törvényengedte létszám még be nem telt volna. A törvényes létszámon fölül jelentkezők vallásfelekezetre való tekintet nélkül el fognak utasíttatni.

A többi osztályra jelentkezők beírása nem esik ilyen korlátozás alá.

Az I. osztályba csak oly növendékek vétetnek fel, kik életök 9. évét már betöltötték és vagy nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elől arról, hogy a népiskola négy osztályát jó sikerrel végezték, vagy pedig felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mérvű előkészültséggel bírnak.

Felsőbb osztályba csak azon tanuló léphet, a ki megelőző osztályban minden rendes tantárgyból legalább is elégséges osztályzatot nyert.

Azon tanulónak, *ki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az intézet tanártestülete megengedheti, hogy a következő iskolai év kezdetén vizs-*

gálatot tehesen. *A ki két tárgyból* kapott *elégtelen* osztályzatot, az csak rendkívüli esetben, nmlt. vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyével tehet javító-vizsgálatot. *A ki kettőnél több tantárgyból* kapott *elégtelent* osztályzatot, az javító-vizsgálatra semmi esetben sem bocsáttatik.

Hogy ezen eljárás mind az adminisztrációra, mind a felekre nézve egyszerűsítették, *a nmlt. m. k. vallás- és közokt. miniszter úr* 1887. évi jún. 30-án kelt 25,873. számú rendeletében a rendelkezése alatt álló középiskolákban *a két tárgyból bukott tanulókra nézve a javítóvizsgálati engedély megadásának jogát a tankerületi kir. főigazgatókra ruházta.*

Nem adható meg a javító-vizsgálati engedély a két tárgyból bukott tanulóknak: 1. Ha a tanulóknak az erkölcsi magaviseletéből „kevésbé szabályszerű“ vagy „rossz“ érdemjegye van. — 2. Ha a latin nyelvből vagy mennyiségtanból érdemelte ki elégtelen tanjegyeinek egyikét.

Azon esetben, ha valamely egy tárgyból bukott tanulóknak az erkölcsi magaviseletéből „kevésbé szabályszerű“ vagy „rossz“ osztályzata van, a javító-vizsgálat engedélyezésének semmi körülmények közt sem lehet helye.

A javító- és pótló-vizsgálatot azon tanintőzetben kell a tanulóknak letennie, melynél az elégtelen osztályzatot kapta, illetőleg a vizsgálatot elmulasztotta; más tanintőzethez csak a nmlt. vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyezheti a vizsgálatot.

A javító-vizsgálatok engedélyezéseért vagy áttételéért a folyamodványok a tankerület usg. kir. főigazgatóságához czimzendők, 50 kros bélyeggel szabályszerűen ellátandók, az iskolai bizonyítvány hozzájuk melléklendő, a folyamodó tartózkodási helye rájuk irandó s így kellőleg fölszerelve és kiállítva az intézeti igazgatóságnál legkésőbb július 5-ig benyújtandó.

Később érkező, vagy közvetlenül a kir. főigazgatósághoz küldött folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Azon tanulók, akik bizonyítványuk záradéka szerint javító-vizsgálatot tehetnek, vagy esetleg a javító-vizsgálatra engedélyt nyernek és kellőleg elkészülve csakugyan vizsgálat alá is akarnak állani, ezen elhatározásukat legkésőbb augusztus 20-ig személyesen, vagy egyszerű levélben jelentésk be az igazgatóságnál. — Ugyanezen napig hasonlóképen levélben jelentkezzenek azon magántanulók is, a kik szeptemberben óhajtanak magánvizsgálatot tenni.

A szeptemberi javító- és pótló érettségi vizsgálatra augusztus 15-ig kötelesek az illetők az igazgatónál levélben jelentkezni és irataikat beadni.

Más intézetbeli tanulók, a fölvételnél iskolai bizonyítványukon kívül kötelesek a bizonyítványt kiállító intézetnek nyomtatott „Értesítő“-jét is bemutatni.

Az intézetnél fölvételre először jelentkezők elengedhetlenül tartoznak kereszt-

levelüket, illetőleg születési okmányukat és himlőoltási bizonyítványt is magukkal hozni.

A közegészségügyet rendező 1876. évi XIV. t.-c. XIII. fejezetének módosításáról szóló 1887. XXII. t.-c. a *védhimlőoltást*, mint a közegészség egyik tényezőjét, kötelezőleg rendelve el, különös figyelemmel van az iskolákba járó tanulókra: a 3. §-ban az iskolába belépő gyermekektől az első himlőoltás igazolását, — a 4. és 5. §-ban pedig a 12. életévét elért, iskolába fölvételre jelentkező tanulóktól az *újraoltás* tanúsítását kívánja meg; a mely utóbbi kötelezettség természetesen az oly tanulókra nézve is fennáll, kik az előbbi tanévben ugyanazon középiskolát látogatták, a melybe újlag fölvételre óhajtatnak. — Ezekre vonatkozólag a nmélt. kir. vall.- és közokt. miniszter úrnak 1887. évi szeptember 22-én kelt 29,370. számú rendelete elrendeli, hogy az *újraoltásra kötelezett s újra be nem oltott tanuló csak ideiglenesen vehető fel.*

Fölvételre minden tanuló atyjának, vagy anyának, vagy gyámjának, illetőleg ezek helyettesítőjének kíséretében jelentkezzen az igazgatónál és az osztályfőnöknél.

Vidéki illetőségű szülők, vagy gyámok a fölvételkor kötelesek oly helyettest bemutatni, a kire a házinevelés és felügyelet tekintetéből, valamint az iskola követelése szerint is, a szülékre háramló köteleességeket átruházták. Ebben a tekintetben a körültekintő és lelkiismeretes gondoskodást a szüléknek kiválóan figyelmébe ajánlja az igazgatóság.

Iskolai tápintézetek, illetőleg a helybeli róm. kath. egyházközség tanácsának 1894. decz. 16. tartott ülésének 283/94. sz. a. határozata folytán jövő 1895/6. iskolai évtől kezdve, a helybeli róm. kath. vallású tanulók 10 frt, a vidéki származású, továbbá a nem kath. tanulók 20 frt tandíjat fizetnek. A felvételi díj 2 frt, értesítő díj 50 kr., ifjúsági könyvtár-díj 50 kr.

Szolgáljon még a vidéki szüléknek tájékoztató tudomásul, hogy a városi róm. kath. egyházközség tápintézetet tart fenn, melyben a középiskolai szegény tanulók havonként előre fizetendő 7 frtért reggelivel, ebéddel és vacsorával láttatnak el, szállás nélkül.

Hogy az iskola kitűzött célját, a mely nem egyéb, mint a reábizott ifjút erkölcsi és értelmi érettségre vezetni, legalább emberileg számítva biztosan elérhesse, semmiféle körülmények között sem nélkülözheti a szüléknek vagy ezek helyettesének lelkes, nem lankadó, sohasem késlekedő közreműködését. Hogy pedig ez a közreműködés célirányos lehessen, a szülői háznak biztosan tájékozva kell lenni az iskola követeléseiről. Ezen okokból a középiskolai rendtartásnak megfelelőleg a tanintézetünknel érvénybe levő rendszabályok egy-egy példányát a szüléknek a beírások

alkalmával kezeihez juttatjuk és már előre e helyütt is alkalmat veszünk arra, hogy azokat a rendszabályokat a t. cz. szüléknek gondos figyelmébe ajánljuk. — Különösen kérjük pedig a vidéki szüléket, hogy midőn majd iskolára szánt fiukat elszállásolják, csakis olyan szállásadónak gondjaira bízzák féltett kincsüket, a kik határozott kijelentéssel és ígérettel vállalkoznak arra, hogy az iskolai rendszabályok pontjai szerint a szülék helyeteseire háramló követelményeknek lelkiismeretesen meg akarnak és meg is fognak felelni.

A t. cz. szülék esetleges kérdéseikkel a gymnasiumi ügyet illetőleg forduljanak az igazgatósághoz, ily czimmel: A róm. kath. főgymn. igazgatóságának. Kecskemét; a tápintézetet illetőleg pedig: főt. Hanusz István m. kir. főreáliskolai igazgató úrnak. Kecskemét.

Kelt Kecskeméten, 1895. június 29. napján.

Perger József,
igazgató.

